

нова серија

ДРВО ЖИВОТА

24 - 28
2005 - 2006

Независни часопис нових иницијатива

Садржај

КРИВЕ КИКЕ ... Александар Лукић.....	5
ВЛАШКА ГОЗБА: <i>паралела</i>	
КАД СУ ЦВЕТАЛЕ ДИВЉЕ РУЖЕ И ДОЗРЕВАЛЕ ТРЕШЊЕ У ХОМОЉУ (нови мали роман) Мирка Лукића.....	6
Позив читаоцима, писцима и критичарима	74
ПОСЛЕ СВЕГА Мирослав Тодоровић ...	76
PUTOPIS Marko Slavic.....	77
МОЈЕ ДРВО ...Песме Зорице Сентић	79
ПРЕПЕВИ ПОЕЗИЈЕ Iz Ciklusa-ELEKTRICNA SNOVIDJENJA: Prepevi rok-poezije. Izbor, prepev i beleške o autorima: <i>Robert G.Tili/Tilly</i>	86
Bob Dilan VECITO MLAD/FOREVER YOUNG	87
SRCE OVOG (OVDE) COVEKA -izbor iz poezije <i>E.E. Kamingsa-</i>	88
О преводиоцу Тилију	90
Vladimir Kirda Bolhorves	
IŠCEZAVANJE ZAVICAJA	91
Вести из ЗАВЕТИНА	93
Веб презентација ЗАВЕТИНА премештена је на нову интернет адресу	93
И даље траје књижевни конкурс Амблем тајног писма света	93
Knjizevna nagrada DRVO ZIVOTA Podsecanje -odjek u medijima ...	93
Коментар	94
Добитници књижевне награде ДРВО ЖИВОТА за 2006. годину	
Тодоровић, Јагличић Пејчић	95
КОВИОНА	97
СТЕЖА	99

*

*Фотографије у овом броју
начинили су Марко Славић
и његова животиња сајушница
Јелена Соколовић - Славић.*

*То су углавном фотографије са пушта по Немачкој, између осталих слике катедрала и берлинског водојорња...
Позивамо и друге младе људе и пушнике по свету да нам шаљу своје усјеле фотографије и краће записе које ћемо врло радо објављивати.*

Редакција

КРИВЕ КИКЕ

У североисточној Србији практикован је током 18. и 19 века обичај жигосања жена: чедоморки, паликућа, убица, итд. Заједница - село је преступнице, без обзира на доб и углед, обележавала доживотном гологлавошћу, тј. такве жене су морале да одбаце мараму са главе те да своју косу мажу свињском машћу, а потом је уплићу у *криве кике* које би подигле увис и поврх главе везале у чвор. Жене подвргнуте казни заједнице морале су се пред светом показивати овако уређене, произведене у Криве кике.

Кад би ко срео такву жену, чија је глава подсећала на лонац са ушицама знао би одмах о каквој је жени реч. Али да ли је казна била по мери дела?

Кажу, да су се жене у таквом племенском и патријархалном свету радо одавале пороку како би заслужиле позив Криве кике. Оне су радо чиниле какво зло, да би одбациле мараму са главе, е да би са Кривим кикама ишле кроз народ показујући лепоту коју им је природа и Бог подарио. Кад су њихова непочинства узела маха, а жене се исквариле преко сваке мере, заједница је укинула тај обичај. Од обичаја једва да оста само узречица: Криве кике.

Да ли је баш тако?

Деведесете године XX века на простору бивше Југославије, а по свему судећи и прва деценија столећа трећег миленијума поново актуелизују причу о Кривим Кикама. Чињеницу да зло трага за лепотом. Ако после трагичне балканске кланице злочинци измичу правди, ако слободно шетају међу нама, смемо ли да прећутимо да су то били наши пријатељи, комшије, рођаци, очеви, браћа? Или да су за све што нам се досад десило криве Криве кике ?

Апатриди из овог позоришног комада* покушавају да одговоре на то питање. Где год да се нађу јунаци овако несавршеног света, Криве кике познају на свим меридијанима земаљске кугле. Они верују Достојевском, по коме ће "лепота спасити свет", али ваља признати да их тај став дакако подсећа такође на Криве Кике. Ни став који им је приближнији да ће "уметност спасити свет" их не задовољава, али им се чини разумнијим, баш због тога што је утопија. Јунаци овог комада би вам најрадије (ако се морају одредити према животу и стварности епохе којој припадају) препоручили да у будућности Књигу Апокалипсе, читате као књигу љубави, а не као што попови у самозаљубљености и бунилу проповедају као књигу о смаку света. Ето, одакле ваља почети. Љубав, пре и после свега, љубав упркос свему. Срећа је да такви јунаци још увек негде постоје.

А Криве кике?Обрните се око себе. Испричајте, а да не издате своје срце, шта сте видели?

Александар Лукић*

*Увод у ново дело, истоимену драму, Александра Лукића, песника који живи и ради у Пожаревцу као уредник утицајне **Едиције БРАНИЧЕВО**. А. Лукић је аутор десетак изврсно писаних књига песама, једног романа, и неколико књига есеја.

ВЛАШКА ГОЗБА: *Паралела*

I КАД СУ ЦВЕТАЛЕ ДИВЉЕ РУЖЕ И ДОЗРЕВАЛЕ ТРЕШЊЕ У ХОМОЉУ

1 УВОД

Код Срба, Црњански спомиње Сведенборга (понегде); да га чита. Шта је, Црњанскога, привлачило, код Сведенборга: *прагање за Изгубљеном науком древних људи? Саобразности? Учење по коме је Господ Само Добро и Само Истинито, и да је сваки човек спасен и долази у Небо ако је чинио добро ради добра и тежио истини ради истине, новина коју доноси Трећи Завет, који је по томе "без граница" у правом смислу? Шта је, у ствари Црњански, од Сведенборга, читао?*

Да ли је Црњански, можда, читао књигу "НЕБО са својим дивошама ИПАКАО према ономе што сам видео и чуо", или "ТРЕЋИ ЗАВЕТ"?

Сведенборг каже да није довољно да се човек спасе ако је праведан; да човек мора и духовно да се спасе.

Борхес мисли да је Сведенборг "измислио" *Саобразности*, "да би своје учење пронашао у Библији. Он каже да свака реч у Библији има најмање два смисла. Данџе је смањрао да има четири смисла за сваки одељак. - Све треба да буде прочишћено и прошумачено. На пример, ако се говори о свећности, свећност је за њега метафора, очисти симбол истине. Коњ означава ум, јер нас коњ преноси са једног места на друго. Он има читав систем саобразности. У шоме досија подсећа на кабалисти. - После шого дошао је на идеју да све на свећу почива на саобразностима. Стваралаштво је тајно писмо, криптографија коју морамо тумачити. Јер све су ствари уистину речи, осим ствари које не можемо разумети и које прихватамо дословце..."

Саобразности је кључни појам свеколиког Сведенборговог учења: *Кореспонденција*.

Постоји и друга могућност, можда и погоднија: *подударности*. Њен је недостатак, како кажу, што није једнако успешна у свим својим граматичким употребама: *придевској, прилошкој, глаголској*...

Наука о Саобразностима (Scientia correspondentiarum), означава цео један систем знања, а не једно знање. Она је, дакле, не само знање шта значи шта, већ много више од тога...

Прадавни људи су били небески људи, и њихов ум се слагао, односно био исте врсте као и ум Анђела. Стога су они мислили и осећали као Анђели, тј. *саображавајуће*.

Човек је кроз свог вољеног човека повезан са Духовним светом на сваки начин, хтео он то или не. Али кроз свога мисаоног или унутарњег човека, он је повезан само ако мисли *Саобразностима*. Ако човек, док посматра Сунце и Месец, мисли о Божјој доброти која обасипа и добре и рђаве људе, он већ донекле мисли према саобразностима.

Прадавни људи мислили су у самим *Саобразностима*...

А после Сведенборга је дошао Виљем Блејк, који додаје треће спасење.

"Он каже - како пише Борхес - да можемо - да морамо - да се спасемо и љуштем уметности. Блејк објашњава да је и Христос био уметник јер није проповедао речима већ *параболома*. А *параболе* су без даљег естетички изрази. *Што* ће рећи, *спасење*

би дошло кроз дух, кроз морал и кроз ујражњавање уметности.

И овде се присећамо неколико реченица којима је Блејк на неки начин сажео дуге Сведенборгове мисли; кад на пример каже: "Будала неће крочити на небо ма какав светац била".

Или: "Треба одбацити светлост; треба се снабдети памећу"².

*

Код Руса, Хелена Пејтровна Блавацки, која је дала немерљиви допринос у оснивању и раду на ширењу основних принципа теозофије - особа која је имала узбудљив живот, достојан интересовања романописаца. Рођена је 1831. године у Екатеринославу (Дњепетровск, Украјина), као кћи пуковника Петера фон Хана и Хелене Андрејевне, рођаке принцезе Долгорукове. Године 1849. удаје се за Никифора Блавацког, четрдесет година старијег.

После годину дана напушта га и путује у Турску, Грчку, Египат и Француску. У Лондону, 1851, среће свог МЕНТОРА, Мајстора древног шајног реда, чији идентитет је непознат.

Следе њена путовања: Канада, Њу Орлеанс, Мексико, Јужна Америка, Индија, Цејлон. Посећује Јапан и више пута Индију, Бурму, Тибет, Кашмир, Ладак.

¹"Био сам поучен из Неба - пише Сведенборг - да су Прадавни људи, који су били небески људи, мислили према самим Саобразностима, и да су им природне ствари служиле само за то да на тај начин мисле; да су ти људи, будући ипак, били повезани с Анђелима с којима су разговарали, те да је Небо - кроз њих - било спојено са Земљом; и да је онда то време било називано ЗЛАТНИМ ВЕКОМ. Писци анђичког света кажу чак, говорећи о том Веку, да су становници Неба обилазили с људима и одржавали с њима блиске везе, као пријатељи с пријатељима. Такође бејаш поучен да су људи, који су дошли после, мислили не према Саобразностима, већ према Науци о Саобразностима, те да је и тада постојала веза с Небом, али не тако дубока. Њихово време названо је СРЕБРНИМ ВЕКОМ; да још касније насташе други који су, ипак, познавали Саобразности, још увек зашло јер беху у добром природном, иако не у добром духовном стању. Њихово време названо је БАКАРНИ ВЕК; да је после тога Века човек постојано постао Сиљашан, те коначно Телесан, и да је тада Наука о Саобразностима постојано изгубљена, а с њом и познавање Неба и много тога што припада Небу. Та су Доба названа ЗЛАТНО, СРЕБРНО и БАКАРНО према саобразностима, јер Златно значи небеско добро у коме су били Прадавни; Сребро - духовно добро у коме су били Давни који дођоше после првих, а Бакар - природно добро у коме је живело нејасредно постојство. А Гвожђе које је дало име последњем Веку, значи шврду истину без добра".

² Дакле имамо та шир светла. Имамо свет духа, а заштим, после извесног времена, неко је заслужио небо, неко је заслужио ипак. Паклом у ствари управља Бог коме је та равнотежа потребна. Сајана је постало име једне области. Демон је постало превртљива личност, будући да је чинио свет ипакла свет завере, особа које се мрзе, које се здружују да би најале неког другог. Заштим Сведенборг разговара са разним људима у рају, са разним људима у паклу. Све му је то дозвољено да би основао нову цркву. А шта ради Сведенборг? Не пројоведа; објављује књиге, анонимно, писане једним суздржаним и сувопарним латинским. И дели те књиге. Тако пролази последњих шездесет година Сведборговог живота. Живи у Лондону. Води веома једноставан живот. Храни се млеком, хлебом и поврћем. Понекад му дође неки пријатељ из Шведске и тада постоји себи на вољу неколико дана.

Када је отишао у Енглеску, желео је да упозна Њуина јер га је веома занимала нова астрономија, закон гравитације. Али, никада га није упознао. Веома га је заинтересовала енглеска поезија. У својим списима помиње Шекспира, Милтона и друге. Хвали њихов дух; што ће рећи, овај је човек имао смисла за лепо. Знамо да је приликом својих путовања - а путовао је по Шведској, Енглеској, Немачкој, Аустрији, Италији - посећивао фабрике, сировинске четврти. Веома је волео музику. Био је прави господин ондашњег доба. Постојао је богај..."

Враћа се у Европу, 1858, остаје неко време у Француској и Немачкој, али се на Божић враћа у Псков у Русији.

Следеће године обилази Кавказ, изучава обичаје тамошњих домородаца. Познато је да је искусила тешке и суморне психичке кризе које су је задесиле 1864. и 1865. године.

Успела је да овлада у пошћуности својим скривеним психичким моћима. Те године са својим Мајстором пушћује на Тибет, где остаје три године.

Преко Грчке, Египта, Сирије, Палестине и Португалије враћа се 1872. у Одесу. Опоравља се неко време од путовања. Затим одлази у Париз, па у Њујорк, на позив свог Мајстора.

У Вермонту, 1874, упознаје пуковника Хенрија Стила Олкота, с којим заједно, осмог септембра 1875, оснива *Теозофско друштво*.

Прву књигу *Разоткривена Изда* објављује 1877. Годину дана касније добија америчко држављанство и са пуковником Олкотом одлази у Бомбај, где се настањују. Рад на откривању принципа теозофије даје прве плодове. Издају часопис *Теозоф* који је имао велики углед у Индији.

Селе се у Мадрас, а 1884. одлазе у Француску, у Париз, где Хелена завршава рад на обимном делу *Тајна доктрина*. Кратко борави у Лондону.

Следи више путовања у Италију, на Балкан, Индију, опет Европу, да би се коначно одлучила да борави у Лонодону у Блавацки Лоцу.

Као и Сведенборг својину година пре.

Ту завршава своју *Тајну доктрину*, оснива Школу езотерије и покреће часопис *Луцифер* (1887). Објављује *Кључ за разумевање теозофије и Глас шешине*. Оснива Теозофско друштво и *Центар теозофских друштва* са седиштем у Лондону, где и умире, осмог маја 1891.

Суштина знања које је Хелена Петровна назвала древним и које је добила од старих мајстора са Тибета може се делимично и упрошћено описати овако: *Теозофија је део свеопштег древног знања о нама самима, о сврси живота на Земљи, о повезаности природе и космоса с боголиким принципима и о далеко дужој историји човечанства него што се и помишља.*

По теозофији: све у космосу, заједно с боголиким теозофским принципима део је нераскидивог, вечитог, несазнатљивог извора. Постојећи космос се после периода појавног постојања враћа у окриље тог несазнатљивог извора. Сам по себи и по свом пореклу, космос је органски (подржава живот), интелигентан, жив, свестан, божански и божанствен по особинама. Један од принципа теозофије јесте да је еволуција заједничка за све форме живота. У том смислу, материја је медијум за стицање искуства душе, и може се рећи да су форме материје подложне природним законима, а облици душевних форми - законима карме...

Код Срба је Хелена Петровна - *гошћово нејознаша!*

*

Шта је Хелена Петровна шражила, на Балкану, осамдесетих година деведнаестог века?

Њена заслуга је у шоме што је показала први пут учење Ишока Зајаду.

Доказала је постојање древног знања, открила да су све религије део једне претходне, и да ће се временом спојити у јединствену религију.

Пружила је логичну основу за веће уважавање, братство и моралност међу људима.

Да би поједини човек све то остварио, треба да повремено послуша тихе гласове сопствене савести и свесности, да бележи садржај снова који

долазе са виших духовних сфера, да стално унапређује и развија интуицију, да се бави медитацијом и да изучава принципе теозофије као основе једне свекосмичке, мудре и животворне јединствене религије свега што постоји...

Ко ће написати нешто вредно читања о вези између Сведенборга и Хелене Петровске, о енигми постојања древног знања?

*

У својој студији *"III РУСАЉЕ У СРБИЈИ или Падалице у селу Дубокој у Звижду"* (Др Војислав М. Суботић, секундарни лекар болнице за душевне болести у Београду: ТРИ ПРЕДАВАЊА, Београд, 1905), описан је обичај *РУСАЉ*, познатији у Србији као *РУСАЉЕ*. Суботић је написао једну занимљиву, обимну студију о обичају у Звижду старом вековима, који су, по свему судећи, у овај део Балкана, пренели (јелинизовани трачки) грчки рудари, што су испирали злато у реци Пеку. У *Алманаху за живу традицију, књижевност и алхемију* (Београд, Заветине, 1 / 1998, стр. 145 - 166, вел. формата), М. Лукић је објавио репринт *Суботићеве студије*, пропративши је коментарима. Приређивач је похвалио истраживачки дух једног од првих српских лекара и психијатара, али му је замерио позитивистички приступ и закључак. Приређивач је довео у везу *оријашки обред дубочких падалица - Русаља - са елеусинским мистеријама, односно са древним знањем - да се послужио појмовима Сведенборга - ЗЛАТНОГ и СРЕБРНОГ ВЕКА. Елеусинске мистерије показивале су нов пут до богова, до вечне суштине човека Ја*. Приређивач се позива на два рада: на студију српског хеленисте М. Н. Ђурића: *Елеусинске мистерије и њихов значај за етичко држање у свештосћи дубинске психологије* и књигу есеја руског хеленисте Олге Фрејденберг: *МИТ И АНТИЧКА КЊИЖЕВНОСТ*. Приређивач феномену *дубочких Русаља* није пришао као психијатар и лекар, те није тумачио Русаљ као "неку болест, која на дан Св. Тројице (...) наилази на женскиње", већ је био ближе уверењу да је Русаљ извесна редуктована контаминација некадашњих елеусинских мистерија, остатак древних религија балканских. Остатак древног знања. Један једини такав на Балкану, у Звижду, који се одржао и током XX века. И друге српске песнике, рецимо Растка Петровића, зачетника српске модерне књижевности и врсног познаваоца живе традиције, овај древни обред је привукао; оставио је о њему запис, али не и адекватно тумачење...

Обичај се увек одржавао на *Празник Духова*, само у Звижду, село Дубока је са својом пећином била култно средиште овог загонетног обреда... За М. Л., обред *Русаљ*, као део древног обичајног и митолошког наслеђа његовог најужег завичаја, био је подстицајан изазов и прилика да проникне у *Тајну Семена*, да утоне у ноћ човекове душе, у несвесно, у енергије и снаге свежиота, што их човек носи у себи и својим дубинама, и што пробијају кроз обреде и древне мистерије, извлачећи из ноћног дела човекове душе, немогуће и чудо, изазивајући га на поље дневне светлости. Песник рођен у овом поднебљу, као тумач и антрополог, окренуо се ритуалном посвећивању у тајне, у коме ни у античко доба нису могли да учествују варвари и убице. Његово тумачење је испуњено елеусинским Законом ћутања. Тај Закон је враћен из других староевропских мистеријских религија, философије и православља...

Да ли су Хелену Петровну крајем прошлог века, приликом њеног боравка на Балкану, занимале елеусинске мистерије, односно њихов једини сачувани редуктовани остатак у обреду дубочких Русаља?

*

Постоји и древни обред - неки га називају *"сирњање"* - најсличнији староримским верским свечаностима у част бога Баха; одржавао се једном годишње на начин као и старогрчке дионизијске свечаности. Временом су се баханалије претвориле у

Независни часопис нових иницијатива

потпуну spolnu razularenost bez ikakvih verskih primesa. Prvo su ih slavile žene, a kasnije su i muškarci dobili pristup. Svako ko im je prisustvo-
 vaо morao se, bez obzira na pol, podati spolnom
 uживању sa svakim ko ga je poželeo... Strncaња je
 bilo u severoistočnoј Srbiji, meђu Vласима, potomci-
 ma starog i аутохтоног становништва Балкана, и
 вероватно да овај обред представља балканску руди-
 ментарну верзију римских баханалија. Обичај се
 одржавао у некој од већих пећина, у великој тајности,
 ноћу, током пролећа. У пећини се ложила велика
 ватра, око које су учесници обреда играли уз ритуалну
 музику локалних свирача, гостећи се уз вино. Учесни-
 ци су долазили по мраку, и одлазили по мраку, пре
 свитања. Млади и стари: од девојака до баба, од
 момака до ожењених. Сви су били на исти начин маски-
 рани: одевени у џакове навучене на главу, који су
 допирали до појаса. Ништа на себи друго од одеће
 нису имали осим тих џакова, на којима су при врху
 направљени само прорези за очи, нос и уста, а код
 жена и прорези за дојке. Нико никог није познавао: сви
 су били једнообразно маскирани, чак и свирачи... Нису
 ту долазили сви становници села, већ само они који су
 то хтели... За гозбу се претходног дана спремало
 печење, хлеба, вино и ракија... Свирачи су свирали док
 велика комора дрва у највећој дворани гори, велика
 обредна ватра, и учесници су играли у необузданом
 колу... Сваки је мушкарац имао обавезу да са собом
 понесе и поњаву на којој ће водити љубав са оном коју
 буде изабрао током ноћи. Могао је да изабере једну
 или више учесница, зависно од свога рса... И свирачи
 су, кад обредна ватра почне да јењава, у паузи, кад
 пећинска дворана почне да тоне у помрчину могли да
 изаберу по неку учесницу и да се "омрсе". Пре свитања
 су се учесници ћутке разилазили из пећине, свако
 према свом селу и својој кући, као ноћни духови, и нико
 више није говорио о тој ноћи. Да ли је, с обзиром на
 промискуитетност те ноћи, долазило и до полних
 инфекција, родоскрвњења, нежељених трудноћа - то
 је тајна. Да ли су те сеоске тајанствене пролећне
 гозбе љубави много шта спречавале, прочишћавале;
 да ли се током једне ноћи годишње истуђало и
 испразнило из мушакараца и жена много шта лоше и
 неживљено?

Ко то може знати, осим оних који су у томе
 узели учешћа барем једанпут у животу?

Платон у чувеном делу *Гозба или о љубави*
 расправља о љубави; расправа се води на гозби код
 атинског књижевника Агатона. Платон зна да се о
 правој љубави³ може говорити тек код присне
 психичке повезаности двоје људи.

На стрнцању, искључена је хомосексуална
 љубав: контакти су хетеросексуални. Не може се гов-
 орити о љубави у платоновском смислу речи, о правој
 љубави и присној психичкој повезаности двоје људи.
 Пре свега због промискуитетности. А затим, што једни
 друге готово не познају. Забрањен је разговор и распи-
 тивање, упознавање. Стрнцање траје током неколико

³ "Ерос - пише у Платоновој ГОЗБИ - је љубав за лей-
 ошом, ше је ошуда нужно да Ерос шражи мудроси. - Уојише
 узевши љубав шежи ка шоме да јој увек приада оно што је
 добро. - Трудни су сви људи и шелом и душом; и када дођу у
 одређено сшање, шада жуди да рађа наша природа. А рађаши
 не може у ругоби, него у лейоши. Јер здружење човека и жене
 је рађање. А шо је божанска сшвар, и шо је у бићу које је иначе
 смртно бесмртан део. - Који дакле хоће да рађају шелом, они
 више нагињу женама и предају се шом облику љубави. А који су
 шрудни у душама они нагињу шшо души доликује да зачне и да
 роди. - Ако се шакав човек намери на лейу и благородну и
 обдарену душу, онда се он веома радује и шелу и души, и
 шаква човека одмах обасија говорима о врлини и о шоме
 какав шреба да је добар човек и за чим шреба да шежи, и шре-
 ма се да га шоучава. Такви имају много шриснију узајамну везу
 него шшо је брачна и шврће пријашељсштво, јер су лейшу и
 бесмртинју децу заједнички родили. - Према шоме, кад се ко
 шреко шраве љубави шрема дечацима усшине од ових сшвари на
 земљи и кад шочне да сагледа ону шралејошшу, могао би гошо-
 во досшеши до циља..."

ноћних сати у пећинском мраку. То јест, неки маскирани муж може познати своју маскирану жену, али неће њу одабрати, већ неку другу. Пролећне гозбе љубави су прилика да момци и девојке без животних искустава стекну прва сексуална искуства. На тим гозбама се упознаје други, трећи, зависно од жеље и физичке кондиције... Стрнцање је на изврстан начин нешто што је вероватно остатак храмске, или пећинске проституције; одржава се једном годишње у најстрожој тајности и представља табу - тему...

Још увек се понегде приређују стрнцања; у време кад цветају руже. Приређивале су се у забитим крајевима Балкана, далеко од саобраћајница и путева; знао је то Серафим Трималхионов, јер одлучивши да живи као козар у крају познатом не само по древним мистеријама већ и као хајдучком краљевству, упознао је многа околна влашка села, обреде, људе, мајсторе и свираче, воденице и ваљавице, поноре и потајнице, клисуре, упознао је и пећине - непознате, које нису обележене на географским картама. Упознао је све што је вредело упознати у радијусу од тридесетак километара око његове новоподигнуте куће...

Да ли и стрнцање? Јер и он је човек Ероса, човек трудан и телом и душом, вредан и упоран мајстор, који није могао сапињати и сапети своју снагу само режући камен, бринући о козама, зидајући ограде и куће?...

Серафим Трималхионов? То име и презиме Ф. Сенковић први пут чуо је, можда током зиме 1994. године, у кући неких влашких домаћина.

- Дошао овде један господин из околне вароши; откупио стари каменолом; кућу камену сазидао у подножју каменолома, какву кућу! Гаји козе, и од тога живи. Жену и децу оставио у вароши; тамо имају стан; на варош су се навикли, а он, пензионер - гаји козе. Има већ стадо од тридесетак коза... Купио и неких девет хектара у комаду испод каменолома, посна шумска земља, ливаде и шуме - јефтино, од једне што ради у Бечу. Она се удала у друго село, а то имање што јој остало од покојног оца запустило... Продала да не плаћа порез, јер нема никакве вајде од њега... А господин Серафим се ту населио, да гаји козе и пчеле; дотерао је и десетак кошница... Зна тај господин и куће да зида од камена, то је уноснији посао од гајења коза... Кад не зида, он чува козе... Снашао се човек, вредан је, бедем снаге и воље...

Кад је после тога, у ауту, питао брата Аксела Сенковића, ко је тај господин Рус Серафим Трималхионов? - он се насмејао.

- Ко каже да је он Рус? Он је Србин, јужњак, Шоп из околине Врања, Трговишта, Прешева... Годинама је радио као правник, у једној од варошица на Дунаву, у нашем крају... Га је научио да клеше камен, није се стидео да као интелектуалац научи занат клесања од једног старог Срејовићевог мајстора, што је дозиђивао Гамзиград... Радио је једно време и као директор правних послова у иностранству, зарадио девизе, али је био паметан, знао је за јадац, није их улагао у Дафинину и Јездину банку... Мајстор је каратеа, може овако, једним потезом руке, супарнику у борби живо срце да извуче из груди, али је он добар и веома племенит човек, налик на анђела...

- Да ти све то ниси идеализовао, а? Мора да је неки чудак?

- Могу да те упознам са њим... Пред пензију, он је отишао у педесетој у превремену инвалидску пензију, настанио се у околну вароши; и одмах је неке моје пријатеље питао: "Добро, има ли у овом граду неки интелектуалац, неки човек вредан разговора и дружења?"

Рекли су му: "Има, два брата, браћа Сенковић, један је у Београду, старији, а други је овде..." Дотерао се Господин Серафим, дошао да се упознамо... Био је доста старији од мене; рекао ми је и да нешто пише; долазио је на књижевне вечери... али,

Независни часопис нових иницијатива

нисмо се нешто много дружили... Чуо сам од других да је истовремено студирао права и архитектуру, а људи којима је зидао као пензионер (мада он уопште не личи на пензионера!) рекоше да је одличан мајстор. Он је правио план за кућу, он је зидао, и зидао је да буде по мери оних који ће становати у таквој кући... Међутим, током 1993. године, у време оне језиве инфлације, Г - дин Серафим је, да би избегао сва понижења постојања, отишао и саградио за себе кућу на обронцима Хомоља, набавио козе; издржавао је породицу продајом млека и јарића, јер је то доносило реалнији и већи приход од његове скромне правничке пензије... Још док је био правник на Дунаву, осамдесетих, он је меркао да купи неко имање, и купио га је према Млави... Можемо да одемо једном да га посетимо; да видиш како је један правник и потенцијални песник постао предузимљиви козар...

Знао је да његов брат Аксел воли да се шали и да прича невероватне приче, и прихватио је све то као шалу...

- А да ли ти је некад нешто прочитао од онога што је написао?

- Знам да има једну књигу песама, али нисам читао... Серафим је личност, снажна индивидуалност, посебна, нетрагична, жилава српска природа. Потомак Боланог Дојчина. *Његов сјај је да су најбољи српски јунаци били они, који су и највеће српске непријатеље побеђивали њиховим оружјем...* На његовом столу равноправно стоје *Српске народне песме, БИБЛИЈА и САТИРИКОН Пејронија Арбиџра...* Хоћу да кажем: његово презиме је српско, увек га заборавим; ја сам га можда назвао "Трималхионов", због тога, што иако је веома побожан и поштен човек, није затуцан богомољац, несналажљив тип... Напротив, рођен је у једној газдашкој српској кући... мислим у Прешеву... Шиптари су у другом светском рату масакрирали део фамилије, не све. Његов деда, који је преживео, са својим пријатељима, крвнике је казнио као у античким драмама. Све их је побио, осим предводника, једног Шиптара, коме је поломио ноге и руке, исекао тетиве, и оставио га у животу. Серафим је касније, као дечак и младић, виђао како се тај несрећник вуче калдрмисаним улицама Прешева, сажаљевао га је не знајући истину... Тај је намеравао да Серафимове сасече у корену... Причао ми је једном о томе; запамтио сам то... И мислим да је Серафим сазидао ту кућу од камена у напуштеном каменолому на планини, овде у нашем крају, не да би се обогатио на козама, него да би сачувао успомену на тог његовог деду који беше не само чувени козар већ и чувени трговац овновима, овцама и козама... Веома је занимљив, као личност, као уосталом и Отац Тадеј, у Витовници: треба да их лично упознаш...

Серафима Трималхионова Филип је упознао - *уочи ускршњих празника 1998. године, на његовом поседу.* Када је имао пуних педесет и шест година.

Склоњена од главних путева, у уцепу хомољских брда, била је кућа Серафима Трималхионова. Саграђена од камена, на два спрата. Таква кућа на Дедињу би била права, милионерска вила. Серафим је довео струју са раздаљине од неколико километра.

Ту кућу не можеш видети, све док јој не приђеш на две стотине метара.

Била је на заравни, у подножју једног камени-тог брега, у полукружном остатку некадашњег каменолома, не већем од 5 ари. Тај каменолом су Власи запустили одавно, јер је из стена које су разбијали динамитом, извирао поток. Не велик...

Ту је Серафим сазидао кућу, од камена, који му је био на дохват руке; камену кућу не мање раскоши од пашиног конака у Врању. Испод читаве куће је био велики мрачни подрум пун џакова цемен-та... Летња кухиња... Зидајући ту грађевину, Серафим се као мајстор поигравао. Није штедео камен и цемент. Све је у тој кући било рукотворено његовом руком, столице, столови, кревети, не и прозори... У приземљу је била велика гостинска соба, са великим гостинским столом, који је могао да прими осамдесетак гостију.

Колико је и било црних столица од бајцованог багрема... Ту је била и *Соба за разговор*, нешто мања, али зидана зидом који је био дебео метар и двадесет... Ту је било и пространо купатило, дубоко метар и по, које је Серафим ручно израдио...

Да, из велике гостинске собе, у којој је био и велики камин, степениште од сувог багрема, водило је на први спрат, као на галерије каквог музеја. Ту је било соба за његову жену и децу. А на последњем спрату био је чардак ни на небу ни на земљи - просторија у којој је Серафим проводио своје слободно време, писао или сликао, или спавао, или понекад гледао свитање на планини, маглу изнад папрати или грмана, јер научио је да се буди у свитање и обилази козе кад се козе... Својим рукама је на камену насликао *Светле рајнике*... Од фабричког је у тој соби био само душек - на кревету ручне израде... Са прозора чардака поглед је пуцао у даљину; могло се кад је ведро видети чак до плавкастих врхова планина преко Дунава...

Хтео је козама, како рече, да сазида светилиште, као његов "прадеда", али је од тога одустао, јер је, разбијајући динамитом камене блокове за кућу, открио малу пећину, од стотинак квадрата, коју као да је сам Бог створио, за козји стан. Он је ту пећину преградио, направио просторије за скозне козе, за јариће, за јарце, чак и за јато кокошака и ћурака: *"Гурке овде лежи не треба чувати и враћати - само их треба пустићи рано да лове скакавце и гуштере, инсекте и да јасу, јер овде има свега у изобилју!"* Сам је врата направио на пећини од нагорелих багремових дасака. Направио је и оставу за храну, за козе преко зиме, и за сламу. Не продаје млеко, јер се не исплати, него прави "погаче" које могу да потрају и по неколико година, и које продаје по комаду 20 ДМ. "Не могу да их произведем колико се траже! Исто тако, мислим да би било паметно, да овде подигнем и једну фарму од 5000 носила, како већ неки сељаци раде у околини окружне вароши - ту је дневна зарада око 1000 ДМ. А месечна и читавих 20000 ДМ. Зато презирем све оне наше људе, који су отишли на Запад, и служе за тричетири хиљаде марака, што се не врате, и не раде као фармери. Били би права српска господа и кнежеви!..."

"Основа овог мог дворишта је камена; око пет ари. Као што сам динамитом разбијао камен, да бих ископао велике подруме за кућу, тако сам на источној страни, уз помоћ експлозива, ископао рибњак, око осамдесетак квадрата. Спровео сам део воде из стене изнад куће у кућу, а део у рибњак; порибио га шараном и пастрмком... Вода отиче из рибњака, јер има пад; отиче вишак и натапа ливаду; као што отичу из куће отпадне воде у септичку јаму, коју сам ископао једне зиме, стотинак метара испод куће... *Природу треба упознати добро и онда се користићи на разуман начин свим њеним преимућствима*..."

Вадећи камен из подрума старе куће, власника који је умро седамдесетих, открио је - породичну ризницу: пушку преломачу и још нешто од наоружања и двадесетак великих терезијанских дуката. Дукатима је платио - довођење струје, половни трактор са прикључним машинама и приколицом. Пушку је пријавио и легализовао, "јер на планини ноћу, за сваки случај, треба имати нешто за евентуалну личну одбрану, пошто је ово познати хајдучки крај".

Зашто је баш ту дигао кућу?

"Зато што је ово место као створено за то. Као млад правник, открио сам га случајно... Возио сам моју девојку на излет, не као моје колеге и вршњаци у ресторане низ Дунав, него смо се возили аутом преко брегова, даље од Дунава, преко Пека, све до Млаве... *Ту у шом каменолому, моја девојка ми је једне вечери испричала и жена... она је шчо и заборавила... ха - ха - ха... Она је Влајна, и она је кривац, шшо сам ову кућу овде сазидао*... Сад је она у граду, али чим зајесени, и преко зиме, све до пролећа, док не процветају дивље трешње, она живи са мном, овде..."

Серафим није држао до моде; руке су му биле пуне жуљева, грубе. Ко би рекао, ко га први пут види, да су пред њим, као пред способним правником, дрхтали у судницама, у споровима које је водио годи-

Независни часопис нових иницијатива

нама, други правници и судије? Браду није бријао, али је није ни пуштао да израсте.

У близини куће је успео да пресади неколико трешања из околине Врања, неколико вишања. А на самом том почетку узвишене заравни где је подигао кућу, стојао је један скоро осамдесетогодишњи храст лужњак, као запис, као чувар. И не дај Боже да неком на белом свету падне на памет да сруши то заветно дрво, јер би га Серафим устрелио са прозора његовог чардака...

*

Чинило се да је особењак и чудак, али можда у читавом пожаревачком округу није било природнијег и предузимљивијег човека?...Више је ценио своје козе, и понеке од својих вршњака, првих суседа, врских домаћина, од свих српских песника и писаца друге половине XX века...Више је волео нека места у **Старом и Новом Завету** и *Трималхионову гозбу* од Петронија Арбитра, него Франсоа Раблеа и УЛИКСА Џојса, мада је Раблеа волео да поново чита...

"Шта је данас остало од Петронија Арбитра? Петроније - има један који се тако зове, скоро да је мој вршњак, у суседном селу, пензионер, управник бивше зем. задруге; утуцава дане у крчми или агитује за СПС пред изборе...ха - ха - ха!...Сачувај ме, Боже, таквих агронома! Ех, какви су наши дедови били зналци и земљоделци...*Овде је сасвим зашрвена свака њлменија домаћа сорџа! Моравка, прокуџац! Прокуџац - јебач и обрашивач винограда дивни! Један чокош може да обраши хиљаду других чокоша.* Покушавали су Французи да га гаје, али мало морген. Не одговара му амбијент и клима...*Какво се вино још на свећу може ујоредиџи са прокуџцем? Или, где се још може наћи боља прејеченица, исјечена од шљива моравки и ранки?...А овде су све њо зашрли, због шљиве сјенлеј и гаје некакве хибриде...Не умемо да ценимо своје и уошшџе не џознајемо нашу џраву сорџу и исџорију...*Потурили су нам кроз векове толико фалсификата...Имамо толико тих славних *Милоша*, а то нисмо ми, ти *Ми - лоши*, ми смо нешто друго...Као што ни Косово није Косово, већ *Изморник...Наша најдубља сушџина и исџорија је у нашим изворним именима...*"

Слушао је Филип тога човека, за кога није постојао пораз ни устукнуће - био је прави, али ретки представник расног у српском роду. Физички изузетно снажан; ту снагу није могла сапињати у њему у његовом животу само жена, ни интелектуални рад, озбиљан правнички посао, већ и тежак физички рад, онај најтежи, зидање камених кућа... Стојао је Филип испред Серафимове камене куће, на којој би му позавиделе и врањанске паше, на једном од обронака Хомоља; гледао у даљину, у море расцветаних воћака или у озеленеле гране храстова лужњака на самом улазу у двориште, које је Влашки Дојчин оградио лепом каменом оградом, коју је сам сазидао...

"Француз Ламартин, песник и путописац кога нисам читао, описао је Шумадију средином деветнаестог века, када је путовао од Београда до Ниша. Возио се на коњској запрези кроз густе шуме, кроз које су се сунчани зраци тешко пробијали...Ех, *склој шума је био џакав да је џуџ пролазио кроз мрачни џунел - али џе и џакве шуме су несџајале, несџале, несџало је чиџаво једно богаџсџиво..* *Познаџо ми је, храсџова сџарих врсџа има џу и џамо, различџџе сџаросџџи.* *То су махом усамљени џимерџи који се налазе џо џољима и шумама, као и овај храсџ лужњак на улазу у моје дворишџе...Он може џоџрајаџи још џрисџа година, и више, рачунајуџи од овог џренуџка кад џричамо о њему...Волим џо сџаро сџабло: џу кору уздужну на сџаблу исџуцалу џо браздама...Он је за мене живи чувар и живи сџоменик... Он ће ту стојати и олистати сваког пролећа, и кад из нас буде никла трава, или нека дивља шљива...Ниједан важнији догађај из прошлости није везан за ово дрво.*

Догађај је био када сам ја одлучио да у његовој близини саградим камену кућу...Заклоњен је од

ветрова... Неће се осушити, као многи други; и зато ми Срби треба да се молимо овом и оваквим дрветима, не као идолопоклоници, него као људи који знају да је храст лужњак наша светла судбина и карактер... *Наш заштитни знак...*

Ту су и пре две хиљаде година морали бићи храстови лужњаци, јер овај храст није могао нићи ни из чега; најрођив. Никао је из доброг и правог корена... Понекад, ноћу, кад се козе козе, кад се нека окози и кад ја бдим у пећини, па се вратим, обавезно дођем и станем у ноћној тишини испод овог храста, и послушкујем... тишину векова... Одавде је звездано небо тако моћно и дивно, скоро на дохвату руке, да бих и шапато могао разговарати са далеким звездама у космосу... никада није такво у великим, или малим градовима... Може у њима човек да урла, да виче колико хоће, и да призива небо и звезде, што понеки романтичари и песници, поднапити, и чине, али их звезде не могу чути..."

- *Тито је донео закон прошив коза и уништио их, а Милошевић, вођа наш, пензионере уништава!*

- *Домаћине, устави полицију, главе нам је дошла!* - добаца Аксел.

- Стварно, овај дан је незабораван, немојте да га покваримо политичарењем. Јер свако од нас има своје симболије; што нам је у крви; *дешет Срба - десет политичких партија!* - рече један од пријатеља који су ту затекао.

- *Добро, да вас нешто питајем: када сте последњи пут видели козе у вашим дворанима?*

- Ма, какве козе! Србија у 21. век треба да уђе, као и остале мале земље Европе, својим компаративним предностима поднебља, уравниожењем развојем индустрије, пољопривреде и научно - техничким иновацијама... - рече новинар Р.

- Нема повратка на старо! Село је пропало... Мртво се не може оживети... - потврди З.

- Да, да... а ја бих да вам понешто кажем о судбини коза... Једна добра коза у гладним годинама, може да прехране четворочлану породицу! Две - осмочлану. Три - дванаесточлану. Пет - читаву задругу. А свако добрих коза, једесетак коза, могу да прехране читаво село! Зашто је Тито донео закон против коза? Зашто их је уништавао? Зато што су козе пре рата учиниле шуме Југославије прозрочним? Па партизани нису могли да се сакрију од?... Можда?... А пре ће бити да је уништавао козе да би, прагматичан и лукав какав је био, југословенску сиротињу довео до просјачког штапа и глади... Пре рата је било више коза и оваца, него становника Југославије... Ако не знате, слушали сте ваше бабе и деде, причали су вам, морали су вам причати, да се на селу није живело лоше... Нико није био гладан, осим ленштина, пропалица и бараба...

А ни они нису били гладни... Нестале су козе декретом, потезом пера и мача нове власти, и шуме су постале прашуме... А села су се временом постарала, и у њима одавно нема радости и берићета... На рачун коза су се правиле спрдње; многи су похрлили у градове. Превише сељака је отишло у градове где је живети лакше било док је Тито добијао кредите, док смо живели на кредит... Па је једно време у Југославији било више дивојараца и дивокоза на планинама, него коза по селима. Међутим, коза је, као и крава, сиротињска мајка! 1993. године, када сам отишао у пензију, моја пензија је вредела 10 ДМ. Док би ми поштар донео милијарде и билијарде пензије, док бих ја то у журби заменио за марке - добио бих око 10 ДМ. Па добро, некад и 15 ДМ. Али, никад више од тога... Радио сам, као и милиони других, тридесет година поштено, без и једног дана боловања, и на крају - пензија ми је била, 1993. године, око 10 - 15 ДМ, наравно, ако бих пожурио да на време заменим апоене милијарди и билијарди динара које ми је поштар донео! Тито је ликвидирао козе, а Милошевић нас је учинио милијардерима!

Због тога нашег Вођу треба прогласити највећим владаром у српској историји и финансијским генијем! Где то још има у свету? Који је то човек у шрулој Америци добио на луштрији шопике милијарде,

Независни часопис нових иницијатива

колико њоштар донесе сваком српском пензионеру?
Сваког месеца!

Чујте, ја Тито и Милошевић су то само могли; треба им поћи сиоменике за вечија времена! Верујте ми, хумора ради, подвлачим, ове влашке гозбе не би ни било овде да није било Тита и Милошевића! Хвала им, као и мом деди који је пре рата гајио на стотине коза и оваца, јер су ме подсетили на детињство, и на мога покојног деду, оне предивне и преломне 1993. године. Мој деда није чувао паре стечене на козама и трговини у банкама ондашњим, улагао их је у нешто конкретно, а кад је нешто преостало од готовине, то је чувао у сламарици. Сламарица је најбоља сељачка и српска банка... Знао сам за јадац, јер нисам заборавио ни оца ни деду, ни све моје дедове и прадедове седам - осам генерација уназад: козе су им биле судбина, трговина, нарочито трговина светлошћу!

Девизе које сам зарадио, радећи као правник по земљама тзв. несврстаног света, чувао сам у сламарицама. Крајем пролећа 1993. године, отпутовао сам на југ Србије, према Врању, у завичај мојих дедова, и купио десет коза и јарца, расног, од оне сорте коју су гајили моји дедови, јер Тито није успео све да уништи. И најмоћнији и најокорелији владар не може све да упропасти: увек остане нека нит...

- Данас је моје стадо много веће, наравно, хвала Богу, и ми се гостимо захваљујући оном што претиче овде, јер где има претицања и вишка, могуће је људски живети и достојно дочекати пријатеље и својту...

- Козе могу побољшати нашу судбину, а не Тито и његови подрепаша и наследници. Јер, свака моја коза окози најмање три јарета, а овца само једно јагне; ретке су овце које се близне. Овцама су потребни пространији пашњаци, а коза радо брсти и бурјан. Коза је наша судбина, добротинитељ, звезда, овца, јуне, риба, печат, леба мек као памук. Шта има чистије и здравије од козе? Здраве, као дрен? Здраве, румене као јабука? Зелене као вир зелен? Наш вођа неће нас спасити, већ коза. Господо политичари, господо песници, држите говоре у част коза, певајте химне козама!

Кад Србија зајати десет милиона коза, или једанаест милиона, онда могу да умрем, јер знам да се обновила. Ја сам козољубац, ја нисам будала као козомрсци! Козомрсци су се намаскирали као брадорци, а народ то ухватио као да је истина!... У парламентарцима седе козомрсци, довео их је или изабрао Нови Калигула, а нема ни једне козе ни за лек!

Срби цду као мува без главе.

Сељаци нису више прави сељаци, већ полушани.

Ако неко и залута у шуму, иде по шуми као нездрав.

Наравно да су пролећа и лета и јесени прекрасни на планини, али ја волим зиму, зато што зима иде као оштра сабља...

Не требају нама магарци, ни магарећа работа. Већ козе, стада коза. Не лажови, јер лажов лажова тражи. Већ они који су засукали рукаве и раде, и воле да раде, јер то бог не брани...

- Коза права, домаћа сорта што потиче од дивљих коза, са роговима слабо завијеним уназад, ангорска, санска племенито рано зрела, или балканска примитивна, касно зрела једнобојна или шарена...

Србија ће изумрети од глади и глупости, ако се не окрене козама. Доста је била мост, да је сваки гази. Сви експерименти и мађионичарски трикови, сви хокус - покуси, овде су испробани. Ако неко хоће да буде боље, нека гаји козе, нека узме неколико...

Шуме су ионако опустеле и нема ко да их брсти и чисти. Многи су путеви зарасли травом, и нема ко да је пасе. Ако сачувамо занат гајења коза и он ће нас. Јер где има коза, то има и оваца; то може бити и ћурака и ћаунова, и рибака! Где има у изобиљу сурушке, то може бити и крдо сујрасних

крмача...Ако ћемо памети да научимо наш народ, заповеђимо сваком дембелу да гаји по десет коза...

- Многи мисле да је Тито био наша судбина; најлакше је свалили све на другог кад умре; социјализам је зло, а зло не ради ништа у пола. Социјализму се могу суђосавишћи и победишћи га не шакозване демократске опозиционе партије, у којима седе бивши разочарани комунишћи, већ - козе. Српске козе имају већу харизму и од Тита, Милошевића, и од свих опозиционих првака! Народ је зид, а тај зид руши влага, лењост, дерт и туга. За сваку бољку има травка, тек ваља да знаш да је нађеш. Нашу ће бољку излечити само милиони коза. Могу овде да дођу у не знам какву помоћ тридесет милиона Кинеза, али чаба: Србија ће бишћи јака, кад буде имала двадесет милиона коза. Пет коза по глави сваког сшановника!...

- Имамо ми многе паметне људе, Србе, али: ко много зна много и пати и нигде не може да се страти. Нама је потребан неко покретан као коза, али и стамен као овај лужњак над нашим главама... Такав се није још родио, али родиће га нека кршна козарка, памети бистре...

- Браћо Срби, лењост троши душу као рђа гвожђе!

Плодним козама и добрим женама ноге да переше и шу воду да ђијеше!

Кога се бојиш? Полиције, полишчара на врху и њихових подрешаа? Ех, ловац је да лови, а прешелица да се чува! Много је будала, још више лењиваца - ђа, шша, зар је то разлог да седиш скршћених руку и да не гајиш козе? Или овце? Вредни и мудри са ленштинама и будалама живе. У житу увек има кукоља, ма колико га требали...

- Наши политичари причају којешта, свака је коза паметнија од сваког међу њима. Они не знају да невоља брода не тражи; не гледају да своје вашке требе, но брину како ће свет и државу да уређују.

Ех, ех, не гоји се прасе уочи Божића! Није свако брвно мост. И не треба нико да зна шта се у комшијском лонцу кува...

Козе знају да с брегова најчистији ветар дува, а и свакој букви је јасно да челу и девојку не можеш везати.

Не читам новине, и научио сам да у хоравој земљи и слеш коњи пролазе. У радина човека - комадина. У нерадина - ни бајата сланина. Ратарове су руке црне, као моје, али он се гости белом погачом. Шша ће Србима Вођа: шруло дрво дирек не бива. Србима је шшребан шшожер, да шласше сено, да гаје козе и овце. И зашто толико галаме по новинама: сваки род има по једног изрода?

- Народ зна да што вук дуже на једно место седи, реп му је све подугачак. Па кад то зна, што не ради што треба? Не може неко други његов главни посао да посвршава. Па кад је то било? Што може нешто данас да се оработа зашто би се оствљало за сутра?

Народ не треба жалити; њему је потребна лакрдија... Човек се бије лакрдијом, а во ступцем... Али ми данас немамо више волова, или их имамо много по градовима... Да би се стекао добар пар волова, прво треба почети са козама... Коња је тако мало по српским селима, као и коза. Више је коња по градовима, мада су и тамо преткле само раге...

Има и таква пословица: *Фали село, а живи у граду...* Треба утврђити кад је настала. Ми треба да живимо у селу, а да фалимо градове... Чувати се треба градова, као злокобне жене, као отровне змије, као рђавога друга, као сувога луга, као расипништва.

Можда ће наши градови шсшати заисшћ вредни хвале када Србија у селима буде имала двадесет милиона коза? Сад имамо много више беде и горчине, ђа и ваши, и болесних, него коза! Ко штеди и

Независни часопис нових иницијатива

шта да штеди? Наши дедови су знали да је штедња, много вредна. Што је ваљало у кући у цркву нису носили...

- Читавог овог XX века вичу усјактелих погледа: *Прогрес! Прогрес!* Знамо шта је коза, и знамо ако је плодна да ће ојарити три или четири јарета, и да ће следеће године кад јарићи порасту и они ојарити по три или четири јарета, и да ће после неколико година, наше стадо од пет коза постати стадо од педесет! *То је најпредак стварни и што се види.*

Зар је то прогрес: сви ти сељаци, толики, пре-сељени у градове и вароши? Јесу ли у њима срећни, сити и задовољни?

Да ли више или мање раде? Ако раде више, где је вишак? Ех сељаци, браћо моја, уздајте се у се и у своје кљусе, немојте да вас туђа рука води, туђа рука свраб не чеше. *Јесће ли ви господари у вашој кући или ваша жена? Ех, шешко мужу коме жена лонац напакне на главу! То је модерно и прогресивно, зар не?* Пазите, у какво сте се коло ухватили, онако ћете и да играте...

Деценијама је играло једино *ВРЗИНО КОЛО*, како неке овде рече с правом; а ето, козе или овчице, могу нам помоћи да не ђипамо више до изнемоглости и цаба, већ да заиграмо у *Поврашном колу*, једином колу вредном играња.

Не чинимо то хитро, јер одвећ хитар срећу прескочи.

Хитање, готова смутња.

Наши дедови су знали многе занате, потруди-мо се да научимо барем неколико, знајући при том да занат мајстор не даје док сам не украдеш...

2 ИГУМАН КОЗЈЕГ СВЕТИЛИШТА

Серафим Трималхионов није прихватио да настави да живи псећи живот, а то је онда кад човек не ради ништа и узалудно очекује да му са неба падне гола девојка или милион марака - та најпопуларнија валута у опустошеној Србији: ишчупао је себе из коре-на, када је било најгоре, током лета 1993. године, као биљку из саксије, и најзад се одвојио од шугавих безбројних и апатичних стада краја Епохе Хокус - покуса.

Нашао је равнотежу не у томе да све растури, већ у зидању и гајењу коза - далеко од града. Веровао је да ће невоља и несрећа натерати и многе друге да крену његовим стопама и настојањима, и није био глуп човек да не види да се то отеже, кад су у питању многи други, већина становништва Србије, и не само Србије, већ и свих бивших социјалистичких или комунистичких земаља, оних иза тзв. Гвоздене завесе, да се *шо ђојрилично ошеже...*

Људи као он, требало би да су пустињаци; он је можда *живави игуман Козјег Светилишта*, намерно не кажем: манастира... Разумео је себе, своје време, своје савременике, разумео је своје претке и све грешке прошлости и све настраности богомољства: сазидао је кућу од камена, као дуг детињству и успом-енама. Сазидао је својим снажним рукама. Пуж се рађа са кућом на леђима, у коју увек може пред опас-ностима и невременом да се повуче, али сваки живи човек треба сам себи да сазида кућу, а он је успео да сазида једну раскошну и трајну, према плановима кућа његових прадедова...

Тај човек је писао стихове не да би писао славан већ да остави сведочанство да је лепо сањао и да он шо може радиши. Сањао је снове и прешварао их у збиљу.

У рукописној збирци игумана Козјег Светилишта *Влашка гозба* било је доста песама и поетских записа написаних искрено и дубоко... Шта друго да се каже? ...*Сасвим је довољно шо...* Храст лужњак у близини *игумановог Козјег Светилишта*

имао је своју стварну и природну историју, али и своју симболичну функцију, које су били свесни и наши древни преци, али које је свестан и један савременик, мајстор, козар, бивши правник, и потајни поета...

*Хрastiови лужњаци, што су заштитни знаци
праве Србије, оне која полако и нејоврашно нестијаје.
Козе. Овнови. Овце. Свиње. Ушрине и шуме.
Реке плаховиће и језера. Планине. Висови.
Осџаци кула камених. Куле Ивана
Косанчића.*

*Рџањ. Хомоље. Којаоник. Рудник. Злашбор.
Сџара планина. Радан. Суворбор...
Манастири, преосџали, у уцејима брда...
Никада нису довољно поштовали природу
Србије поштовисци, песници и српски писци, као
уосталом и многи људи других професија. Зашто?
Јер нису сељаци српски: јер не умеју да сџану пред
сџвари и пределе и поште их на миру...*

Комунисти, прогрес, индустријализација, у једном времену које није далеко, загламили су: с тим је сада готово, умешаћемо се! И - ?

Србија на сву срећу није још увек земља пустиња и развалина, иако је томе све ближа: *уџрошћена је мешањем!*

*

*... Колико је од њих, макар крај викенџице
(ако је имају) засадило у свом животи својом руком
садница шрешања, шљива ранки, дуња, мушмула, или
чокоџа покуџца? Да ли уџише знају за покуџца и
моравке шљиве? Они који мисле да је Србија на шезга-
ма Зеленог Венца, не познају ни педаљ своје земље...
Највиђенији Срби су пошћали највећи преваранџи и
мајџори изврдавања шешког физичког рада. Не
може се на лак начин доћи до богаџсџва; никада
Срби, осим превејаних раџних и свих других шџеку-
ланаџа, нису на лак начин сџицали боаџсџва: већ
мукошрџним радом великих оџородица, великих по-
родичних задруга, радом џеџи и више џоколења... Све
одлази онако како је и дошло, зашто нејошћени бога-
џаши кад џад поџадају...*

Србија је болесна, а ако је болесна, онда мора избегавати самоћу...

*(Болови од увиђања су, као од пошџа -
сџраховиџи. Те болове је Серафим Трмалхионов, као
човек и као песник, савлађивао не учлањујући се у
џолиџичке сџранке, чија су усџа била пона речи о
обнови свега: џраџиџије, демокраџије и
џривређивања, већ зидањем камених кућа, гајењем
коза и писањем стихова "за себе и своју душу".*

Изабрао је обронке Хомоља за своје стадо коза и за своје бодро старење, не да би могао да виче у џланинској самоћи, него да би видео Србију у целини каква јесџе и каква може да буде, ако сељаци - не сви, али у сваком селу има десџак који би могли џо, џочну да следе његов пошмер. Ако је могао он, бивши правник и пензионер, зашто то не би могли сељаци - бедџи снаге и чувари наџије?

Серафим Трималхионов је био задовољан и сигуран човек у себе, јер је градио и стварао нешто, за шта је већина у земљи веровала да је изгубљено и избледело. Последњи жилави отпадак Епохе Хокус - покуса није одвукао њега, као многе друге знане и незнане, са собом... *То је оно главно.*

Најбоље друштво му је било друштво планине, шума и коза, крупних паса, камена и храста лужњака, непресушног извора... *То је велико и право друштво у коме му се реџко дешавало да буде усамљен.* Поновио је у педесетим својим годинама успех својих прадедова, не марећи за чуђење простог света и сељака - џолуџана. Такви су лоши и одрођени; могу се купити за ситне паре и најјефтинија обећања... Хиљаду таквих примера, таквих упорних и разумних вредних људи, могу спасти ону Трећу Србију, Србију будућности, ако знају да су у вези, ако се повежу и буду потпора једни другима; не владе соци-

Независни часоџис нових иницијатива

јалиста, ни оних који ће доћи после социјалиста...

Србија ће у 21. век ући као болесник, који лежи пошћуно нејомично у пошћели. Када болесни и бесмисао пошћану пошћо нејодношљиви да нешћо мора да се учини, ово шћа ће радишћи: Демоншћираће, шћућће једни друге, разбијашћи лобаће, веровашћно и убијашћи једни друге, умесћо да нешћо сћварно ураде.

Да спролећа нешто ураде, као што сељак увек ради...Убијањем се не привређује, већ орањем, сејањем и сађењем, гајењем животиња и винограда...)

- Дланови правих Срба данас, и увек, су жуљевии. Србин се не сћиди шћешког физичког рада, воња шћтала, свињаца, козарника, овчарника, сћајског гнојива, барушћина и ришћова; шћрулих пањева...Код оних којима је Бог пошћарио физичку снагу и снагу ума, и који журе преко шћшћка и субошће и недеље, да нешћо ураде на својој шћиви, или у баишћици, воћњаку, шуми, развија се једно од најбољих својшћава радиних шћуди...Сћваралаца...

*

Ишћина је у оном шћо је скоро унишћено, чега скоро да више нема: у шћокушћу - ошћрашивачу винограда, у моравки шћљиви, од које се прави најбоља шћрејченица на свешћу, у храсћовима лужњацима, у зноју лица свога и најорном раду од јушћра до вечери... у најушћеном земљиишћу, које ваи да му се врашће...Бесмислено је очајање: врашћимо се земљиишћу, обновимо салаше; обновићемо шћако и државу. Јер земљиишће које се обрађује добушћа да се на њему гаје све могуће наде. На земљиишћу и на камену се може градишћи, и ја сам својим рукама саградио кућу од камена. Тако сам сћасио себе. Имам своје ушћочишћће и ушћврћење; нисам гладан и никад нећу бишћи. Имам сћадо коза, имам шћун рибњак.

Тридесет година сам радио као шћравник и све је лебдело у шћосћору; све је било несћварно, као кућа без шћаванице и без шћода. Ту нико није могао живешћи, шћу је сћановао само лажни дух који је, надам се, нејоврашћно ишћезао. Ишћезао....

Тако је писао Серафим Трималхионов.

Душа већине Срба обожава да шћлива - не идеализујмо наш народ, нишћи шћједан други народ на свешћу. Словенски или азијашћски. Германски или англосаксонски.

Да би зашћивали, шћреба да се ошћруже пошћрбушке...То је ошћс леносћи, скоро уроћене леносћи. Комунизам је био шћа велика река, шћо којој су Руси и Срби могли да се ошћруже пошћрбушке и да шћливају деценијама...Њихова душа се шћако извалила и одлазила. Одлазила шћливајући. Комунизам је шћружио сјајну шћрилику милионама душа које су обожавале да шћливају - ленишћинама. Милионима и милионима ленишћина...

Прави Срби и Руси су знали да засучу рукаве и да црнче и диринче од јушћра до сушћра. Понеки од њих су деценијама шћако радећи сћекли шћоседе - унишћили су их велики ошћсенари девешћнаесћиог и двадесетог века - од Сахалина до Јадрана!

Треба шћрезрешћи зашћо душу Руског и Сршћког народа, шћу душу која је ошћшћливала далеко, и која се ко зна када ошћкинула од кончића шћанког којим је била везана за оно шћто називају Бог и Сћшћварање, јер шћој души је важно уживање, бескрајно уживање...Ако су чшћтави народи шћрешћворени у лењивце, а зар нису, ко икада може очисћишћи њихове душе од блашћа, ко их икада може шћроменишћи, осим Рада? Никакав Вођа или Реформашћор, не!

Главни шћроблем бивших комунишћичких држава нису владе и шћредседници влада шћих држава, већ ЛЕНОСТ. Из шћог нешћсирног извора свих шћорока, најсебичнијег на свешћу, шћроизилазе све несреће и шћрошћасћи!

О шћоме више знају решћки сршћски духовници,

или руски, од шакозованих најбољих уметника, социолога, филозофа и писаца XX века. Србија је, као и Русија, врло болесна, болесна од лењиваца - од милиона и милиона лењиваца. Узалудни су покушаји оних који шобоже вуку унапред, демократске опозиције, нових демократских и реформаторских снага, јер су мањина, велика мањина, у односу на већину. Та мањина може да удара већину, док ова лежи неомично болесна, да им сипају хладну воду по глави, што и чине, али они ипак морају да се повуку у своје душе.

Јер већина их посматра добро познатим погледом њуним мржње, који се најбоље препознаје код деце...

Људима је живош почео да губи сваки смисао, а дани када смо били срећни и безбрижни далеко су иза нас.

Живош се одвија као пашња која је намећнуша, и осећамо га као пешки јарам. У души се увукла брига и црне слушње што изаива велики страх од дана који долазе. Деца више не желе да уче, посипају раздражљива и бахаша, све чешће ошказују непослушност родитељима, мрзе родитеље и ошжују их, а има случајева и да шуку родитеље. Мужеви су безвољни и уморни, жене незадовољне и нервозне. Породице су све сличније заворима где нико никога не шриш, и где се свако са сваким свађа. Међусобна ошживања су нормална појава. Људи оболевају од разних болести, а лекари не могу да ошкрију узрок болести. Људи се све чешће жале да их боли глава, руке, ноге, леђа, осећају малаксалост и немоћ. У души су безвољни и имају жељу да се одморе и наславају, али и након спавања се осећају лоше. Све су што удари црне магије чега већина људи није свесна, а последице које осећају су страшне. Људи су посипали заборавни, концентрација им је на веома ниском нивоу, и нешто им спално ремети планове - тако каже један од нових исцелитеља и нових пророка.

Тако говоре и многи други слични. То је углавном тачно, као изврстан опис стања, сматра Серафим Трималхионов, али то није само због "црне магије", "светске завере против мале Србије и Срба", то је само последица и резултат Велике Лажу.

Људи су оболели од Лажу, па и Срби.

Лек је - Истина, али ни читав народ Српски, како се чини, а ни многи појединци, нису спремни ни да чују Истину, а ни да је виде, чак и кад је гледају празним погледом на улицама и трговима, на пустим имањима и полупустелим селима, у отрованим рекама и својим становима и кућама...

*

Серафим Трималхионов има и дивне стихове о "једној девојци, чије је таласе вреле крви, као таласе океана, покретао Месец":

...Боже, како ју је ушпаш под врбама чинио
слабом,
беспомоћном, шужном.

Где је она сада? Како ли се презива?

Чистиш ли мешлом Свеше Дјеве Марије моје
срце;

јесам ли почистио многа сећања,
као боклук испред моје куће?...

Након читања једног песника са севера Европе, можда шведског, утицајног члана Нобеловог комитета за књижевност, додао је критички:

...Да је живео у режимима источних народних демократија, песник што је од младости нагињао левици, друкчије би шај господин канаринац са севера цвркушао!

Зашто није превођен раније? Зашто сада?

Немам ништа против превођења.

Волео бих да на српски језик буде преведено
Независни часопис нових иницијатива

на хиљаде добрих књига са других језика... Чезнем за Вавилонском кулом: чезнем за разумевањем и јединством чистијавог свећа. Јер, све је у вези, чак и кад није... (14. март 1995; око 22: 00 ч.)...

Стихови Серафима Трималхионова били су уверљиви, чак и кад је, ретко, записивао своје кошмаре, обичним речима, онима којима су говорили обични људи његовога завичаја:

...Сањао сам, како пођох негде за зајрежним колима,

и негде крај поља засјао сам:

привукао ме је јарак обрасјао бујном шравуљином.

И док сам разгледао шај јарак, краве скренуше

у њиву, у кукуруз са колима; знао сам да су скренуле - по звуку, жањући зелен као јед срјовима

својих зуба кукуруз; да штећа буде мања, пошрчах и изведох их на пољ; и видех нека друга зајрежна кола иза, и неку шорбу кожну, црну, ошворих је, а у њој беше банана!

Хлеба и салама...

Пробудих се - гладан!

Гладан сам, гладан!

Глад ми је бескрајна...

У овом свећу, украшеном обландама, зашрјаном обландама, као снеговима, нема доброг хлеба, млека и сира и скривених шаршуфа...

"Ко је на коњу за њим пси лају. Ко је срећан њему и петлови јаја носе. Ко има лепу жену, има облогу на души. Ко нема пород, нема ни душу ни срце. Ко се плаши смрти, не ваља у свашта да се прти. Лењост троши душу као рђа гвожђе..."

Овакве и сличне пословице, Серафим је радо уносио у своје стихове; и зато што су биле истине, проверене дугим искуством народа, оне су била добра потпора његовом рукопису. "Мала жаба голем крек. Магаре хвали, а коња јаше. Мимо Бога нема се куд. Мртви живима очи отварају. Најбољу крушку свиња изеде. Не дај боже што човек трпети може. Није свако брвно мост. Од малога бива големо. Не замахуј ако не смеш ударити. Не купуј мачку у џаку. Нија чаша ракијом пијана на врху, него на дну. Не мери се вера и памћење аршином. Од један пут се дрво не сече... Од судбине се не може утећи. Плуг што више оре све је светлији... Неповрат кола ломе. Не чекај зло да ти не дође још горе..."

Такве је и сличне ствари и мудрости српских сељака, Серафим сматрао и својом трајном душевном имовином - заједничком и вечном истинском својином врсних Срба...

Дакле - Истина му је, уз све остало, била најважнија...

...Енергија заблуда је неисрјина...

...Безобзирносћ жене, окрујносћ мушкарца угашено су одавно огњишће љубави...

...Најлејше је и најкошмарније између неисписаних редова. Иза онога о чему песници - ћуће...

...Содома и Гомора нису далеко...

...савесћ није сасвим усјавана...

...Буде се дворишћа око пола педесет...
Тишином и рејким кукирикањем
прејлављен је читав свет...

... Бесмисао се, богме, раширио свугде.
- Осћарили смо пребрзо за ових
неколико година у овом српском карантину,
уверава старог пријатеља у аутобусу,
њихов сћари знанац, и једну даму фину.
Не могу да не чујем. - Има нас много!
- Али само да буде боље нашој деци!
Вуку шорбе са села. Ишчекујући пензију.
- Фриждери се брзо исјразне - вели.
- Тринаест година ме нисам видео; јеси
ли завршио факултет? - Не! Радим
нешто сасвим друго. - Где?
- Тамо где је боље него другде!...
Разговор открива све кругове
српског пакла, језивог понора.
Како они брзо силазе у лимб!
Читаву младост су веровали у другове;
Истина ме душе никад није дошакла...

ографије ... Никада нисам читао мемоаре, аутобио-
најгорих... што прејлавише златни
српски сјруд.
Избио их је или ће их избити клин
- не лејоше, већ можда згаженог поноса.
Писање је било без кајања, узалудни сјруд.
Уздахе и илузије лешинара прејустити
као и лешине хермелинима...
Лешинарима финима...

... Чуда постоје. Чудо нас још чува.
Чудо Светих рајника.
Чудо плугова Немогућих рајара.
Чудо у педелу давно погашених огњишта,
чудо угарака испод педела неугаслих
вајри...

Од овог шренушка ме не воде
више водичи мечака, сводници и заводници,
већ чудотворци.

Прави чудотворци...
Једном у хиљаду година
роди се такав један
и расте као храси лужњак...

Чудо ми је отворило ослепеле очи.
Чудо свитања на планини...
Пошао сам за правим Чудом
и нема чега да се бојим...

Чудо отвара пушеве
и педине зајечаћене у сменама..

Љубав је дивно чудо,
нада и смрт још дивније...

...Највећи српски умови, песници и књижевни-
ци!

Толико су велики да их не примећујем.
Не примећујем као живи сјоменик
испред моје куће од камена...

...Књижевни пацови моје шизв. генерације,
одлични полазници јаничарских школа,
онешто су најабирчили из психијатрије

Независни часопис нових иницијатива

и анђрологије, не и дочарали огромношћу
Бола...

Или оно узгред забележено, за шта ће многи помислити да нема никакве везе за стихотворством (биће у праву наравно):

... Троскош, не,
оно крај цуша -
сунцокреши,
женеџрга,
џоџонац,
цвећ бундеве -
џо се оџећ јавља,
џосле џолико година,
бујном једрином
истинског најредовања
и здравља...

...Галеб слеће на храсћ лужњак,
еџо зашћиџног знака, слике...

...Прошлосћ је сачувана у јармовима
волова од суве крушковине.

А будућносћ?...

...Пчеле, сџрџљиво скуџљајући џрах
са расцвећаних сунцокреџа знају
џред залазак сунца, шћо и мој дах,
оно од чека се сџравља мед:
од чега се сасћоји вечносћ.
Научио сам добро, макар сед,
шћа човеку доноси дуговечносћ...

...Овај пут, ишао њиме на исток или на
запад,
узбрдо или низбрдо, на север и на југ,
води у будућносћ, у - дуг
који се мора судбином враџиџи,
шћо не слуџе керуше
и свиње, цвеџови, зечеви, осе...
Радовао сам се кад морам џаџиџи,
јер онда из моје душе
анђели и џубав најбоље износе...
...Песника на свеџу има као џлеве,
више него мање...
Није важан број: већ да ли их џривлачи
чисћоџа херојског самоџрегора, мањи или
јачи
јарам амбиције или осећање
које још нико џре њих није усџео да
расвећли...
Волим оне шћо су закукурикали џре време-
на,
као унаџред жрџвовани џеџли...
Понекада је овај песник говорио и писао као
сневач и тумач снова истовремено.
...Тринаесћи је дан Младог Месеца
и оно шћо сам ноћас сањао
догодиће се десеџог дана.

Болесћ? Трзавице?
Несрећа?

Преџирке, губиџак, џубомора...

И када је описивао сасвим обичне ствари, то није било обично, већ необично - не уопштавање, већ универзални исказ, који су добро могли разумети и читаоци који живе далеко од његовог Козјег Светилишта, у најудаљенијим кутовима планете, у

његовом времену, и у временима која долазе и која ће доћи:

...Окућао сам се, али изнутра,
нисам се добро насатуњао -
нисам се уошше насатуњао
иако ми надохваћу беху цветови беле раде
који боље саатуњају од сауна
са мирисом јоргована -
осћало је толико прљавштине:
за још хиљаду кућања и сауњања...

Грех навире из мога срца,
као и љубав кад на њу заборавим макар на
шрен...
...Време је за велико спремање
Куће,
које треба урадити пажљиво
као што се спрема шуршија,
јер од тога зависи Будућност...

...Време је за померање са мртве плачке.
Узалуд чекам телефонски позив академи-
ка,
академски разговори су завршени...

...Један мој јарац разговешније мекеће
од тог плакозваног највећег барда Балкана,
и једно од мојих несћашних јарића
лејше скаче од тог господина што смишља
"занимљиве приче са Балкана",
нису баш толико глупи чићаоци
у Нобеловом комитету, да дају
Нобелову награду том шипу
са преознашљивом фацом

месара...

... У сну ми се указује све,
оно што ме мучи, оно што ће бити
и што никада не може бити! Јасно,
као речно дно, и као јашо риба
које риска по муљу дна.
Гмизавци, рибе, шљунак и пужеви.
Врхови врба и шрава зелена исход врба.
Не треба да се заносим. Ни да говорим.
Никога ни у шта да убеђујем.
Чак можда више и да не пишем.
Говориће и писаће кроз моју душу
неки чудесни дурбин, који је фалио
чак и најбољим уметницима и песницима
које сам понекада чићао...слушао...

...Све што је вредело
у руским двадесетим злашним годинама,
медвед је загушио својим загрљајем и шајом.
Двадесето столеће није пошћедело
ни Пилњака, ни Манделшћама, Јесењина,
Булгакова... Све ми се то враћа са слајом
пошока низ камене лишице изнад моје куће.
Русија и Србија су плаћиле високу цену,
ејоха Хокус - покуса, ипак није могла
да спречи оно што долази: Немогуће!...
...Нобел је своју замисао
осћварио, као и ја моје снове.
Робови усћају рано и раде у две смене.
Радим и ја мукошћрно, и нико
на то не присиљава мене.
Свој сам на своме, и зашто сћигнем
да се задубим у јабланове,
чије врхове пошлаћи залазак,
као моје најлејше усћомене...

Независни часопис нових иницијатива

...Када вас неки песник, или писац,
поведе преко постока или преко реке жедне,
склопише корице књиге лепо одишамјане,
бедне!
Књиге без усјомена и исјине,
без сјварно проживљеног искуства
нису ишљивог боба вредне!...

...Помрли су изврсни приповедачи
још крајем деведнаестог века...
За величанствене експерименте књижевне
у чашавом двадесетом веку - нема лека!...

...Далеко, далеко негде у мени, у бескрајима
сећања,
постоји дивни поредак забрана, грмана и
пајраши,
а сасвим близу, гошво исјред носа, немо
паши,
Живи споменик знамења вечности
што ће једном да се враши,
у ову неописану и неојвану постош,
и што се сјоро враћа, ипак враћа.
Тај заштитни знак, ши заштитни знаци,
моји су преци и пошомци - моја браћа,
која и не знају да смо у крвном и духовном
сродству.
Не слушај рашимоване оркестре
(шо што се збија у свеши, у градовима,
шобоже!) -

букве, козе и брезе и врбе и оскоруше су моје сестре.
Мистрија је мој друг, камен, креч, и млеко.
Мајсторство је најважније својство
моје беле магије...
Њиме ја истерујем несрећу
ужас лењости и коб Бестрагије...
За ленишине је већ сјо година шрајало
велико ферије,
за мене су ошочеле сјаробалканске мис-
шерије...

И на крају, ево још једне "песме" у целини
Серафима Трималхионова под насловом СТАРО
ИМАЊЕ:

Сањао сам да би се обисинио сан, као што
се и обисинио. Сањао сам не да добијем главни
згодшак на лушрији, Нобелову награду за
књижевност, сањао сам сан који је сањао још један
песник, веровашно су га сањали и многи други, не
пошрудивши се да га ошваре својим најорима и мајс-
шорством. Јер расни представници моје расе нису
сањали само зашо да би сањали.

Ошкушо сам СТАРО ИМАЊЕ, сшари
Каменолом и на њему сазидео нову кућу, шраву и
шрајну, за сва времена, срјску кућу. Оградио сам
шорично гробље на имању бивших шредака; можда
ћу једном уз шомоћ Бога и сшићи да саградим малу
шравославну црквицу крај њега - не само због сећања
на шрешке који се ши угнездише као орлови, не због
близине лавре задужбине срјског краља Милушина
(манасшира Вишовнице),

већ зашо што сам сањао сан који није сањало
Време, није га никад могло сањати.

Сањао сам да живош проживим на шланина-
ма, и ошкушо сам СТАРО ИМАЊЕ иако је далеко од
шшева, села и градова, баш зашо (далеко за оног
који шушује шешке!).

Са шрага мог Козјег Свешилишша, или са
чардака, кад су јушра лешиња ведре, могу да видим

јасан врх Авале.

Са висова изнад моје куће и много даље.

То можда не би одушевило мога оца и мајку,
моју браћу, ни моју децу - јер су навикли да живе у
безбојним и зараженим несрећним градовима: *џо* је
мој избор!

Па ипак, *џријаџељу* мој, *Филије* Сенковићу,
чини ми се да најдаље видим, увече кад су ноћи на
планини ведре, кад намирим козе и јариће, и кад се
удубим са мога чардака у небо и звезде: оне умеју
да ми *џричају* дивне *џриче*, *џрекарне*,
о величини *Космоса*, о духовима наших *џредака*, који
су знали више од нас, они најбољи међу њима, чак и
кад су *џодизали* обичне колибе. Ако нису знали где,
џражили су савеш од оваца, јер овце неће да
џреноће на нечистиом месту... Тако се и ја савешујем
са козама и јарићима, са звездама и живим
свомеником испред моје куће, кад желим да
џроникнем у многе *џајне* у које нису ни *џокушали*
савременици, јер су се заглибили у мочварама *ленос-*
џи, на лажним *фронџовима* одусџајања и жудње за
благосџањем без муке и рада...
Најдаље видим, *ваисџину*, кад зажмурим и задубим
се
у моје срце...

Учинио сам једну добру *сџвар* у живоџу :
саградио сам Ново Козје Светилиште, од камена, на
СТАРОМ ИМАЊУ, једном и једином на којем се може
градити...Другу ђу учиниџи кад саградим малу цркву
од камена на гробовима *џредака* и власника СТАРО-
ГА ИМАЊА, *џосвећену* Вазнесењу Госџодњем, на
шумској земљи, лошег квалитџеџа, *џлавуши*
или *црвеници* (због *џрисусџива* руде гвожђа)...
Ниједна земља није лоша, али ниједна неће давати
џлодова, ако је не разоремо и не засејемо...

*

Серафим Трималхионов, бивши правник и
садашњи игуман Козјег Светилишта, узјогунио се, али
не зато што је рођени инаџија. Није он себе осудио да
живи на своме поседу, и није он написао *Влашку гозбу*,
само зато да би овековечио - храст лужњак испред
његовог Козјег Светилишта, што је требало нешто да
уради, како би избегао сва понижења постојања.

Написао је нешто, о чему се не може стећи
права слика само на основу цитираних стихова и фраг-
мената истргнутих из контекста његовог рукописа,
створио је нешто што не може ишчезнути, што може да
причека, не само док не сазру дивље трешње у
Хомољу, него што може да се сусретне са временима и
људима који нису ленштине...

Створио је то игуман Козјег Светилишта, који
је као мајстор могао својим рукама, још више својим
срцем и умом, једним додиром чаробног штапића, као
прави чаробњак, да створи читав један жив универзум,
јер је радио и стварао методично, упорно и стрпљиво и
са вером и љубављу: друкчије није умео! Због тога је
његов рукопис био као и његово *Ново* Козје
Светилиште, саздано од камена, и ту није био као
заштитни знак оно посвећено дрво на улазу у његово
двориште, већ је живи споменик био сам мајстор и пес-
ник, налик на чудотворца, један једини створ, или
резултат стварања низа најбољих створова његове
расе, што је само повећавало опште и универзално
заборављено богатство живе традиџије, што непоз-
ванима и незналицама м о ж е деловати као нешто
неподношљиво и чудовишно, мада је дивно и
величанствено јер је никло, самоникло, као онај храст
лужњак...

Независни часоџис нових иницијаџива

3
ВЕЧИТИ
ЧУДЕСНИ КОРЕНОВИ

Како се родило једно пријатељство? Између два сасвим супротна бића: Филипа Сенковића и игумана Козјег Светилишта?

Сенковић је изгубио године тражећи своје земљиште, понижен, усамљен - и наравно да га је свако могао увредити и обесхрабрити; али ево, Серафим Трималхионов је нашао добро шумско земљиште, добру основу и добро имање, земљиште које познаје и које не оставља утисак апсурдног, које се среће свуда, овде и у свету, предео који зрачи, који се може орати, поново и поново, и засејавати семеном, добрим самородним сортама наших дедова, да би могло да обезбеди и храни и будуће нараштаје, који долазе и који ће бити, верујмо, друкчији од типичних ленштина поколења Хокус - покуса...

Серафим је дао Ф. Сенковићу, оно што му нису оставили ни његови најближи, плодну и дубоку њиву - везу са будућношћу, будућим нараштајима, васионом и вечношћу и непролазним животом.

Неке стихове Серафима Трималхионова подвлачио је црвеним фломастером...

*...Бела Баршок, младоси, мрак;
Лајош Зилахи, мушине воде, Ендре Ади;
Јосиф Бродски и несхваћени хеленизам;
кастирирани песник, Данило Киш: "Рани јади".
Бела Хамваш: увод у скривена збивања.
Све је ипак добро замршено; сумрак и ива.
Толико је уништено; шта да се ради?
Шљиве моравке, прокућац плодни
(из детињства појединости):
све племенило, самородно је зашито
и далеко, као рај, и као невиноси...*

(...)

*Људи без слуха, нису схватили
ни мелодије евохе што се рачва ко река,
ни звонки хук што је носио све са собом:
зебњу, лавез, дрвеће, сшари љуш,
бедеме сшарих свешова, сјајан лед.
Да ли је Бела Баршок био блед,
док је љовио као љена, клобуци љене,
шкрећи сјај у даљину, све до мене?
Ушће је било иза девеш брда
у шами, љељасшој као ваи.
Мисшерије су водиле према мшћу
аншичком, и алхемији. Бела Хамваш!...*

Ти стихови су били дивна разоткривања, налик на отапање снегова: као да их је написао сам Сенковић: игуман Козјег Светилишта му је помагао да лакше заплыви на таласима сопствене пенушаве подсвети...

Схватало је да се песма у њему, многи стихови, јавила првобитно, као отпор према свему ономе што је лако и површинско, шићарцијско, певуцкаво, филистарско и снововско, учено, патетично и нечовечно: као призивање оног што је заборавио, потиснуо у најдубље амбисе заорава. У Сенковићевим првим стиховима и песмама је било много туге, гнева, резигнације и чежње и рукописе тих стихова је погубио, или су сагорели на пламеновима Епохе Хокус - покуса.

Злу изван душа песника, изван душа неискварених људи, злу мрачних сила, режисерима убистава и самоубистава, настраностима, скандалима и махинацијама и лажима свих врста, супроставио је Сенковић космос невиности детињства, као Серафим Трималхионов космос мајсторске зрелости човека који је превалио педесету, не "ангажованост" Мајаковског, јер је Пастернак био далеко ангажованији и значајнији песник од Мајаковског!...

Црпео је Сенковић из тог непресушног врела, изворчића са зеленом водом, детињства које је проживео у живописном Звижду, поред Пека, на салашима, по житним пољима, по шумама и на

бачијама, међу Србима и међу Власима, међу библијским људима, уз вредне дедове и незаборавног ујака, уз пијане бабе које су биле непрочитане књиге живота и судбине, предања, уз Цигане и врачаре, воденичаре и помелјаре, незаборавне шуме белог багрема и задружне малињаке и пчелињаке, поља сунцокрета расцветаних, уз вирове у којима су ноћу ђаволи свирали на фрулама боље од најбољих фрулаша на бујецима и заветинама, уз јазове на реци и јазове у душама јатака хајдучких, уз вашаре и свадбе, испираче злата и снаше које топе снопове конопље на крају спрудова у плићацима речним, у свету једноставних људи, грубих или нежних, који су свему на свету прилазили узбуђено - они су га научили, иако никада нису имали такву свесну намеру, да се усуди, да крене, да се запутити тим завојитим, једино могућим путем за песника...

Све што је знао и што је научио од тренутка када је посисао мајчино млеко, морао је да заборави, да се одмакне од свега тога на велико растојање, да би то могао да разуме, да бих пре свега могао да види јасно, а у томе му је помогао, ето, и помаже, један други човек, за кога никада није ни сањао да ће га упознати, један бивши правник, козар и потајни песник. Помаже му, дакле, Серафим Трималхионов, који је рођен чак тамо у околини Врања, јужњак и Шоп, баш тиме што је сасвим различит од њега, а понајвише тиме што је снове које је сањао успевао да претвори у живот на јави...

*...Смрт је избирачица, научили су ме обични
Власи.*

Смрт је дивна, ко мисли да је ружна?

Пише Серафим, можда након сахране неког блиског бића?

Какве везе може бити између нас?

Зашто сам уошће долазио?

Коме сам певао Вечнаја Ђамја?

*На чији сам ковчег бацио грумен
земље?*

Затим следе изванредни стихови, које ћемо узалуд и свећом тражити код такозваних најбољих српских песника друге половине XX века:

...У ковчегу је љубав, која то никад није.

И брак. Који то никад није био.

*И чедо са младежом, које је угушено
јасуком, јер је личило на Ђодсџанара,
не на мужа законитог. И којилуша добра
срца,*

која још ником није умела да одрекне.

И сви њени пријатељи, болесни,

болесни: шизофренија, пре свега.

И сви грехови, знани и незнани.

Смрт је сјасла коначно једну душу,

Ђола свећа, чини ми се...

Ф. Сенковић је посетио игумана Козјег Светилишта, после Ускрса 1998. године, у време када се све расцветава. Серафим је позвао Сенковића да му буде гост, да дође, опет, "када овде сазру дивље трешње, јер је онда најлепше". Припремиће праву "влашку гозбу", јагње печено на ражњу и јаре печено у блају; позваће и влашки народни оркестар Брезовчанина, и још неколико људи, "да да један ђећак, субоју и недељу проведемо овде као кнежеви".

Тада му је и дао рукопис песама "Влашка гозба", да га пажљиво прочита, доради ако треба, јер увек се може боље и лепше рећи нешто, него што је речено и записано...

Прихватио је позив да дођем у госте, у време које је одредио Серафим, кад цветају дивље трешње у Хомољу, и кад се бујна папрат на ободима букових шума или крај потока злати као репови певаца или паунова. Није било разлога ни у једном тренутку да посумња да ће *Влашка гозба*, коју ће игуман Козјег Светилишта приредити, бити узбудљивија и незаборавнија од оне Атрбитерове, *Трималхионове гозбе*... Серафим није био од оних Срба који су се држали као

Независни часопис нових иницијатива

пијан плота приликом реторских вежби и декламација неких изанђалих теза. Више је лично на Софокла и Еврипида када су проналазили праве речи и писали их онако како људи треба да говоре. Иако је одгајан у живео у таквој средини која има таман толико изгледа да развије добар укус, *колико и судоџера да мирише на чистићу и свежину*, није био ни налик на професоре реторике који су право говорништво дотукли, јефтиним и празним звучним ефектима... Серафим Трималхионов - Сенковићев брат Аксел је био сасвим у праву када му је дао као презиме надимак који му баш сасвим пристаје, је и као човек и као песник, презирао многе испразне реторичаре и многе још испразније писце и песнике XX века, зато што су створили од својих књижевних дела и од говора *голу ојсену, ругло од ојсене, шричарије...*

Серафим је знао да је чувено *нађувано џразнословије дохујало из Азије у Ађину и својим кужним дахом заразило све младалачке џромашене амбиције...* Понављао је, понекад, истину:

"...Ни наше џрофесоре ређорике не џрођони ваља нека нова, џосебна врста фурија, кад сђану да се деру на сав џлас: 'Ових рана дођао сам за слободу народа; ово око - за вас сам ја дао. Дајте некога да ме води мојој децици, џресечене шетиве не држе ми удове више!' - То би, само џо себи, још и било џодношљиво кад би сђварно уђицрало џуђеве нашем ређорском џодмлађку. Али како сђвари сада сђоје - на џо Арбиђер уђозорава равно џре скоро седаманест векова! - рече Серафим - једино шђо су џосђиђли својим џедађошким шетурењем, високођарним шемама и џромођуђађелним фразама је џо да се млади џоворници, када се џрви џуђ суоче са сђварним задађком на суду, осеђају као да су с неба џали.

Сђођа смађрам да нам школе џођђуно зађлуђљују омладину, јер јој не омођуђавају никакав додир са случајевима који се сђварно сређу у живођу. У нашим ређорским школама ученици ниђи виде, ниђи чују било шђа од онога шђо би им једнога дана корисђило у џракци на суду. Све некакви 'Оковани џрађи који сђоје на обали и џрозно звекеђу лаңцима', 'Тирани који џишу наредбе неђиђим синовима да рођеним очевима одсеку џлаве', или 'Пређоруке џророчишђа да се за сђас од куђе жрђвују шри или више девођака' и све џо сладуђаво и замедљено, све саме цвебе и џуслице од речи, свака реч, сваки џокређ као џосуђ маком и сусамом..."

Игуман Козјег Светилишта писао је онако како је говорио и мислио.

Ко са вуцима живи, мора да научи да арлауче.

Ко жели да сазна шђа је чистићу, нека уђозна добро козе и мешлу Свеђе Дјева Марије...

То је било прво што је Сенковић подвукао у рукопису Серафима Трималхионова, и од прве му се допало.

Серафим је знао недомађински, несрпски начин живовања многих људи, запослених и незапослених, који су свој циљ постизали, и ручак или вечеру уловили: поставивши замке за уши богаташа.

Он није прекоревео најмлађу генерацију, јер деца нису крива, већ родитељи који су заборавили да одгајају децу строго и како треба. Више о деци знају препродавци дрога, дуванџике или шанкери у дискађима, шверцери и барабе, криминалци, психијатри и лекари, него очеви и мајке...

Серафим је имао тачну представу о томе *где је кућа Срба и шђа је њихова џрава судбина.*

Кад је превртао странице књига, после напорног рада око коза, кроз њих је ослушкивао и ход неумољиве судбине људске; био је понекад гост давних трагедија, и ове савремене, гост на песничким гозбама, које су се проредиле: и духом наоружаним непоткупљивим памћењем пио је са непресушног врела, из камена, захватајући дубоко, јер не вреди на други начин...

Знао је - оно што ни Сенковић није годинама разумео - да ако неко тежи да печат праве уметности да

свом делу, онда дух свој ка величини усмерава, нек се кали, / на законе освешћане нека ђази; / нек не зија са завишћу у охولة дворе моћних, / нек не жуди за шпрџезом немоћника и ђорочних, / нека искру свога духа не гаси у ђуној чаши, / нек од ниских сѳрасћии бежи, у шеаѳиру нек не седи, / ђлаћен да се слаћко смеје кривељењу шом са сцене...

"У српском народу се догодило, под Турцима и под комунистима, најезивије искорењивање и однарођавање, и то су урадили такозвани умни и образовани, највећи безбожници и послушници, тобожње демократе, они што су декретима поуништавали козе, које су храниле сиротињу. Чак ни Турци нису ишли толико далеко, колико титоисти и нови идеолошки јаничари, атеистичке потурице...Према томе, оно што је било највише и што је најдаље догурало у титоизму и социјализму, то је сам пород пакла, демонски...Нити разумеју себе, нити иког другог, осим своје гузице и болесног мозга, па како би да разумеју Бога? Толико их је, као плеве. Виђао сам их у основној, средњој школи, на факултету, на књижевним вечерима, на пријемима, чак и у црквама. Шћиа може бићи од ђлеве? Плева! Плева не може разумети ни саму себе, ђлеву...Али не вреди кукати, ни запомагати: то је дуг процес, и несрећан, доћиће многима из дупета у главу..."

Прво се смејао овим редовима, јер су истина, дубоко потиснута, а затим помислио: Па зар и Исус није говорио шико када је говорио?

Сан који је Сенковић ђоследњих година сањао, Серафим је - ружно је рећи - осѳварио: он је живео своје снове, или ђо својим сновима.

Знао је напамет многе влашке басме. Говорио је Сенковићу:

- Погледајмо ове две влашке басме, ко зна колико векова старе, записане са усана влашких баба тек крајем двадесетог века; наравно, препеване на српски (не заборавимо при том: препев никад не може да дочара древну патину и лепоту оригинала):

Мешло, мешло,
као шћо си ђо дану чистѳачица,
ноћу буди чуварица
од ала и аждаха,
од лейѳира и лейѳирица,
од вамѳира и вамѳирчина,
од змаја и змајевиха,
од урока и речи које обузимају;
како си ђо дану чистѳачица,
ноћу буди чуварица:
ђочисћии их,
ђомеши,
и назад их враћии
- ономе ко их ђосла...

Или ова:

Како мешла ђрави чистѳоћу,
шико и да кућа буде чистѳа,
од болесћии и чини, које болесћии чине,
као шћо мешла сѳиоји наоѳако,
шико и зле речи да заврше наоѳако...

И само још једна влашка басма против нечастивога који се сакрио у вимену, коју сам научио од овдашњих баба, и којом понекад и ја бајем мојим козама:

Бежи, нечастѳиви, ђроклећии,
урнисани, срушени,
ђсеѳо чуѳаво,
из вимена изађи,
јер ше умазах
гованцеѳом од ђсеѳа,
које је гадније од шебе,
и сѳингоше ше девешѳ ђаса,
са девешѳ бачија,
ђси ше олајаше,
кучке ше ђоједоше,
ђоједоше ше и довршише ше,
у велику ше долину ђослаше,
шамо да једеш и да ђијеш,
да зимујеш и пешујеш,

Независни часоѳис нових иницијалива

*у виме да се не враћаш.
Света Дјева Марија и моја уста
нек излече виме,
набрекло као ведро...*

- Радије читам овакве древне басме него булажњења савремених песника и оних умишљених књижевника александријске школе... То су једноставно бисери, белуци - трајаће дуже од белутака...

Наше бабе и прабабе су знале како се речима испирује зло оличено у нечасливом и болесћима, у најасћима и заблудама свих врста, знале су што боље од, на жалост, и највећих песника данашњице, а можемо мирно рећи и за два последња века!...

Зато треба да приредимо Влашку гозбу, кад сазру дивље и самородне трешње ове године, да почистимо чудесним мейлама зајушћени српски дом, и влашки наравно, без помје и шаламбаса, већ уз силе магије, оне беле, прејеченице од моравке и пјенушавог вина од прокујца...А ако нам дођу у госте и влашки свирачи, онај Брезовчанинов оркестар, пуна капа, или како Власи веле - *Аша биње!*...

*

Тих шест недеља, од Ускрса до Празника Духова, 1998. године, до поновног виђења Сенковића и игумана Козјег Светилишта, тих шест недеља колико је било потребно да се Сенковић позабави Серафимовим рукописом и за сазревање дивљих трешања, биле су врло плодне, бар према белешкама које су сачуване. Коначно, Сенковић је поверовао да није сам, да зна зашто је тако упоран и зашто пише годинама, упркос много чему (многе би друге то довело до очајања и одустали би); све је оживело, стварање је оживело, живот је вечан и непролазан милео као бубице у трави. Видео је сигурношћу уметничког стварања; обистињење предосећања: појавили су се и други песници, уметници, који су избегли замке стандардне и уобичајене судбине песничке и бюрократске или људске скројене у боксовима пакла; осећао се јун пољша и писао је даноноћно, бризгало је из Сенковића, као ђускови из пролећног неба. Читање Серафимових рукописа било је врло подстицајно за Сенковића. Била је то нека врста награде. Ф. Сенковић је написао - (уздарје, да узврати?) - *Двајушћу одвучено црвеним фломастером. ЧУДЕСНО И ВЕР-ЈЕ.*

Но, пре него буду наведене те белешке, да кажемо нешто укратко о несаницама игумана Козјег Светилишта. Трималхионов је, ноћу, кад су га мориле несанице, читао стихове два савремена српска песника. Јагличича. Хвалио је, отворено, другог, свога земљака, Соколовића.

Соколовић је конзервативан песник, *сћран му је, као и Црњанском либерализам у уметношћи, ја и у животи, он је уметнички макијавелизам, прејусћио онима који немају уметничких циљева.* Права велика обнова слободног стиха пала је у доба када је Црњански већ био написао *Лирику Ишаке*, двадесетих година овог века. Као песник, он је далеко од увозних политичких програма и рецепата спаса и модела управе од комуно - републиканских до фашистичких, он не пише нешто што личи на надреализам или пак има укусу влашкоуличне фекалне поезије. Он има драгоцену дистанцу према политичарима на власти и према свима онима који су у име слободе проигравали слободу, и сводили је на слободу деструкције и манипулације. Појавио се као песник у временима тешким, грозним и усудним, временима профитера свих врста, када су на слободу пуштени сви греси из давнина, све силе негативних прошлости, и турске, и белосветске, и племенске ситне, и покрајинско - тарабашке, и партијско надгорњачке. Појавио се као песник у временима слободе гажења речи, слободе дневног, политичког и духовног криминала, присећајући се и певајући о светлијим примерима из сећања и историје, имајући пред својим духовним очима слике предака од Немање до Карађорђа - *лишћу ђамћења које само себе увек налази...*

Многи ће, и данас, као и Б. Поповић некада, читајући Соколовићеве књиге, сматрати да је то *проза, прозодија. И сам Сенковић имао је извесан ошпор, читајући прве две књиге Р. Соколовића*. Његове лирске песме нису наслагане као добро печене цигле из дрвених калупа. Соколовићу се понекад отме неки слик, односно рима. Црњански је знао да није ритам оно што чини песму песмом, и да није ритам само добовање дванаестерца⁴.

Свог евентуалног читаоца, Соколовић у једној песми позива: *"Овог часа/за мношкрену/од Авале/и Шумадије /ути царских гора / до брда ивањских / и дамарног несјокоја / где са камена,/ из извора,/ и бројних калемова/одасвуд силина и лампи./Из Подгоре/моја љубав бије..."* (стр.38., књ. КАПИНА, песма *Парче Србије*).

Поред опсесије српском митолошком и историјском прошлосту и трагичном националном судбином, Соколовић у прве две своје збирке, пева и о *несрећи властитој, фамилијарној, о жени - мајци, љубавници и светици*. Соколовић је *Србијанац, поштомак српских хришћанских сељака који су српску народну револуцију извели као колективно народно дело. Он јесте рођен у околини Иван Куле, у једној разгранатој фамилији, али је у суштини београдски човек, човек београдске живојне оријентације и њеног погледа на свет понао из српске народне револуције - како би рекао Владимир Велмар - Јанковић. Соколовић је као песник самотворан, као што је вечито поновно самооживотворавање напора који су никли из најкрвнијег врела српског народа . А то најкрвније живојно врело, како је тачно запазио С. В. Јанковић (чија је књига дуго година била склоњена од народа), значи: "сирално усмињање ка ујорно држаном, све свеснијем, све ширем, све вишем циљу, шај аушодинамизам српског народног покрета до његове победе 1918. је велики гесло историје у користи бољег човека који се остварује кроз балканско шле"*.⁵

Београд је велики и вечан град, као феникс, јер "није уопште могао да буде град који је неговао своју себичну мисао". Имао је онај дух и дах који је најсвесније "припремио све наше победе, омогућио да станемо међу остале народе света, то је дах и дух града који је, само да би постигао слободу, читав век и више живео ПРЕКО СВОЈЕ СНАГЕ. Као уопште што је београдски човек живео преко своје снаге".

Соколовић се, као песник, битно разликује од својих вршњака, савременика и песника претходника: некоме се он може учинити као изразити српски националиста (што је пре само деценију био страشان грех!), међутим, он као песник само настоји да изрази све оно што обухвата цео национални српски духовни

⁴ Црњански је запазио (*За слободни стих, Мисао* 1922): *"На велики пошак у црквама нашим, сва се јеванђеља читају у слободном стиху. Ришам је у мисли и у осећају. Он је као љубавни шајаш, кад свака реч има свој дах, своју боју, своје трајање. (...) Мемоари Казанове су проза код нас, дабогме, и порнографија. Два месеца у шим мемоарима (оно на Крфу, и оно "Ти ћеш и Анриету заборавити") најлепше су лирске песме, а проза јасан ришам. "Еројици фурори" Бордана Бруна имају ришам, дрхћући и шежак, дубљи од сваке метрике"* (М. Црњански, **ЛИРИКА ИТАКЕ**, Просвета, Београд, 1968, стр. 124 - 125).

Ритам је унутрашњи, а не спољашњи феномен. Црњански је видео да ритам доживљује "дубоку обнову. То знају они који су тражили борбу Дебисијеву. Он оставља фонетичан физички ред и прелази у психички закон. Сваки садржај има свој ришам. То давно зна балет. Драз и чар шог нейосредног ришма не сме више да се губи. Огрубели смо у законима. Ришам је екстаза, место јамба и шрохеја грамашке, јамб и шрохеј душе. Слободни стих је модерна, чисто лирска метрика. Он је флуид садржаја, а што је код лирике једина форма" (исто стр. 124) .

⁵ Владимир Велмар - Јанковић, ПОГЛЕД СА КАЛЕ-МЕГДАНА, Библиотека града Београда, 1992, уредник Ј. Пејчић, стр. 47

и физички однос и обележје његове крвне и друштвене заједнице "као нешто што је својим вредностима вреди сачувати и преко појединачног животиња и његових услова".

Соколовић је, дакле, свестан комплекса духовних основа српске народне заједнице, који сачињавају: "хришћанство кроз православље, свештосавска народна црква, патријархално - јуначко схватање животиња, поштовање предака и идеја старе српске државе, човештво садржано у народној песми и осталом усменом предању, сачувано у породници и сељачком дому, однеговано народним језиком" (Јанковић, исто, стр. 58).

Соколовић се заклиње Правди Божјој у истоименој песми.

"Увек кад се Србин враћао на себе, кад је - и колико пушта! - из себе сама, јер други му мало даваху, а вечито узимаху - морао да ископа последње поудане у правду која ће једном доћи, био је с њим хришћански бог који га није оставио оштрад је вера оштра активна садржина његове душе".

Одрастао је у сеоском миљеу, у коме је било тако живо народно предање и вера. Православље је по пореклу византијско. То источно, балканско хришћанство - сетимо се Јанковићевих речи - "живело је кроз српског сељака без злабног сјаја Цариграда, и дуго после проласка краљевске државе. Увек интимно присутно, у свима изразима народнога живљења, макар као тињање свештости у мрачном добу шурском, оно је непрестано налазило самообновну моћ и занављало душевно свога човека. Било је у његовој души све мрачније, све пустије; оголела је много и хришћанска вера, свела се на своју природност без догме и без санкција. Али свој еванђеоски карактер није изгубила никад и своју "реформацију" доживљавала је сама од себе, без калвинизма и лутеранизма. Медијативно и мистично у духовника, зрачно и природно у обична човека, што православље прожело је као НАЈВИШЕ духовно начело целог српског човека. Аскетично, монашко, пуно духа самоодрицања, оно је било широка народна вера а не привилегија цркве и изабраних. Њено ширење није било подржавано никаквим ломачама ни мисионарством сјаса, али је ипак баш она помогла да се у српском човеку настани неисказана дубока снага страдања и надахне смисао његове борбе, која није била ни нада ни успеха, која није валила на небо у очајању, но само одређивала српског човека за оно што је представљало његов мушки одношени и живљени животи. Била је што историја духа где је прегарање било тако рећи искључиви облик животиња, али никад негација животиња. Дух православља је особито био српског човека на његовој која није водила смрти, на велико нишћење себичности која није била самоуништење. То су били страшни стешени самодисциплине, али што је била и традиција која је надокандила сва остала модерна искуства европског човека".

У српски народ закони су ушли преко црквених закона - то Соколовић као правник зна - и то како црквени тако и грађански прописи. Иако је рођен у временима када је гушено светосавље, Соколовић се уздигао изнад средине из које је потекао, знајући да светосавска црква и православна духовност нису биле никад у сукобу ни са народним тежњама ни са српском државном идејом; јер, кад није било државе, црква је носила и проносила синонимност државе. Христ је у источној, светосавској и балканској цркви једнако близак и последњем вернику и првом слуги. Када пише о Соколовићевој ИВАН - КУЛИ, књизи коју ће написати, чији су фрагменти и назнаке уочљиви и у његовим првим двома објављеним збиркама песама, Сенковић тиме истиче и извесну везу Соколовићевог песничтва са оним што је правом Србину неодвојиво и иманентно, што носи свуда, а то је - његов Бог. Његов Бог се није испречио између његових виталних снага и његове најдубље традиције. Српски народни покрет није носио свога Бога као заставу. "Часни крст није

био знак хришћанског крсташа, који за Христа иде на невернике, него знак сојсствене паишње која је пошла ка свом искуљењу. И, ако је паишња Србинова заслужила крај, онда је и шриљењу хришћана у њему имао да буде крај. Сједињен је био у Цариграду српском и косовскоосвешћени мити и крстообедни завети, и то не кроз силу државе и њене организације, него као унутрашња снага човека који је дозрео за слободу.

Вера и народ, црква и држава нису биле једно другом средство, ни подвлашћена ни наметнута сила, но једна јединствене заједница".

*

Да кажемо још ово о игуману Козјег Светилишта.

Серафим Трималхионов, највећи део године, проводио је са козама, као игуман свог *Козјег Светилишта*, али није био глуп, није био затуцан, да живи као какав стари калуђер или игуман манастирски... По много чему, он је био човек овог последњег Гвозденог века; образован; шрапчан; возио је шраптор и чешће ауто, јер је шако брже савлађивао расшојања и велике раздаљине... Аутом је стизао да обиђе жену и поодраслу децу који су живели у окружној вароши, јер су тамо навикли да живе...

Изгубљену науку је сазнавао гајећи козе, зидајући Власима куће, одлазећи им у госте и гостећи их у својој планинској каменој кући; одлазећи на пијак у околне вароши... Већи део године је проводио сам на планини (жена је са њим проводила најгоре зимске студени, а онда је одлазила у варош да брине о деци)...

Никада није читао дела Емануела Сведенборга, Блејка, или Хелене Петровне, али као да их је одувек познавао...

На свој начин, откривао је изгубљену науку древних људи, људи ЗЛАТНОГ и СРЕБРНОГ ВЕКА, у Звижду и Хомољу...

Ко би рекао, спазивши га на обронку брега, крај стада јарића и коза, да је тај човек до пре неколико година, био правник и говорник од кога су парничне странке дрхтале у судници?

Имао је савршено ретку особину - волео је здрав разум.

Добар укус, потпуно различит од укуса гомиле.

Није волео да подваљује ни да забашурује.

Решавање компликованих судских спорова научило га је да мора да намакне на удицу мамац за који је из искуства знао да ће привући рибице да загризу. Није он био од оних рибара који би остали на стени и могли тамо у бескрај да дрежде и узалуд чекају на плен.

Чувајући козе, на миру је оплођавао свој мозак читањем вредне литературе, изграђујући своју личност помоћу паметних савета истинских мудраца... Знао је за моћну силу говора и како да речи имају своју праву тежину и достојанство.

Скоро тридесет година провео је радећи као правник, да би на крају дочекао бедну пензију, којом не само да није могао прехранити себе, него ни породицу. Несрећа је била општа, велика, национална, и он је схватио да своју беду можемо отклонити ако је лечимо сваки за себе; покупио је своје прње, свој мајсторски алат и отишао из окружне вароши у Хомоље, и тамо је отпочео нови живот.

Планински ваздух му је пријао. Старење је било лепо као детињство: лепше од детињства, јер је имао добар завежљај животног искуства иза себе, снагу у веру, самопоуздање.

Знао је Серафим да нема никакве користи од закона "када новац влада свуд, / кад сироман на шом свећу/ шражи правду узалуд"; тако је било у римско доба - пре двадесет векова, тако је и на крају XX века. Па ипак, помагао је Власима у споровима: у ствари, колико су га поштовали као каменоресца и мајстора зидара камених кућа, још више су га временом почели уважавати, кад га мало боље упознаше, и као правника, јер је био бољи од свих адвоката у читавом округу.

Независни часопис нових иницијатива

Није се прихватао парница које нису имале изгледа да буду добијене. Није лагао, као адвокати, који су искључиво од тога посла живели.

Серафим је спадао у ону ретку врсту људи која се никада није разметала својим знањима и умећима...

*

СЕВ: *џризор из деџињсџва; сећање на ујкин дом; окер и бело...блиско и бескрајно...џролазно и вечно...исџовремено оџиџљиво и неухваџљиво; сџварна џоезија...*

Окер: *да ли нијанса расцвеџаних олеандра у чабровима, или фасада неке сџаре куће офарбана бојом окера на сунцу? Или нијанса вишњеваче у џрозору, каквих је било некада, коју су обасјали сунчеви зраци?*

Бело: *сигурно не бело окречена сџабла јабука у јабучару, ни греч, можда бокори расцвеџаних јасмина? Или бокор расцвеџаних белих божурова?*

Јасноћа. Лед. *Огребоџине - џо залеђеној квргавој џовршини बारे. Ту су ноћу клизили вуци. Мрки џредводник оњуџио је ваздух и шкљоцнуо зубима? Чоџор је нањуџио џлен исџод леда...Фијук кошаве и арлаукање џробудили су деџлића, уснулог у шуџљини сџаре џрешње.*

Ту смо се клизали џоџодне, док је бљешџило сунце. Бара није била дубља од џола меџра, а кроз лед смо могли да видимо као кроз џрозорска сџакла рибе, много риба; круџних и сџџних; мрена, кленова, вијуна, кркуша...Неџсредан, џрисан и џун, сџварни додир са џриродом. Еџо, џо је моја биографија, од седме, осме, девете или десете године, када сам се клизао на барама џокрај Пека, и све уџијао, као уџијач масџило...

Ко то тамо цвета, тако дивно у даљини цвета? *Да ли је могућно? Да, неџџо џамо цвеџа - она дивља џрешња. А ја је видим иако је џако далеко, као на крају свеџа...*

Видим је као живи споменик, као свитање на планини, и волим је више од свега на свету, као моје синове, као мога млађег брата и као све моје вечне пријатеље...

Корен свега је у џој дивљој џрешњи, у њеној џриродносџи и џокорносџи годишњим добима, у њеној леџоџи неизрецивој: *да, ја желим да се склоним, као џџо се склања сваки сањар, који воли своје снове, у раскошну крошњу џроцвеџале дивље џрешње!*

Трешња на сџруду, изнад Кисона, џосађена у џиџраву свеџлосџ, усамљена, јединсџивена и једна, џирила је благе сенке изнад बारे џуне сџџних риба, џуноглаваца и жаба, дрезге и цвеџова беле раде. Сенке, црне као очи сусеџкиња Черкескиња, леџоџица, са којима сам се играо као деџе, црне као њихове дуге џреџавице...

Дивља џрешња, леџа од џауница кад џроцвеџа, беља од снега, са мирисом оџорим и горким; црних сочних џлодова кад сазру и учаме, црна као вране, као јаџа врана која џу слећу да се осладе; еџо, једино је џо важно и најважније за моју биографију, њен исџински џочеџак...Лепота пуна зрења...

Од памтивека, од праисторије, од палеолитске глосологије, од Хиперборејца Аполона, и митског песника Орфеја: од свих Севераца до педесетих година двадесетог века, *више од осам хиљада година, чекала је џа дивља џрешња, и џај злаџни сџруд, и џи незаборавни и неџисани џредели Звижда и Хомоља свога џесника, да кроз његова усџа и душу џроговори, речима које ће оџињаваџи џуде, дрвеће и џџице, можда и небески свод, и џо неку звезду, као лира Орфејева!...*

Ја сам одувек, од како сам џочео да џамџим, да џамџим џре свега своје "буђење", више волео леџоџу и снове, него идеологију, или - не дао Бог: револу-

цију! Правог српског и влашког сељака и њихове поштомке (помињем Влахе, јер сам међу њима као Србин пораслао), налик на истинске кнежеве, као и велике уметнике - истински велике и доказане! - идеологија и револуција никада нису привлачиле, што је сасвим природно. У идеологијама/револуцијама нема о чему да се снева и сањари, и због тога су оне све неусијеле - од прве до пошње. Револуције разбијају - судове и све остало (Лењин, Стаљин, Тито...); уметности, шачније - уметници: стварају, као српски и влашки сељаци, кнежеви (Данше, Микеланђело, Досијеовски, Толстој, Јесењин, Рилке, Пастернак, Момчило Настасијевић...); и када заиста уметници стварају, као што сељаци стварају и увећавају свој домазлук, онда ничу неприродљиве творевине...

Српски народ, шј. сељаке, јер они чине већину, комунизовали су - белосветске барабе и пројалице, и скоро да су у шоме и успели; зашто данас има шако много полуоустителних српских села. Влашки домаћини су се шоме одујрили, захваљујући пре свега оном што зову њиховом "заосталошћу", што су сачували своју традиционалну вишевековну патријархалну културу, језик својих прадедова, влашки. Заволео сам Србовлахе, оне који говоре у својим кућама влашки, али су у школама, у војсци, научили српски језик, да би се могли лако споразумевати са својом браћом по Христу и суседима; и не само српски, него су понеки од њих, кренувши почев од седамдесетих у Европу на привремени рад, стигли да науче и француски, италијански, немачки, шведски и енглески... Радовао сам се одувек, а нарочито последњих неколико година (1993 - 1998) путовањима у родно место, у Босилковац, у време зимског или лешњег распушта са мојим синовима, не само зато што ћу најважније православне празнике провесити међу мојим најближима, са својом, оцем и мајком и браћом и члановима његове породице, већ и због нечег другог: знао сам да ће мој брат Аксел Сенковић увек наћи времена да ме својим аутом провезе по влашким и српским селима Звижда и Хомоља. Увек сам се радовао највише баш тим путовањима и сусретима са Акселовим новим пријатељима, не ценећи их према шоме колико су књига прочитали и какве су школе завршили, већ према њиховом живојном искуству, природности и неискварености. Није у многим селима у Звижду, у Млави, или у Хомољу било баш онако како сам желео; све је било, чак би се могло рећи, много друкчије, налик на карикашуру, на грошеску, у односу на оно како је било пре Другог светског рата. Многи салаши запуштени, многе њиве и ливаде и забрани обрасли коровом; многе бучине налик на прашуме...

Међутим, што смо се пењали на већу надморску висину, тамо где је доминантна четврта или шеста класа шумског земљишта, све је било некако природније и лешје... Букове шуме су биле доминантне, прозрачне и пуне пчурака, после лешњих иљускова... Крај шумских постока смо налазили најчудесније биље, за какво нисам знао ни да постоји, и неко румено камење налик на корале... Тада сам осећао некакву чистоту, девичанску, налик на оне дане када још нисам пошао у основну школу, када ме је моја мајка водила на бачију у Дубоком Пошоку, у коме беше много старих и огромних врба, шућљих, у којима се голубови гриваши гнездише.

Могао сам да чујем то далеко гукање као звуке оргуља у катедралама краковским, или другде по свету; и звонку песму шеве, или кликтање орлова изнад неирегледних озеленелих букових шума. И осећао сам пошребу да наишем песму, поему, или да макар споменем оне величанствене брегове и венце карпатских планина на северу, које сам први пут видео као веома мали и добро зајамљено, као блејање оваца изгубљених у неирегледној бучини.

На планинама комунисти нису одузимали земљу и поседе сељацима Власима, чак и кад су имали преко двадесет хектара, мада је број шаквих домаћинстава мали (Рановац, засеок Брезовица, и друга села); па су се ша домаћинства и очувала: средином деведесетих у њонекима је било и по

Независни часопис нових иницијатива

Ћедесећак оваца, десесећак говеди, крдо свиња, буљук коза; шракшор, комбајн; камион; аушо; јер је неко од укућана ѓрвео ѓо неколико година у Европи и ушћарао довољно ѓара да кући машине неопћходне за бављење пољопривредом, и ѓри шом сазидао себи кућу и осћало на неком брежуљку налик на ѓлемећко гнездо; кућу која је имала ѓарно грејање, сщрују доведену са расщојања од неколико километћара; сашћелишћску ТВ антћену и мобилни шелефон. Државног земљишћја је било у изобилју, оног којег је ѓосле рашћа држава конфисковала од сеоских ошћшћина и о коме нико није водио рачуна; од зем. задруга, које су се расћале, ѓоједини домаћини имућни су ошћкућили земљишћје и увећали ѓосед, јер је шћо земљишћје нућено будзашћо и у време кад је већина дигла руке од пољопривреде и ѓокушала да ѓронађе лакују зараду у градовима...Градови су, ѓа и Београд, ѓочев од 1993. године крћили шћо се каже, гладовали и скривали своју срамошћу, а на влашким ѓоседима на ѓланини живело се; добро. Пошћо је граница са Румунијом близу, као и Дунав, одлазили су шракшорима са ѓриколицама ѓуним ѓлеханих буради и снабдевали се, ноћу, од суседа Румуна нафћом и бензином; за њих нису важиле санкције...Мој браћ Аксел ме је, нарочишћо зими, водио у домаћинсщва његових влашких ѓријашћља, у чијим се кућама сщекло и ѓо ѓећћ генерација; ѓримали су нас гостћољубиво, насщојали су да нас задрже и ѓо чшћаву недељу дана у гостћима. Разумевши да живим у Београду, као ѓрофесор и удовац са два сина, насщојали су да ѓонесемо у аушћу, изврсну ракију ѓрећеченицу, бољу од најбољег коњака, која је одсщојала и ѓо двадесећ година, ѓшћка вина, сушеног меса дивљачи (свиња, срна), сира, укусне сланине дивљћх и домаћћх свиња, ухраћених не кукурузом већ жиром, домаћћх кобасица, сира овчијег и козјег...

Неки од шћих сщарипћх Влаха ѓамшћили су мога ѓокојног деду, Маринка Сенковића - веома су га ценили и волели јер је са њима разговарао на влашћком...Волео је да се шали умесно; нису знали да је умро; за њих је он осщео весели и високи, ѓоносни Србин... Дочекивали су нас, гостћили и исщраћали, као влашћки сриске кнежеве...

Нарочишћо је незаборавно било у дому народног уметћника, фрулаша, Брезовћанина, који је имао и свој оркестћар (виолине, кларинетћ, гајде, бас, хармоника, двојанце из Ждрела), са којим је насщоућао на великим народним смотћрама сщваралашщва, и снимео и неколико изврсних ѓлоча са влашћком ешћно народном музиком, колима, народним ѓесмама и мелодијама...Певали су и свирали за нас ѓесме сщарије од две и ѓо хиљаде година, и свирали влашћка кола агона до изнемоглосщћи...

У мелодијама, у ѓесмама шћих ващрених народних уметћника, биле су ушћкане све дугине боје ѓрошћеклих - не хиљада - него миленија година на овим ѓросщорима, сщаробалканским. Понекада сам сањао о шћоме, да, ако се икада обогатћим, саградим Музеј живе шћрадиције Звижда и Хомоља ѓод ведрим небом, на ѓланини - шћамо где су моји ѓрадедови живели у 19. веку, јер они су увек бирали месщо за сщанишћје далеко од ѓушева и саобраћажница, у нећроходним шумама а врло близу јакћх извора...

*

Написао је, дакле, Ф. Сенковић, горње редове, као неко уздарје на поклон игумана Козјег Светилишћта.

Ја сам сщекао величансщвен ѓосед, највеличансщвенији ѓосед који се може замислићи и који сам одржавао својом инщтелегенцијом и својим изузетћним сщспособносщћима, насљущивши моћ његове величине, кроз веру, наду, ѓубав, ѓријашћесщво и оћрашћћање...

Глодове шћога ѓоседа, моћи ће да уживају кроз време, они који долази, и многи други који буду

сакуиљали на њему право, здраво семење...Пресіао сам да се бојим смрті, јер она је преображење, да би дало плода, семе мора умрећи, али клица не умре никад, јер је вечна... Душу моју никада неће сјазићи, и када је ујорно буду истражили; и када се некоме буде учинило да ју је сјазио, нека продужи - што неће бићи она. Она живи у зрнима светлуцавог беска шиправих сјрудова, у расцветаним сунцокрећима, у дивљим перуникама, на ветровитим ушринама, у прозрочним завесама ваздуха, у плочастим кумулусима белим, у печуракама које се хране влагом као крвљу, на заборављеним сјазама и напуштеним пушевима и рудницима, на обалама река малих вароши, у фењинским дворанама и на нечистим светковинама пролећним, на напуштеним бачијама и крај обновљених бачија, у бујној пајраћи крај ђумских пољока, на обалама далеких океана, на обалама Црног мора - тамо ће живећи она, одакле је изгледа и једном дошла, после посвећења љубавника у елеусинске мистерије, у јаркој светлости, оној нејодношљивој августовској светлости на сјрудовима крај мора Средоземног, у Мароку, или у Шпанији, у Андалузији или Гранади, на обалама Гвадалкивира, или на сјрудовима покрај Пека или Млаве...Не, нема чиме моја душа да се хвали; и када би неко стварно могао да је види и додирне, могао би од ње да начини шта хоће, можда и величанствени посед, какав сам и сам стварао и створио, чекајући да коначно сазру дивље трешње у Хомољу и велики Празник Духова...

*

Да ли је можда боље било
не исати, ништа, не покушаваћи?
Не ширити пајр и масило?
Саваћи? Даноноћно саваћи?

Не могу да избегнем, признајем, лако
суочавања најтежа, савесно. Разговоре шужне.
Сеобе и пропадања нише моћно клајно!

Анђеле, ти што си испратио вечерњи воз,
вечност живоћа, можеш ли проишљив ружне
повеси и збиље ишта? Увијен у облак, бело плајно.

Гвоздено доба славља шачку на оно што нису
сигли да учине Сребрно, Бакарно или Злајно.
Видео сам све наше илузије, све наше наде,
и радоси, како их коси глупоси, као доба рајно...

Ови стихови нису донели олакшање.
(Касније, по повраћку у Београд)

Ове стихове је Ф. Сенковић написао у Босиљковцу током неколико дана и ноћи пред Васкрсеније 1998. године: осећајући неописиву тескобу, коју носи већ годинама. Писање је било пут према олакшању, према оној неуштрвеној и загонетној сјази, која му се указала једног пооднева, док је обилазећи једно од кулћних месћа од паметивека (на ишта назив пошеса ујућује, а још више његов положеј), испод расцветаних багремова, угледао на западу, на брежуљку на коме стоји данас месни храм, угледао у светлости Старо Гробље, које је ту било и пре досељавања древних мештана словенског порекла. На Старом Гробљу су мештани некада (пре тридесетак или седамдесетак година) вадећи камен за зидање својих кућа и ограда, наилазили на трагове прастановника: ђинђуве и друге сивари, које су хиљадама година надживеле своје власнике... Те сивари су навирале из земље, као мрави, и инсекти, и никоме није падало на памет да их сачува... Затим је тај предео поново обрастао дивљим растињем, где радо налазе склоништа гује... Предео Старог Гробља виђен у заранке са неколико стотина метара, са блиског узвишења које је било култно место, као да је био просветљен титравом светлошћу, као гојне сапи крава...Вратио се брзо у дом својих родитеља ћутке и

Независни часопис нових иницијатива

почео да пише, не као по диктату, не...

У Београду је наставио и написао 14 сонета насловивши их *НЕОБИЧАН СУСПРЕТ. Дуилђајска колица. Повраћак мртвих*. Те стихове је посветио игуману Козјег Светилишта.

1

(На крају другог миленијума. По Христу)

*Враћии сам се у дом ђејела међу Хијерборејце
у колицима која су вукли лабудови, као ђо казни.*

*Перуника, бршљан, имела, лића, босиљак,
краљевско дрво миришу овде, доме ђразни!*

*Пролећу врабац, мува, оса; ђромичу ђворке
мрава; шри хиљаде чејири сјојине година, ројше
ђаучине. Промичу црни лабудови и горке
мешавине цвејова глога, оскоруше, умесјо својше.*

*На Сјаром Гробљу цвеја гусјиш горкога глога.
Ново гробље. Нова гробља. Неохијерборејци шуму
краљевску руше. Све шјо видим шјо је - мука.*

*Пајња и шескоба су ми бескрајне, али неме
као гитара у ђејелу. Гусјош у уму,
голеј, на којој черече мртве и Бога!...*

2

*Росо, шри си била облак, широка река, море.
Провала облака је раскојала ђределе, сјране.
Змије су ђојеле ђушеве, ђреко ноћи, као глисје.
Блајо, блајо! Повешарац њише јорговане*

*ђроцвешале, као шјо их је њихао ђре шри
и више миленијума. Враћају се мртви
из урвина шума и времена, као геомешри.
Не сећам се ничег. Ничијој жрјви*

*Магловија хиљадугођа нису схвајила смисао.
Не радује ме нишја. Не надам се више.
Туга се сјусјила до корена свега.*

*Црни лабудови, зашјо сам уојшше ђисао?
Кад ће сва моја ђисма исјраји кише?
Не волим шје, кишо, слузава ћерко снега!*

3

*Лабудови црни, возише ме даље - на север!
Нервира ме све, свешјеник - бумбар!
Усред сјраве миленијума, као усред ноћи
олујне, ђејо најваљује као добошар,*

*кукуручући (црни од лабудова) из ђејних жила
(као баји духова мртвих) ђод орахом,
насјоуј Црнила - не Плавејнила!):
најезду ојусјошења са кишом ђлахом.*

*Да ли је можа боље било
да се никада није ни родио
онај шјо је све чега се дојакао -*

*живих и мртвих, сјарих и нових гробља,
држава и душа, храсјова, извора - изродио?
Неохијербореја је ђосјала - ђакао!*

4

*Мрачновид, са маском вучије главе
ђредводи мртве - Скише, Сармаше,
Даке, Илире, Дарданце, Венеје,
Трибале, Трачане, Сораве и Анје.*

*Ко да заусјави све мртве, шолике колоне?
Мрачновид, химера вучије главе?*

Ничу, као после Ђускова, Ђечурке, Шраве.
Журе ли Мрачновиду да се поклоне?

Лаж на лаж назидала је као цигле
илузија или рс. Некројоле боље памће
од ршума и унука оних што верују

да су им дедови били богови.
Памћење је крашко и бриди као убод игле
зарђале. Узалуд из помрчине истину исперују.

5

Јер од Истине овде није остало ни Ист!
Живи не знају да су мртви, отровани.
Зар има неког ко је заиста жив и чист?
Дуње процветале, шимшир, јорговани.

Лабудови црни, возите ме даље.
на север, код Хијерборејаца - до Ајолона.
Овде се све накосишло, као маље,
маховина; заборав гућа милионе милиона!

Живи су гори од мртвих јер им је крв
истио вампир крвожедних илузија.
Мртви могу да ме чују и гробљански црв.

Возите ме, лабудови, даље од богаћих и гологузија.
Јер је гене и искон, променио, новог гробља сирв,
као земљотрес географију. Проклетиа емулзија!

6

Проклетиа емулзија: то је шекућина пошмака
у којој се налазе микроскојске калчице других
сирега. Од мишолошких студија боле бубрези;
расио камен. Од генеза нерасветљених и дугих.

Шта је остало од Трибала, Скордиска, Трачана,
Сораба, Срба? Од одговора боли глава.
Старо Гробље једина је преостала енклава,
валидна ал неиспана. Повести као да је уврачана.

Од лешинара, што су гори у развлачењу мрцина
на сируду. Са каквом јарошћу касио шруло
шруило легенди и мишова! Научници, као крље,

утили су се у испијену кожу преоставки.
Сањачи и умрли слуша више; као да имају посебно
чуло
за неки спани преостали траг, и светице мрље.

7

Савременици Гвозденог доба нису и никад неће
разрешити енигму древних људи, Злаиног доба.
До Емпреја, Ајолона, највишег неба, богова и бога,
спиже се на Дуљајским колицима, преко гроба.

Уместо музејских експоната, ноћни двобој жаба
и славуја до самозаборава и белог усјања -
не гишара у пейелу, ниш древне басме баба -
лековитији су у ироницању, ко месечина усред
грања.

Возите ме, лабудови, црни, кроз шраву до багрема
процветалог: да са брега видим Старо Гробље
у диму не од шамјана већ од магле сушона и јоргов-
ана.

Уз ливаде којима су блескови заранака сафирна
руха
оденули... Можда ћу моћи да пуштем кроз раздобља
о којима се само слуша, на сирим колицима Духа?

8

Заборав је ризница богаћија од свих сећања поколе-
ња.

Сачувао је као што гроб чува, или као шрај.
Независни часопис нових иницијатива

Научнику није дано да пође посебним сјазама
памћења до краја. Наука коју подупиरे сахрај
нема Кључ којим се шајна грובה ошкључава.

Сеобе су нужне. Осшаји овде
даље значи једно: склопили са пропадањем савез.
Сужен је радијус: одавде - довде.

Истина је шамна, ко олујно вече.
Одрешили се не да, као ни Гордијев чвор.
Животи се урушава без визије и плана.

Све се расјало и базди као швор.
Безнадежно, јадно, пошуљено конфузно,
покосило је преко ноћи најбоље, зло доба, као слана.

9

Грешке, све грешке, сад разарају зубе,
очи, срце, бубреге и црево гузно.
Правде нема нигде, ни у судовима,
ни у храму, ни на гробљу, око сузно!

Клице клијају ушојске
и сјаје у ноћи као звезде
или одсев на месечини коже змијске.
Нашичу поуке као шипине жлезде.

Кад ни из једног искуства поуку
није извукао један народ, нек несјане, лишће дуња!
Како ће разумети шућу, ако не разуме своју муку?

Помрчина је густа. Неразумевање је никло густо.
Истина се не види цела ни при блеску муње.
Од Дрине до Тимока све изгледа пусто...

10

Све ће ово надживети подлаци, које није
могуће повешати јер их је више од пошених.
Продали су се чиновници и судије,
земља врви од лейрозних, заражених.

Ту ни Божја помоћ ништа не може;
јер где бездушник мирно расиње
кога науми кроз сузе сирочади,
шуга краја и немости сиротиње,

неправда коју не чини шућин, већ браћ,
понекад исте крви, истог рода,
параметар су горке судбине, а не раћ.

Врви од пацова, гмизаваца и изрода.
Нашла је безбожна ејоха начина
да све за собом повуче, у бесцење расирода...

11

Узалуд се овде куну у Сунце и Световида.
О гитару у ејелу последњих сура;
овде се призива древно зло, уместио стида.
Овде је будзашто крв момака и цура.

И већар заобилази ове пределе
уклеће; ни већар да дирне у твоје жице.
Мртвило је прелазно као епидемија
куге, ашајије, туберкулозе, брадавице...

Судбина је постала бљушава; горчина.
Разговор глувих ко букагије сайиње.
Оно што сайиње, временом сасвим сайне.

Ко мисли да је све зло дошло од Турчина,
нек сјере црни шалог душевне голошине.
Глушот је успела да нас у казамати зајне.

12

Жамор сени; заштим шипичији цвркуш.
Грми у даљини. Бумбар - у близини - грми.
Душе мртвих клизе по месечини
као листови по води, по срми.

Немо ошћити лале са шимширом
у башићи, ко најукле ситазе и зидови старе куће.
Све је овде мртво са својим кумиrom.
Сваки листић зове о шоме шауће.

Гитара је слепљена с пепелом и крвљу.
С криковима угушеним, дијамантима.
Тишина удружена са ошровом за мишеве

и пацове, зауставља сваку помисао, надање.
Несћајемо са Трибалима, Скордицима, Анђима.
Дигнуто је до култа - црног - проидање...

13

Не гитара, славуј води двобој
са Црним Приликама, сирадањем.
Овде је све зашћивено, и пробој
вешра је сиречен, као свешлосћ, надање.

Осушила су се посвећена дрвеша,
храсћови и смокве...Горосћаси!
Дворишћа су и огњишћа сасвим засенили
зли духови и облаци, и шућљи ораси.

Оскорушу из корена суша љуља.
Флауће из врбака повремено
пробију црни саћен као сабље.

Огласе се, изненада, из амбиса
као баре и ошсјаји, радошћу
каком засвешћли понекад лешо бабље...

14

Враћило сам се у дом пепела међу Хијерборејце.
Росо, ши си била облак, широка река, море.
Лабудови црни, возиће ме даље - на север!
Живети овако и овде било би много горе!

Јер од Истине овде није остало ни Ист!
Шћа је остало од Трибала, Скордиска,
Трачана, Сораба и Срба?

Боље од археолога зна храсћов лист.
Историју мога племена - историју вриска -
разумеју боље лабудови црни и понека врба.

Узалуд се овде куну у Сунце и Свешћовида.
Грми у даљини. Бумбар - у близини - грми.
Душе мртвих клизе по месечини
као листови по води, по срми...

4

ВЛАШКА ГОЗБА

Тајанствени живот неугасле древне културе Звижда
и Хомоља. Тријумф мистерија љубави и филозофије
различитости...Зашто је ово више од романа о Ускрсу,
- гозба духова, чији је поглед ускршњи?

О рају српске душе. ("Никад човек не може себе
свесћи на биће коначно, пролазно, смртно. Ма
колико хћео, човек не може извршићи пошћуно
самоубиствo, јер је дело самоубиствa по себи зло, и
као шакво преноси самоубичеву душу у вечно царствo
во зла...Самим својим бићем човек је осућен на бесм-
рћносћ...")

О т р п а в а њ е а р и сћо к р а ј с к и х и з в о р а к у л т у р е...
Часна трпеза мајстора и "игумана Козјег
свешћилишћа", на планинама североистока Србије

"...У свешћу ће вечно остати трагични кон-
фликт и трагични несћоразум између мањине, живого
сћваралашћива, духовних шрагања, идејама, поезијом
Независни часопис нових иницијатива

би повремено дивно зашуморио изнад глава, седећи на клупи коју је, као и сто, направио Серафим, Ф. Сенковић је укратко изнео своје утиске о игумановом рукопису "Влашка гозба".

- Да није похвала, пријатељу, претерана?...Биће времена да о томе детаљније поразговарамо ових дана...Да ли си позвао и твоје пријатеље да овамо дођу наредних дана и придруже нам се?

Да - рекао је Ф. Сенковић и набројао кога је све позвао: песника *Великог враћања*, *Зараслих усџа суђеница*. И приповедача, о коме ће се тек чути, гимназијског професора *Милановића*, из Петровца на Млави...

Влашког Пчелара, преводиоца са румунског, професора латинског у пензији, који се из Београда вратио у родно место, близу манастира Тумани, у кућу и на салаш помрлих родитеља, да гаји пчеле и пише стихове...Вршњака Серафима Трималхионова, кога су између себе звали "Руди Пањко", и Пчеларовог интимуса, занимљиву личност, испичутуру и човека који се није снашао у животу - оног што је због грехова у младости робијао у Забели заједно са писцем Момчилом Селићем: Марсију - Насту, познатијег као "*Насџа Пас*", како га називају у вароши у којој живи.И његовог кума а Сенковићевог старог пријатеља и даљег рођака, песника и сликара *Рамзу Звишког*.

Да ли ће се сви одазвати у то Сенковић није био сигуран; обећали су - *Срби радо дају обећања!*

- Лепо; биће нас једанаест апостола за трпезом влашке гозбе! - рече срдачно Серафим. - Фали нам дванаести апостол! ... Може и овај храст изнад наше главе да буде урачунат, он је међу нама најбољи и најмудрији, најдуговечнији; он ће све да запамти боље од сваког од нас; па и ситне појединости које ћемо ми заборавити брзо, кроз неколико дана...Смисао *Влашке гозбе* је да нас следеће године, и следећих десет година - буде више. Нека нас свако од тих десет позваних, позове, као прави домаћин у свој дом, с тим да ми увек позовемо још по неког од наших пријатеља, сасвим различитих људи од нас!... *Замисли, кроз десет година, после десет година, ако Бог да, а зашто не би дао, круг наших пријатеља ће се проширити на стоћину људи...* У подруму има вина од прокупца, пива, киселе воде...

- Ја сам испекао јагње на ражњу, јаре у блату...и једног дивљег ветра...следећа три дана предвиђена су за гозбу...позвао сам влашке свираче, оркестар Брезовчанина, иако су они заузети ових дана...вероватно ће навратити једно поподне да нам свирају, ако буду били расположени за свирање и певање, и ако нам се буде слушало...Јеси ли гладан? Да донесем сира, алме и и печења?

Не чекајући да му одговори, Серафим Трималхионов оде у подрум куће и донесе погачу, сира, алме и јарећег печења. Можда је било око четири - пола пет поподне; Сунце се полако спуштало према хоризонту на западу; било је тихо и ведро, видео се далеко, видео се чак и врх Авале...Био је то увод, предвечерје влашке гозбе. Сенковић је био први гост који је стигао, а остали - треба да дођу, следећих и наредних дана. Време је било пролећно, питко као прокупац после погаче, коју је Серафим испекао испод сача, и сочне јаретине...

Серафим видећи да је Сенковић замишљен и да посматра како се Сунце полако спушта иза брегова у даљини, остави га на неколико минута и оде да намири своје козе; и некако у исто време, када је затварао масивна врата у подножју литице близу његове куће, и полазио према Сенковићу, зачу сирену белог аутомобила; помислио је да долази неко од позваних гостију. Не, у колима је био шеф оркестра Брезовчанин са његовим свирачима.

Најчуднији оркестар на свету: *Брезовчанин, фрулаш, једини међу њима, био је чистав, прав, висок и снажан Влак, четрдесетогодишњак, шалвиџија. Осџали чланови његовог оркестра, ћушљиви Власи (један ћорав на једно око, други сакаш у једну ногу, шрећи грбавац), без инструмената и кад не свирају, уошшће нису личили на свираче.*

Независни часопис нових иницијатива

Журили су, како рече Брезовчанин, код неких људи код којих су "погодили свирку", али су успут свратили по "оно", како рече Брезовчанин, да "то" оставе ноћу, "тамо: кад се будемо враћали са весеља". "Погодили смо свирку и првог и другог и трећег дана Тројица, па можда нећемо моћи да навратимо код вас ни трећег дана поподне", извињавао се шеф влашког оркестра...

Изнели су из Серафимовог подрума, свирачи "оно" - тј. великог печеног вепра, највећег *печеног вепра* каквог је Сенковић у живоју видео, руменог као бакарно ојало лишће, под којим су стењали влашки свирачи, и једва га сместише у пртљажник Брезовчаниновог каравана!

Брезовчанин откину једну печену ногу и пре него што комад од ње пружи једном од његових пајташа, бубњару, весело се продра:

"Да живи Празник Духова, и Милошевић, оџац оџабине!"

Серафим није хтео да пусти свираче, док не попију по љуту, и док не презалогје јареће печење, иако они нису били гладни. Они попише само ракију, изговарајући се да морају да пожуре, јер их чекају на неком весељу у једном од суседних влашких села.

- Е, не може тако, пријатељи моји! - наљути се Серафим Трималхионов. - Нећу вас пустити тек тако! Вадите инструменте из аута, сместа!

И на једном се пружи крај стола, на земљу, сав се укроти и прекрсти руке на грудима и рече:

"Замислиће да сам мршав, ђа одсвирајће нешто лепо".

Свирачи изнесе из аута фруле, бубањ, виолине, хармонику, кларинет, гајде, флигорне, чак и једну окарину! Трубе, саксофоне...

И дунуше у инструменте тако јако, да и козе и јарићи у пећини замекеташе, као да хоће да пробуде околне шуме, папрат, као да је букнуо пожар у Серафимовој кући...

- Не, не тако... Само фруле, двојанац, гајде, виолине и окарине... *Замислиће да смо ја и Сенковић мршви, ђонављам, ђа одсвирајће нешто тихо и лепо, као овај ђланински суџон!...*

И свирачи схватише и одсвираше једну *џугованку за умрлим*, која се слагала са издуженим сенкама дрвећа и издуженом сенком храста лужњака, живога *сјоменика*...

- А онај вепар печени? Да ли су и њега понели на славље на коме ће свирати? - упитао је Сенковић смејући се.

Уместо да одговори, Серафим оде у своју кућу: видео је Сенковић како кроз отворен прозор његовог чардака показује неку одећу, неку ћебад...

- Шта то значи? - питао је Сенковић.

Сишао је из куће за сто испод храста лужњака и бацио пред Сенковића један џак.

- У суботу увече, око поноћи, другог дана Тројица, у једној од пећина, недалеко одавде, биће стрнцање, као некад... У пећину се може ући го, то јест, само са овим џаком навученим преко главе... маскиран...

Навукао је џак преко главе: вириле су му кроз прорезе, које је сам прорезао маказама, само очи, нос и уста... Био је налик на страшило!

- Познајеш ли ме, о, Сенковићу? Ни рођена мајка ме не би препознала! - рече смејући се.

Затим је свукао џак са тела, бацио га на сто крај печења, и рекао, да има још "десетак таквих џакова, ако буде расположених добровољаца за суботу пред поноћ".

Запалио је цигарету и почео да прича.

- Онај вепар је био највећа штеточина у околини; неко га је пре неколико зима ранио у једну ногу; оволике је трагове остављао у снегу. То је можда био највећи дивљи вепар у Хомољу... Сачувај Боже да таквог вепра не погодиш првим метком! ратргао би те... *Ја и шеф оркестра Брезовчанин, пре неколико ноћи, ђосџавили смо му чеку у једном од шумских ђоџока... Тракиџором смо га овамо довукли: однели смо*

месо већеринару, да ђровери да није заражено. Није! То није дозвољено, али откуд да ветеринар зна да ли је месо од дивљег или питомог вепра? ...Тог печеног вепра ће однети у пећину, тамо где се одржава стрнцање, да буде довољно печења за све који дођу... *Снага на уста улази!*...

Нудио је Сенковића да да једе и доливао му препеченицу; вече је полако падало. Сенковић је поставио питање, можда и глупо : зашто је за стрнцање потребан ђак навучен на тело, са прорезима за очи, нос и уста, и код жена, за груди? Серафим Трималхионов се громко насмејао: "Ко зна? *Тако од сћарине осћало! Маска је ђошребна; можда да нико никог не ђрејозна?* Маске су све једнообразне, исте, заборављају се; а лица се памте... Уосталом, ту лице не игра улогу; оно није важно ту... *Колико мужева може да види лице своје жене и ђубавнице у ђомрчини док ђо раде?* Многи то раде у помрчини; можда помрчина и поспешује уживање?..."

- Усред тог ђубавног махнитања у пећини, нема деце, кукавне и недорасле деце, која би се преплашила неописивим призорима проливања мушког семена и необузданог женског вриштања, опуштања и иживљавања, тиме се не каља светиња ђубави; крај велике обредне ватре, ритуално се блудним грчем вреле пути кува у великом лонцу много тога жељеног и неживљеног у мушкарцима и женама; па онда кроз њихове усне жудне дах једних у друге понире; сливају се душе две у једну, иако се не познају...то нису прељубнички загрљаји и подавања, то је допуштено једном годишње, јер су тако радили и далеки преци...ту многи орни ђубавници балдишу од силног јебања...нико те ноћи не спомиње ђубав, јер и тело, као и судбина, има своју рачуницу...Онда одлазе маскирани у мрак, из кога су дошли, и заборављају оно што ни најлуђа машта не може замислити, ни поново оживети...Клин се клином избија...овде се много мање разводе него у градовима, баш можда због тога, због стрнцања...треба то доживети!...поготову то треба да доживиш ти, јер такви доживљаји јачају човека, чине га реалнијим, враћају га у стварност, да може да се ухвати укоштац са... *Вубав ђрема умешности није још никога обогатила, умешници би морали да имају на уму да ђрговац ђаленати свој у ђучину улаже - она му враћа златом жеженим!*...беда и интелигенција су сестре близнакиње, највероватније...вероватно се често сећаш своје покојне жене, иако су прошле толике године од њене сахране; то је племенито, али је и глупо! ...стара искуства су као страшила...она су напуштена одавно и сама једва таворе...треба их потиснути...Знам, читао сам Црњанског, и сећам се колико је Павел Исакович волео своју преминулу лепу дивну жену; када је наишао на ону са зеленим трепавицама, пропустио је шансу...улог правога човека треба да буде као и улог војника у бици - храброст...сенке се не могу грлити, као врела и једра и вита тела непознатих издашница...Најдубље и најлепше успомене на једну мртву и вољену жену још увек базде на остатке покварене овчетине, пријатељу мој, треба живети унапред, свако ново искуство са другом женом мирише на дивље руже!...*Наш народ годину дана жали блиског ђокојника, оца, мајку, жену, деће, а Власи и ђри, и девети година, јер од жалости се не живи...Такве као шебе, не ђути се што говорим отворено, ђакве мужеве и удовце који већ дванаест година жале своје ђокојне жене, ђребало би ђреустишти оној Петронијевој Ојноштији, што уме да ђомеша сок од дрезге са ђелином, ђа да ђиме мушкарцу намаже кишу, ђа га онда сћруком кођриве лагано шиба свуда испод ђујка!*..."

Током ноћи, када су ушли у Серафимову кућу и попели се на чардак ни на небу ни на земљи, поставили су разговор о Петронију Арбитру, исцрпљујући... Разговарали су све до зоре, док нису закукурикали петлови у даљини и пси залајали, и козе замекетале сасвим близу...

*

Да је језик јаз који раздваја сџалеж од сџалежа и душу од душе, знао је Петроније на задивљујући начин, Шо, Стеван Сремац, Драгослав Михаиловић, Видосав Стевановић. *Жаргон је моћно средсџиво реалистичког књижевног израза; савремени џисци би шџребало да се преруше и да као просјаци крену у народ.* Петроније је писац прве империје, Првога Рима, чије је врхунско дело у време Трећег Рима, првих деценија XX века штампано у малом тиражу и дискретном повезу у "црном марокену", продавано испод руке. Није Петроније порнограф; он је изванредно описао израстање новог римског трговачко новчано - зеленашког слоја. Политичар и дворанин, није писао мемоаре и није описао људе са Неронова двора, није описао средину у којој је искључиво живео... Позабавио се најнижим слојевима римског друштва, али и чудним новим светом пребогатих ослобођеника, милијардера *"Можда је шџо била средина која је највише одговарала његовом ироничном преру и моћи сагледавања људских мана. И он је заиста мајсторски прерочио размешљивосџи, сировосџи, грамзивосџи, прџикуљивосџи и преросџаклук шџог свешџа и можда му је шџо био и циљ. Ипак, он је истовремено шџиме прерочио и н а л и ч ј е римских врлина: римске цасџишџас, шџешџас и гравџишџас, чије су лице одвајкада били сенатори. А шџо наличје били су богаџи преросџи о слобођеници са њиховим преросџним махинацијама у име часних сенатора..."*

Ко је Петроније Арбитер, коме се приписује *Сатирикон*? Петронијево дело је слабо напредовало кроз векове. И аутор и његово сјајно дело од почетка до данашњих дана жртве су моралних и научно педантских предрасуда; право је чудо да се уопште сачувало!

Модерне хипотезе о пишевом идентитету везују се за другу половину првога века Христове ере. Неронов период. *"Данас је заиста званично усвојена најпривлачнија хипотеза да је пресац Сатирикона Петроније Арбитер, "процонсул Битхуниае ет моццонсул", маитре де плаисир Неронов, савршено образован, нехајан и елеганшан, велики госџодин, који је уживајући у лудосџима Неронова двора умео и да се умери и да, осуђен на самоубиство, и на самрџином часу преросведочи своју изузетносџи: ошџишао је у смрџи неосџишно за своју околину, госџићећи се и необавезно ћаскајући као преродлазак на прџочинак. Толико се шџаква личносџи савршено уклапала у слику коју смо могли сџићећи о прџисцу Сатирикона да је управо шџо преробудило вечџишџо отпрезну скеџису научника, прџа су се делом и зашџо дали на преросао да шџу идентификацију осџоре, иако се преросџи намешџала здравом разуму..."*

Петронијево дело је морало бити знатно обимније, но 141 глава, колико је откривено до 19. века. Он је први реалиста у светској књижевности, равноправан са највећим - Балзаком, Стриндбергом... (*"...Балзаково друшџиво Јулске монархије ошџима се за месџа прџо салонима и надмеће у финим манирима којима прџикрива своје ћифџиинсџиво, себичносџи и прџороче. То лажно ошџмено друшџиво нашло је свог Петронија у Балзаку да га ошџише, али само није могло чџишџи Петронија и огледашџи се у њему..."*)

У чему је ствар са *Сатириконом* Петронија Арбитра? Зашто га, и поред ослобођене еротике у књижевности 20. века, и даље бије зао глас? Откуда та вековима наслеђивана резервисаност према Петронију која и данас траје? Иако навођен од класика од краја 19. века до данас (Пјер Луи, Бернард Шо, Андре Жид, Форд Мадокс Форд, Лоренс...) - Петроније није извршио ушџицај на било чије сџиваралашџиво нити је стекао широку читалачку публику...

*

Свака ствар, има своје лице и наличје. Свака књижевна појава, сваки писац, свака епоха, свако раздобље, свако несхватање. Бодлер је, као песник, имао и ону могућност која је остала неостварена. На

тим неоствареним могућностима, колико и на оним оствареним, ничу нови песници, они који долазе, који увек долазе.

За једну од својих најбољих књига, за *Пусџу земљу*, Елиот двадесетих година XX века узима цитат из Петронија...

Петроније је велики писац, не треба га бранити, ни од такозване "непристојности", поготову крај поплаве романа и филмова еротске садржине крајем XX века.

Сибилине речи, преузима Елиот и ставља их на почетак *Пусџе земље*. Зашто баш то, *Ше речи Сибилине*?

Преводаилац на српски *Сайрикона* то овако разуме: "*Европа је осакаћена и пропала* (после првог светског рата). *Католички систем, њен камен темељац, озбиљно је угрожен...*" Политичка и друштвена структура већег дела Европе је бачена у кључалу топоницу. Нестали су са светске позорнице Хабсбурзи, Хоенцолерни, Отоманска Империја и Романови. То је било време опште узнемирености и стрепње од будућности широм Европе источно од Рајне", *Штамо где ће се десетак година касније пројети авеи нацизма и ускоро покосити пола Европе*.

Сибиле, мрачни симбол изгубљених нада, пророчица из изгубљених књига која не може да умре, али вечно сјари, код Петронија симболише ВЕЧНИ Рим, робовласнички Рим, осуђен да сјари међу својим пророцима и срушеним стубовима поноса и патрицијске часће, код Елиота пољуљану капиталистичку Европу, уморну и престајарелу, осуђену на неизвесно и безнадежно старење без смрти..."

*

Петронија ће, можда, разумети пре обични људи, најобичнији, СрбоВласи - сматрао је Серафим Трималхионов. Безазлена паганска сензуалност која не познаје феномен секса као греха, блиска је Власима. Вечним паганским епикурејцима, којима је љубав циљ живота. Као што су модерни песници светски, Јејтс или Елиот, израстали из жирова мита, старог и новог, из хеленских песника и из Бодлера, *Штако ће се родити и израсти и нови песници и писци који ће схватити Петронијеве највеће квалитете: брзи шемло, музички пресло, глосит и прилагодљивост његовог језика, разних нијанси - од највулгарнијег (шактође изнијансираног), преко малограђанског књижевног говора (Пријаве свештенице), измашавања, упрошћеног књижевног изражавања до луцидног, кристално јасног, сажетог и одсечног кристичког резонавања надмоћног и префињеног интелектуалца...* Неко ће написати блиставе станице ако га понесе пресло на крилима ветра који врхуни простиранствима Петронијева слободна духа.

- Таква књига, драги мој Сенковићу, не може бити написана на немачком, због његовог тешког корака, свечане уштогљености, развучености, опширности и досадности. Не може се појавити ни на руском, због предрасуда. Али може на Балкану. Да би неко могао да надмаши Петронија, морао би да надмаши оно што царује његовом књижевном прозом... Предлажем да оснујемо *Култи осмеха благе ироније*, прозе каква није сва римска - намењена читању наглас на јавним местима или у друштву, наоружана за то срачунатим и у танчине разрађеним реторским ефектима... *Култи прозе* која и наглас читана не би ништа изгубила од утиска пролетања мисли које стичемо читајући у себи... - рече Серафим Трималхионов.

Заспао је Ф. Сенковић на једном од лежаја на чардаку ни на небу ни на земљи, док је игуман Козјег Светилишта цитирао речи Беле Хамваша, такође једног писца сличне судбине, попут Петронија, којег је маргинализовао Трећи Рим.. Предстојећу Влашку гозбу, Серафим је видео и као неку врсту оснивања култа, али онако како је то схватао Хамваш.

Култи је она делатност када индивидуални човек постане свештан да у њему живи универзални човек и да делује, и да универзални човек има један једини циљ:

Независни часопис нових иницијатива

Поурајлак у злајно бивство. Сваки ударац мошком, сваки пошез пером, свака реч учишеља, свако наређење државника, свако кување јела, сваки убрани цвећ је или аша или није аша: или је култи, или рад - или је свесно прихваћена ситраси, или ројство - или се њиме увећава процваћ свећа, или прождиру блага свећа. Прва жртва је дело, каже Бадер. И жртва постојаје човеков анђео чувар. Жртва бди над човеком и бди над народима и над светом: "Љубав сребрног погледа". Велика култура извире из ове љубави: " Само из љубави према природи, а не из себичних и крајковидих, прорачунајних корисно-љубивих постојања". Култи даје човеку меру која се не може преиначити, на којој му се увек могу измерити дела. "Када год човек измери своја дела при светлости ове мере, умножава благослов свећа" - каже Заратустра. Ахура Мазда се овако обраћа човеку: "Видим вас расворене у мени, а ви у себи видите мене марљиво". То су речи алхемичара. Човек расворен у Богу, као со у мору; Бог је у човеку активна и створачка сила, као појајна вајра у сумору, скривени укус у соли, срозано рајско бивство у злају..."

*

Првога дана Празника Духова, пробудио сам се Сенковић касно; када је већ вредни игуман Козјег Светилишта намирио козе и јариће, кокошке, шаране и пастрмке у рибњаку, и неколико паунова, чији су се крици чули усред жбуња у близини, као и крикови фазана...

Пословао је у кујни Серафим.

Око поднева, пристигао је Сенковићев млађи брат Аксел, доневши у пртљажнику аута из окупне вароши потрештине и зачине, потребне за гозбу...

Серафим је Ф. Сенковићу пружио корпу једноданку од белог пружа и предложио да оде и набере дивљих трешања, што је могуће више, док он и Аксел, у кухињи, припреме уместо ћурана, *правог једног крујног јауна из Серафимовог јаја, јауна са јајима, јер знао је Серафим где његове јаунице носе јаја. Уз јауна ће на послужавнику бити и пијаних шарана и паспрмки из његовог рибњака, трешања и шаршуфа, које је Серафимов крујан пас знао да намирише и ишчејрка шајама у буковим шумама у близини...*

Другог дана Празника Духова, већ после десет часова, дошли су заједно аутом браћа Вилогорски, и песник Великог враћања. Они су сазнали, да је Влашки Пчелар, професор лашинац - спречен, као Милановић-да не могу доћи на Влашку гозбу. - Међутим, сликар и песник Рамза Звишки, и његов кум Марсија - Наста, звани "Наста Пас", долазе обавезно, а са њима и умбрае - "сенке" - неизозване гошће у прајњи званица... - рече Аксел Сенковић и намигну мангујски.

- Какве сенке? - упитао Филип.

- Ускоро ћеш се уверити својим очима!

Истим дојрајалим аутом стигли су око једанаест Рамза Звишки, "Наста Пас", *већ пријиди, и - Бранка Заилац!* Витка четрдесетпетогодишња дама утегнута у љубичастој хаљини...(Она Бранка коју је Филип Сенковић волео, 1967 / 68. године, и која га је оставила после две недеље забављања, чинило се, заувек.)

Сликар Панза Звишки изнео је из аута поклон домаћину: слику *Неукројивог Пегаза* - крилатог коња Белерофонта, рођеног из Медузине крви.

Развио је платно и причврстио га о стабло храста лужњака, збијајући шале *јомало надмено*.

- Зашто Пегаз? Па зато што је био миљеник Муза, јер је створио извор Хипокрене на планини Хеликону ударом свога волшебног копита...Нема Белерофонта на слици, јер је он желео да се на Пегазу вине до неба, међу бесмртнике, али га је Зевс збацио из седла; само је Пегаз стигао на небо и увршћен међу сазвежђа...

Бранка (која ради у окружном музеју као кустос, заједно са старијом ћерком професора у пензији латинца, *Влашког Пчелара*), изнела је пажљиво из аута поклон *Влашког Пчелара*: *ново коришанце од буковине, налик ка колевчицу, покривено гранчицама озеленеле букве, испод кога је, као испод бусена зелене шраве, свешлуцало саће јуно меда!* Послао је *Влашки Пчелар* и литар жестоке манастирске препеченице, који је, успут, *Наста Пас* попио, тако да је остало само нешто при дну, ни четири прста!...

Заузело би сувише простора, описивање усиљених разговора, пре почетка гозбе; сервирање јела на трпези испод храста лужњака. Сви су у томе узели учешћа, јер гозба је морала да почне *шачно у дванаест*, *када Сунце буде било у зеници, шј. изнад крошње храсћа лужњака.*

Било их је деветоро за трпезом, колико и паунових скуваних јаја крај руменог печеног пауна, пијаних шарана и пастрмки уваљаних у пржено брашно. Домаћин је, наравно, седео у прочељу, како и доликује, *Серафим Трималхионов...*

- *Помози боже! Да ћијемо ову чашу за славу божју. Да ћомогне бог и слава божја. Слава држала кућу и дом и ћријашеље све; ко је дошао добро дошао, да има где да доходи и да има ко да га дочекује. Вас да бог ћодржи а друге госте да ћримножи! Ове године овако а догодине ћојако!Амин!* - наздрави *Серафим Трималхионов*, као што су наздрављали српски домаћини, наши дедови и прадедови.

- *"Кад год би сћановнишћиво Масилије најала куга, један од сиромашних грађана би се жрћивоао да целу једну годину буде храћен о државном шрошку нарочићом обредном храном. После шого би га искићеног свейћим гранчицама мирћие и одевеног у рићу-уално одело водили кроз цео град извикујући клейве које је шребало да на њега сруче несрећу целог града. Најзад би га баћили у ћонор. То ћише код Петронја..."* - настави *Серафим Трималхионов*.

- Српски народ већ деценијама уништавају две куге: *црвена и бела!* *Има ли неког, сада, ко би се ко сћановник Месилије, жрћивоао за нашу ошћибину? Мислиће ли да је ћо неки нови месија? Воћа? Во - ћа? Ба - во?Полићичке ћарћије? Нисмо се скућили ћод овим храсћом лужњаком да шражимо жрћивено јагње; нисмо ми једини народ на који се бог жесћоко ошћрвио; ми смо овде да се ћогостћимо; да ћронаћемо ону Аријаднину нић, која ће нас довесћи до сушћине нашег ћосћојања; будућносћи. Нема овде гуске живе да јој расечемо гушћије груди и отуда извучемо голему цигерицу, па да из ње предсказујемо будућност. Не: ми патимо однитикоје су покидане, са нашом живом традицијом, од тога највише патимо, и зато, дозволите ми да наздравим прво у част два моја госта, роћена у Звижду и Хомољу, у част браће *Сенковића* и браће *Вилогорски*, и аутора *Великог враћања*, песника, орача, немогућих ратара, што су читавог живота ниско влачили, високо жњели, берићет имали!*

Песник *Великог враћања* устао је и подигао чашу пуну вина од прокупца и наздравио:

- Хвала ти, домаћине, на част; добро смо ти дошли, ти нас бројио и ценио, а бог тебе. Ову чашу да испијемо у име славе. Где се слава пила, ту се свако добро вило. Слава да прослави и држава да подржи свуда, и овде ако бог да! Што ми поарчили, бог и света Тројица да ти надвиши и појако да!

Ова друга, добра слуга, где стигла - помогла, сачувала и даривала свуд, и овде ако бог да!

Одмакао се мало од трпезе под брестом лужњаком, и погледом обухватио све присутне и уписао:

*Ко шo множи олује и месечину
Руј воћа и зов сјаја
У ћодножју зоре родне
А збир му неизрецив расћие
До у недоглед*

*Ко шo звони звоном века
Независни часоћис нових иницијайћива*

У двојнику на дну бића
Иза шаме иза сивари
Иза људи иза неба
До у бескрај

Ко што чува белег душе
Сред шокова од искони
И у духу смирај чека
Од почетка до свршетка
И још даље и још даље

Ко што зове а глас нема
А моћ му је ко у Бога
Из ђејела мудрости џеди
У рабощу име џражи
Пасџир џроклетџ пасџир џроклетџ

Ко што сџрашне муке крије
Од људи и исџорије
На уранак свеџлосџи зове
У сазвучје корен маме
Чудо над чудима душе чудо
Чија џесма још се вије
И размере свеџу кроји
Зар колевка још се љуља
Иза џеџе димензије
Куд нас води куд нас води

- Дозволите ми, пријатељи, да вам на овој планинској висини, у часу надахнућа и сабраности, кажем коју реч о изворности и прадревности, о првој и петој димензији мотива постојања и судбине, али да прво попијемо ову трећу чашу прокупца, трећа - добра срећа! Њу ћемо да испијемо у име свете Тројице, помоћнице свакоме брату и нама, да дарује, да сачува, и да помогне што ми нисмо кадри да учинимо!

"... Таман када сџе џомислили да су неки све-
шови давно џоџонули у дубок мрак и немерљиву
џмину, као феникс џџица одједном и одасвуда изроне
звучи који су исџовремено џиши од џишине и јачи од
громова. Као да џамћење у џим џренуцима џочиње
свој слојевџи џреображај, као да се џониџџавају
међе, ограде и џарабе између оног некад и овог сад,
као да је неко крио богаџсџиво џа одједном и одасвуд
жели да га сџави на увид свеџу. Све што, древно
наслеђе, као да је врховни цвркуџ боџји, бескрајно
раскрџе џрагова великих и малих, звездано царсџи-
во у коме је сећање само џуки џривид, а сџварносџи
неџакнуџа и неокрњена жубори у сваком кораку,
сваком слогу џесме и навире из силних рукаваца сло-
бодног збира душа. Уџисак је као да векови и нису
џролазили, да је џрајање заусџављено и окамењено у
људима, да је оно сџио бесмрџносџи досџиже уџкано
у сваку кај крви и да се из ње џовремено ознањује и
обзнањује. Празник је што за сва чула..."

Песник Великог враћања је застао за трену-
так, да узме дах; није он гледао и процењивао какав
су утисак његове речи оставиле на присутне госте; не,
био је загледан негде другде, у недоглед, у дубину, у
висину, у давнину...

Говорио је о важности чувања обичаја, о
значају одржавања велике смотре народног ствар-
алашта Хомољски моџиви и о Алманаху за живу
џрадицију, књижевносџи и алхемију, који на жалост,
људи Звижда и Хомоља нису подржали, ни штампање
новчано помогли.

Песникове речи оставиле су дубок утисак; он
је наставио да говори о важности смотре народног
стваралаштва и о суштини изворног народног ствар-
алаштва, које у исти мах припада свима и опет себи...

"...Зрачи оним сџио има, а не џрима уџицаје ни
музичко - фолклорна дејсџива сџоља. Оџивара своје
џрејуне свеџове као сџио зора оџивара најмирсније
јорговане, и оџеџ умешно заџвори своју суџшину џред
надируџим налеџима лажних оџсена, и музичких акор-
да који нису џрродни. Та друџишвено - кулџурна
башџина је реална чаролија, чудесна грађевина
шкана вековима на којој се најџајаше бескрајном
свежином, исџинским и исконским живоџиом, неџро-

коло. Не знам да ли ће икад Живко да оствари свој велики сан да направи оркестар свирача у лисци, али је чињеница да је он на лисци ненадмашан мајстор свирач, гоштова маг, уметник коме нема премоца. Неујужени би лако могли да помисле да је у њиховој цркви пицице, а не свирка у лисци, иако је неујужива граница. Невероватно је како Драгомировић прави са лакоћом и једноставношћу бриљантне прелазе и музичке узлете, како испуњава "градацију" и погађа душу. Као да су му богови доделили шаленити таквих димензија да што нико више не може додати..."

Подсетио је и на уметност групе фрулаша из села Ждрела код Петровца на Млави, на необични оркестар састављен од средовечних и старих фрулаша са фрулама неједнаких дужина и једног добшара. "...Ко зна којим људима, пречицама и рукавцима, кроз колико је душа у народу и са колико колена преношена та мелодија да би вијугајући угледала свећло дана баш у Кучеву. И овде се не зна шворац, дашум насљанка, никаквих зајиса нема. Први доживљај био је намењен гледалишћу. Било је то ефектно, незаборавно и атрактивно и визуелно, али и до краја убедљиво, маестрално и чудесно мелодијско лейо. Фрулаши су доносили нејрикосновено богатство из неке далеке прајоснојбине у реском звуку који се љовремено прешајао у завичајну дубину идиле. Пленила је та свирка неком лейошом јоснојаносици, али и ведрине, израњала из тихих даљина и увирала у људе, онако синошано како је у њима и насљала. Фрулаши су знали да су то мелодије њихових предака насљале у давним временима на обронцима Хомоља. Знали су да су оне старе и што је све. Истина, осећали су лейошом тих мелодија, тај драгоцен искон у жилама и били су јоносни на то. Они су били велики чувари народног блага више јо инстинктивно и лейоши, него јо теоријској разложношци и евокацији значаја..."

Дотакао се Ристић и РИТУАЛА, тј. укратко је описао ритуал влашке свадбе, и тиме је и завршио: "...Кум је главна личност чије се жеље, прохшеви и одлуке пошћују без икаквог погађања. Наиме, шек кад кум да знак свадба може да крене. Испред свадбене јоворке јо правилу иде сшарија жена (јонекад је то гаћара из исшог или суседног села) која у шично влашкој ношњи носи клечану шорбу у којој су црвени конци и сшрукови босиљка, а у руци шшай најчешће од шврдог дрвеша. Тихо, сшално, а јовремено јолугласно изговара басме јроштив урока и омраза и из шорбе на јуш којим иде свадбена јоворка сшавља конац, чиме пракшично чисти и ошвара јуш свадби да не би који јојединац, жена или груја људи злонамерно, из јакосици и зависици врачали младенцима. Дакле, гаћара је јо више основа сшасилац брака младенаца. Могуће је, према ономе шшто предање вели, да неко јогине на свадби, да буде крви, да се омрзну млада и младожења, да немају деце, да се разболе од ошких болесици, ја чак и да им закојају сенку и да умру. Гаћара одсшрањује зло од младенаца и исшовремено враћа зло онима који им зло мисле или јак зло чине...Иза гаћаре иде барјакшар, ја заштим девер, млада и младожења у једном реду. Улога девера је вишесшрука: он носи буклију, нуди јиће из ње сваком без обзира у каквим су односима са кућама младе и младожење, сам благосиља младенце, али и јрима благослове оних који јију... И млада и младожења веома свечано за шћу јрилику су одевени, у народној су ношњи, а јо могућношци је облаче јрви јуш. Млада на глави има бели венац, са белим велом до земље, на левој руци јешкир на јрсима цвеш, око врашја бисер, а на челу дукаш или злашну јарицу. Младожења на оба рамена јо јешкир, и венац од јланинског или зимзеленог цвећа на шубари... Иза младе и младожење иду девојке у народној ношњи, најмање шри (али морају бишци у нејарном броју, иако јогански ришћуали налажу). И на крају, иза њих, кум, сшаросвашица, сшари сваш, јослуга и музика. За време крешања свадбе кроз насеље свирају се и јевају свадбене

влашке ђесме и игре, *Шо чине музичари обично виолин-исџи, фрулаши, гајдаши. У зајрежним колима украшеним цвећем и биљем налази се младин мираз сјреман ђрактично од рођења у њеним дому. ...сјо, Шроножац, огледало, дрвене клуџе, влашка софра и разбој за шакање...мираз ђраџе коњаници наоружани ловачким ђушкама, који честјо ђодврискују, ђуцају и веселе се да би ђород био жив, здрав, весео...Свадба се "одобрава" џек кад кум исџиџа унакрсним ђиџањима младу и младожењу џиџа знају, џиџа могу и умеју, је су ли сјособни за брак. Уколико је све у реду и кум да благослов, младожења ђрви ђоведе коло и џо је уз ђрасак ђушакa знак да може да ђочне веселје. Ту је, дакако, и свадбена ђрџеза: јагњеџина, ђрасеџина, џорџе, колачи и осџало..."*

*

- Заповедај, домаћине, за ову чашу, за ђубав нашу, да попијемо у домаћиново здравље и живот, да има крепост и радост и у срце веселост! - огласи се Аксел Сенковић, инастави:

- На имању смо Серафимовом и нека му срећа донесе неђрекидан ђлод, сваковрсни и обилаџи род! Овце му се близниле а козе јариле, а крмаче у великом броју ђрасиле: све ђо ђеџоро и десеџоро! Пчеле се домаћину ројиле, у цвеће одлазиле, саме кући долазиле и благо доносиле! Па кад му се џај леџи мал исџлоди и изроди, дика му била из куће изаћи, на брдо сџаџи и имаџи џиџа видеџи! Очи своје богаџсјвом исџунио и срце развеселио! Овце му ђољем заџливале, козе брда загушиле, крмаче међе накиџиле, ђчеле кућу обуздаде!...Око куће ђчеле му зујале, волови букали а душмани укали! Коњи вриџџали а душмани ђиџџали! Аџи му реџовали а душмани креџавали!...Куда десном руком мануо било му срећно и берићеџно!

Аксел Сенковић се накашља, начини малу станку и рече нешто што је само наизглед било извињење присутнима што се на веома старински начин изражава.

"Дошли су свина ову влашкугозбу позвани, осим Влашког Пчелара, нашег професора латинца, и нашег драгог пријатеља, професора Милановића, приповедача чији ће се глас тек чути...Ту је и - Бранка, још један разлог неочекивани да сада пијемо и друкчије не може бити, јер се пуна чаша мора испразнити! У име крста до мал-ога прста! Ко зна боље широко му поље, а ко зна више уточи му шише!..."

- Друштво мало али одабрано, можда непотпуно, али сваком његовом члану срећа нека долази, шаком и капом, а нашем домаћину торбом и врећом! Ми смо полако овом гозбом заорали прве бразде, а неки међу нама овде, прави сејачи, засејали су добро семе. Биће вриџџба, ђа кад је будемо обављаџи, ми или наши синови, своје сиве коње уамићемо, небо ће се разведриџи, јарко сунце ће са исџока изгрејаџи, веџар ће ђиркаџи, сламу диркаџи и жиџо од ђлеве одвајаџи, као џиџо се добро и зло деле...И биће као што је некад било, на гувну ће жита бити много, у воденици ће се увек млети, у црепуљи пећи, али се неће препећи и неће остати недопечено...Говорим сџтарински, јер сам у сџтаринском свеџу ђорасџао, а он је најближи ђрироди и Богу, и сџтаринске су речи нај-једносџавније и најбоље се ђримају. Дивим се речима које су овде изговорене, оне су моћније од оног зрна из здравице наших старих: оно је овде на камен пало, али оно ће с камена скочити, у земљу ускочити, пустити жиле, род домаћину донети! А тај род ће бити наш, и оних будућих; у томе је смисао правог постојања, влашке гозбе, чији смо ми данас гости, овог ручка највише налик на Тајну вечеру, да бисмо га могли с правом назвати Тајни ручак, јер ми овде пијемо и једемо најбоље речи, које у живот повраћају...Један мој пријатељ песник добро зна као песник о чему говорим: он је написао најподстицајније песме, стихове и поеме, које су изврсна слика Врзиног кола, а ја сам већ годинама сањам да напишем Повратно коло, оно *Змијско коло* из ритуала дубочких Русаља, коло које ђовраћа

Независни часоџис нових иницијаџива

Иадалице из Шранса у живој... Чини ми се да на овој влашкој гозби не говоре само моји добри пријатељи, већ и анђели кроз њих који у својој мудрости - иду даље и кажу да од Господа долази не само све добро и све истинито, већ и све оно што припада животу. Они то потврђују тиме што кажу да ништа не може постојати само по себи, већ само по нечему што му припада... Вероватно је тако како мисле анђели и Сведенборг да постоји један једини Извор живој, а људски живој је његов пошток који би се, ако не би стално оштрајао по свом извору, разлио... Зна се да од тог Јединог извора живој, не произилази ништа сем Божанско Добро и Божанско Истинито, а они утичу на свакога према начину на који их прима; да они који их примају вером и живојом, имају у себи Небо; а они који их одбацују и угушују, преварају их у Пакао, јер преварају добро у зло а истинито у лажно; што значи да преварају живој у смрт... Али ми на овој влашкој гозби знамо да све истинито и добро долази одозго - и Аксел Сенковић погледа у крошњу старог и озеленелог храста лужњака - сав живој шакође долази одозго...

*

- Колико се савремена култура и уметност храни оним што долази одозго? Или одоздо, из културних мртвих? Да ли је то најраскошније цвеће, онај шренушак када се у личности расцветава најизоштреније сазнање и највећа њена сложеност, када раздвојеност и криза откривају много тога што је скривено у културама у цвасти, здравим културама? Да ли је усред варварства и кризе дошло, у дубокој чежњи, којом је обележена наша култура и књижевност, хришћанско откривење, откривење духа православног реализма, дошло у сусрет из самих дубина живој и трагедије, из судбине и њених шајанских недара?... - огласио се Филип Сенковић, осећајући да његове речи можда неће разумети његови пријатељи. Како тек да их разумеју други људи, далеки, непознати?

- Није важна прошлост, јер је туна фалсификата, говнарија, монструма и погрешних одлука. Дошло је вече другог миленијума, а хоризонт је иденитичан са собом, онакав какав је чиставог века био.

Усред ноћи, наједном је ишчезао светли хоризонт, несћајући шако изненадно у ништавилу да су скоро многи зажалили за њим. Не љубитељи коза, храстова лужњака и непроходних шума, пространих уштина... већ они по градовима, који су оштровани мешањем и незнањем...

Сликар и песник Рамза Звишки, коме се речи Сенковића ужинише патетичне, узео једно од оних девет скуваних паунових јаја, куцну га о трезу, и љуштећи га рече:

- Па ово је... не знам... ви ту све о највишим стварима, о овом, о оном, о богу, о трећој религиозној епохи и козама, све то ником ни из џепа ни у џеп, и чини се да нико овде ни пет пара не даје што нас цена бензина закла и што... одосмо дођавола!... ја никоме више не могу да продам слике ни по најнижој цени, јер многи више немају ни за хлеб ни за млеко... ове године правим ретроспективу, велику ретроспективну изложбу која ће обухватити тридесет година мога стваралаштва, а унапред знам да нећу продати ни једну слику... издржавам породицу урезајући ликове у мермерне споменике покојника... кад неко умре... жена ми већ неколико месеци не прима плату... и не знам шта ће бити следеће године... јер ова несрећа која нас је снашла и траје већ скоро десет година, гора је од велике суше... боље је данас бити пекар, него уметник, ко још уметнике зарезује?... Ех, где нам је онај Црвени Цар, Јошка Броз звани - што је био живој!... сад све иде преко леђа сиротиње... сад је добро само смрдишушама, лажигузицама подрепашким... сад свако може да те одстрели као дивљег зеца за сто марака... поштењачине, људи од речи, другарчине, сви

су најбали...сад су се многи домогли милиона без капи зноја, они за које се никад не би надао, еј, тешко нама! Сваки дан све горе...ова наша несрећа расте унатрашке, ко телећи реп, и унапред ко ... *џа ко су џи људи шџо су нам све ово и овако засолили? Биће да су мало и богови досолили, и џаво, кад их је џаџа џравио!...Еј, бре, ко смо ми? Да имамо муда ко људи не би нас они зајевали!...* ја ћу морати ускоро да продам и ову кртију од аута којом сам се довезао, док још може да се прода...и каква је ту уметност могућа, сви слушају лакрдије, и музичку пољопривреду, пуца им прслук за романе, поеме, слике и симфоније...овај народ је толико заглупавео, као навијачи на утакмицама, па за најгоре френетично навија...где смо ту ми? ...и богови су дигли све четири, дигли руке од нас, баш их брига...њиве и ливаде су пустеее...

- *Па добро, швој ошца има десет хектара најбоље земље џо крај Пека? И нема никог другог до шебе: шџо не наџустџиш џрестџони Београд, и враџиш се на земљу, кад џи је шџолико жао шџо су џиве и ливаде "џустеее"? -* пецну га неочекивано Наста Пас, кум рођени.

- Ма где год да одем, неће небо да ми буде ближе, куме! Свуда је оно једнако далеко...Кад би се ја вратио на имање мога оца покрај Пека, ти би онда причао да у Београду трче печени прасићи...

- Ех, куме, куме, има нешто и од тога горе: кад попијеш на гладно литар препеченице и успут попушиш сам тридесет цигарета, кад ти се смучи, а никог нема у близини. Кад повраћаш, а нема шта да повратиш, него властиту жуч...Ја сам напустио студије права, и довршио их на робији; дипломирао сам међу џолиџичким криминалџима у Забели...*Дванаест година робије; дванаест година сам сџудирао робијаше и себе, злочине и судбину...Докџорирао сам на робији!* Лакше је докторирати, него се ослободити мучнине, мамурлука и повраћања жучи!...

Ко зна колико би потрајала расправа кумова, која није за подцењивање, али није баш била згодна у време гозбе, да се домаћин не умеша, весело!

- Е, па у чему је ствар? Ствар је у томе, је л да, што је и за трпезом важна култура и образовање. Мој покојни деда - покој му души - желео је да у сваком друштву сијам знањем, да будем глава међу главама...Потрошио сам младост и године на студије права, на парнице, и на крају - зар сам могао да живим од пензије?...Нисам пао у депресију, скрстио руке, не!... *Ја нисам рођен у знаку Рибе и немам намеру да вам џродајем џржену рибу и реџорџику, али знам да се свеџ окреће као воденично коло и доноси увек неко зло: или рођење, или смрџ... Али, гле, ова џрџеза је џреџуна, а у средини је кориџанце с медом и сањем, џоклон нашег браџа Влашког Пчелара; џу је и џечени џаун у друџџву џијаних шарана и укучних џасџрмки, и шарџуфа, шџо и сџарџима враџају мушку рс, и балон џун џрокуџца, оџрашивача винограда, и џечења јареџег, јагњеџег и џрасеџег, хвала Богу; све џо своје има зашџо, све су џо дивни џлодови Мајке Земље, која раџа оно најбоље и најслађе, баш као џо сање у меду, џа џрионише, гостџи, џријаџељи, јер време леџи, јер на овој џрџези је све оно шџо не џриџиска судбину, него је разблажује. Госџише се, развеселише ово вино!...* - рече подстицајно Серафим Трималхионов и поче да налива чаше свима редом, прво Насте Псу, који своју одмах искапи...

- Човек, кад му се пружи прилика, треба да ужива!... - рече Наста Пас, коме су очи пливале као риба на уљу. - Навалимо! - рече Наста Пас, и зари нож у јаре печено у блату. - Ништа је дан, док се окренеш, већ је ноћ...

И док су гости прионули на јаретину и јагњетину, на погачу печену испод сача, проју и качамак, жући од новог злата, на сир козји и аљму, на батаке печеног пауна или на паунова јаја, Серафим је, уживајући у апетиту гостију, и сам осећао како му се топи у устима сочна јаретина и проја, јер стомак треба напунити, пошто у празном стомаку вино и ракија брзо зарате и попну се у мозак, па човек падне у бунило и обузме га неизрецива мука...

Независни часопис нових иницијатива

*

Свима је вино ударило у главу помало, али је Насти мозак сасвим успавало. Аксел Сенковић и Рамза Звишки прострвевши недалеко од стола ћебе на траву положили су пијаног Насту Пса да одспава. У заранке, Серафим Трималхионов оде да намири своје стадо коза, а са њим крену и неколико гостију.

Сунце се полако спуштало изнад брегова у даљини на западу; чули су се и крикови фазана на брегу изнад Серафимове куће, а раширени репови паунова и пауница били су неописиви, као сам залазак огњеног точка... Када су се вратили и сели за трпезу, опет је почело наздрављање, Серафим је соколио своје госте, нудио пенушавим вином, иако су они већ спомињали одлазак... "Има довољно места да се овде и преспава, за све, а нарочито за оне који нису кадри да управљају воланом..."

И мало после, Серафим се опет огласи:

- Него наш пријатељ Филип Сенковић се нешто уђутао? Је ли ти за то крив прокупац пенушави? Или можда наша нетактичност? Или можда нека стара бољка, а, Бранка?"

Наравно, сви су се громко насмејали, да је и лишће најближих грана храста лужњака затитрало.

- Језик је најтеже оружје, пријатељи моји, језик нема коске али крши коске!... *Ми смо овде због језика добра, не због језика једрва...*

Рећићу вам нешто што је ближе Месецу, јер ја нисам сунце да сијам целом свету... Ми смо овде због добра, добру се надамо и могућем, чак и кад се оно чини немогуће. Надам се да ћемо и следеће године у ово време бити на гозби неког од нас овде присутних, и да ће нас бити мало више... Верујем да овде нико није зао, злу човеку свако је дужан...

Видео сам и сам, када сам мислио да су ми многи дужни, зло је у мени кључало... ја нисам голим рукама хватао змије, али ме је једна ујела, а кога змија уједе, он се и гуштера плаши - зар таквог човека презирати?

Научио сам: *И вода заспи а непријатељ неће.*

Иглом се бунар не копа. Жалиши мршве највећа ја дангуба.

Живошиње су широке споља, а људи изнутра...

Мени се чини, разуверите ме ако грешим, да смо ми на овој гозби ископали дубок темељ и сазидали га каменом, онаквим каквим мајстор Серафим зида Власима куће: то је добра подлога да на њој настави-мо зидање следећих година...

Има нас овде неколико који смо већ украли занаш... - огласио се Аксел Сенковић....

- Ова гозба обнавља многе заборављене драгоцености душевне, пре свега... Ми смо говорили једноставно, надам се разумљиво, чак просто. *Бог је увек са њима. А њима су они, који су незлобива срца.* Ми смо мали људи, незнатни, и још увек непознати нашем народу. Али наша нада је у веровању да Бог *малима открива своје намере...* - проговорио је Филип Сенковић.

- *Ми смо рођени и порасли у свету и век проживели међу већином која мисли и тврди да нема Бога, нема душе...* Ја увек, кад дође до разговора о томе, питам саговорника, поновим му речи духовника: *"А јеси ли боравио тамо где све што нема? Ниси боравио, а желиш да боравиш. Јер сам себе осуђујеш и осудио си. И сваки који греш и не каје се, сам је себе осудио. Тешко теби кад стигнеш у царство ђавола. Из мржње према Богу ђаво ће те прекомерно мучити. Онда ћеш се уверити да има Бога, али доцкан".*

- Чули смо овде дивне ствари, тачне и незаборавне... Заиграли смо у *Поврашном колу*, беседећи, што је добро: *Зло чинећи а добру се надаши - немогуће је!*

Ово све личи на некакав сан, али није сан; не сањам; гледам вас будан, као кроз наочари за сунце, иако сунце за брегове зађе, вероватно због пенушавог

прокупца, јер нисам навикао да пијем превише и не бих могао да се такмичим у пијењу са Серафимом, Настом или Акселом, признајем, рече Филип.

- Неко је овде доказивао да душа постоји, верујем и ја у то, али: душа корен нема! Постоји једно сведочанство, препричаћу вам га. Један чудан догађај десило се у Пећи, пре сто година, око 1839. године. Збило се то у месту званом "Сћари Сћам". Један Турчин умре, и сахране га у земљу по муслиманском обичају. После неколико дана, чобани чували стоку у близини гробља, па чули неку лућу. Приђу и чују да нешто има у гробу, па извесише фамилију. Раскопају гроб, имају шта да виде. Мртвац жив. Може да говори. Руке му израњављене од ударања да ко чује. Одведу га кући. Пићају га шта је то било. Он им исприча да је видео како је у другом свету. Да је само хришћанска вера истинита, и ко није кршћен, не може изићи пред Христом, него се баца у неку таму.

Турци су тада били силни, и овога бедника почну наговарати да каже како је само ислам истинит. Али он им одговори да то он не може урадити ни по цену своје главе. Јер зашто се и вратио са онога света, да на овом свету прими крштење. Онда му Турци сћану прејити да ће га убити ако се крсти.

Он се тајно крсти, и почне се кристи од Турака. Причао је не само како је на оном свету, већ је казивао и о будућности на овом свету: Доћи ће време да се људи поделе на народне и државне. Од ових последњих изаћи ће безбожништво и безакоње. Настаће један велики рай. Али ће се људи вратити из тога раја још лући, не поштујући Бога. Онда ће међу народима настати међусобни покољ, и тајко страдаће у свету, да ће мало ко од људи остати жив. И доћиће време да ће 15 жена угледаћи пањ и мислити да је човек. Не треба радити недељом и празником. Свеци обраћају. Недеља је Слава Божја, она не обраћа никоме, није милостива...

Тај, који је то записао, пита се 1939. године: "Има ли ко слеј да не види како се то данас обистинило? Људи у силу Бога говоре, у силу Бога шворе. Живе да гомилају безакоња и грех. Па кад се насише сваког зла, онда приморавају своју памет да измишља како Бога нема. Прво поништише многе драгоцености душевне, па најзад и веру у Бога".

Чули сте причу Турчина кога су закопали и који је оживео, оживео и вратио се са оног другог света на овај да буде крштен, макар и тајно, да не би био бачен у крајњу таму.

Моја покојна супруга умрла је некршћена. Ни ја се нисам потрудио, да се она, макар накнадно, као одрасла, жена крсти. Да ли ћу је икад више видети? На оном свету?...

- Блажени Григорије, ученик св. Василија новог, много жељаше да сазна шта је са душом блажене Теодоре, која је такође много слушала св. Василија. Па замоли св. Василија да се помоли Богу, те да Бог покаже куда је прошла душа Теодорина по смрти.

И Григорије је имао виђење у сну, и разговарао је са блаженом Теодором као на јави.

Овако је Теодора описала саму смрт: - Она имаше људски - човечји лик, али није имала никаквог шела, већ беше састављена од самих голих костију. Са собом носила је разне сјраве за мучење: мачеве, сјреле коља, сикире, косе, сјрове, удице, рогове, шестере, длето и многе друге мени нејознаше. Видећи све ово моја бедна душа задрхта од сјраха. Тада свети ангели рекоше: "Шта чекаш? Разрешити ти душу од веза шела, разреши је брзо и тихо, зашто што она није много оштерећена тежином грехова". Смрт ми приђе ближе, узе малу неку сикиру и ошече ми ноге пошом руке, зашим другим сјравама пошечено одсече ми све делове мога шела, одељујући зглавак од зглавка. Ја већ нисам имала ни ноге, ни руке, цело шело моје беше омрштело тако да се не могах више ни макнути. Зашим узевши неко оруђе смрт ми ошече главу, после чега не могах ни да је кренем; за мене она беше пошћуно шућа. Најзад, смрт беше

Независни часопис нових иницијатива

спремилa у чаши неки расливор, поднесе ми чашу мојим усћима и насилно ме најоји оном шечношћу. Ова шечност беша шакo горка, да моја душа није могла да поднесе ову задрхћа и излеће из шела као неком силом извучена. Свећли ангели узеше моју душу одмах на руке. Окренувши се ја погледах најтраг и видех своје шело, оно је лежало мршво, неосећајно и непокрешно.

Када душа изађе из шела има шћа и да види: чека је најмучнији пућ шћо се да замислиши, пућ кроз ђавоље судове: мшћарствa. Све наше грехе ђаволи подижу на нас, да би и душу одвукли шмо где су греси. Тих судова има 20 на броју.

На шрећем суду суде се осуде, оговарања, ойдања, клевеша, подсмевања шућим гресима.

На шћнаешћом суду суде се врачаре и врачања.

На шеснаешћом суду се блуд.

На двадесешћом суду суди се немилосрђе.

Тешко оном који не може да се зашћиши ни вером, ни молићвом, ни добрим делима!...

- Нећу се позивати на Сведенборга, а могао бих то да учиним због анђела, јер Анђели нама светле, чак и кад то не видимо: у оној мери у којој Анђели примају истинишћо и добро од Госћода, у шћој су мери они анђели и у шћој су мери Небо... Небо које видимо, и оно које не видимо, то су анђели, анђели га сачињавају... Анђели Најунушарњијег Неба виде јасно божански ушћцај, чак га и осећају: у мери у којој га примају, у шћој мери осећају да су у небу; јер у којој су мери у љубави и вери и у свећлосћи ума и мудросћи, у шћој мери су и у небеској радосћи...

Духовници знају истину анђела и тајну покојника у гробовима: умрли су можда као војници избачени из строја, али нису завршили своју улогу за навек. "Завршена је само крашћка драма њиховог живошћа на земљи, али с шћиме није завршено све. Најважнији догађај још се није за њих догодио, као ни за нас. Ми чекамо два догађаја: ушћкојење и васкрсење, а они само један - васкрсење. А кад се догоди оно најважније, и они ће учешћиваши у њему истћо као и они који се зашћекну још у шћелима где гмижу по гробовима предака својих..."

Наведе Ф. Сенковић још речи, које живи не воле да чују: "Са смрћу није свршио човек, као човек, него је само свршена његова шћивремена улога у овом шћелесном живошћу. Смрћи је циљ да раздвоји душу од шћела, и да држи обоје шћако раздвојено до времена њиховог новог сједињења у васкрсењу, у ошћишем Васкрсењу. Гроб је шћосћелћа усћаваног шћраха шћелесног, који ће као шћреображен усћлашћи на глас с неба, да вечно живи. Трулење шћела символ је одсебљавања и шћошћуног предавања Богу на милосћи. Тај шћрах, кроз која је жива душа шћевала, и шћлакала, и славила Творца, и шћказивала доброшћу шћрема суседима својим - шћај шћрах свешћени ошћешћ ће шћослужиши за орган живошћа, орган шћесме и славе и доброшће.

Јер ми одлазимо у већу државу живих него шћћо смо били. Број наших сродника у шћрашћњи нишћаван је шћрема броју оних који нас шћамо дочекују. Тамо ћемо се сјединиши са оцима нашим и брашћијом. "А шћћа је шћако добро и шћако красно но живеши с браћом скућа?" А град ушћкојених највећи је град шћћо шћосћоји у овоме свешћу, и највећа држава, где нас чека безбројна родбина наша - загрљај Оца ошћаца наших..."

- Хтео бих да вам прочитам и прегршт стихова које сам написао последњих месеци, О АНЂЕЛИМА И ЉУБАВИ И НЕБУ, о вези са анђелима преко посредничких Друшћава анђеоских; писао сам то, знајући да ћемо доћи на ову гозбу...

Наста Пас се шћипи из летаргије пијанства и неочекивано рече:

- Сенковићу, знаш ли шта говориш? Људи, је ли ово онај Филип Сенковић, кога сам мислио да познајем, или је ово будући епископ браничевски, или

архиепископ српски?...Где је та веза између нас и анђела?...Зар ова земља није пакао?...Јесам попио више од вас; вино виче а ракија рипа. Вино и мудрога помами...Постоји веза између ђавола и човека, и...и... можете да је видите ако отворите свој новчаник...имаш десет марака, десет марака вредиш; колко имаш, толко вредиш!...не заваривајмо се, ђаво је овде режисер, он режира најзбудљивије представе живота...ми ускоро одлазимо у пакао из кога смо овамо дошли...чекају нас испут мрак, просјаци и држава која ми је и у сва црвца завирила...не анђели... ко мисли да ђаволи одлазе и да долазе мајмуни, вара се... ко се родио у курвињаку, зар зна шта је поштена кућа...поштени су будале, али не знају да су будале, не виде, а ја који сам видео, ја пијем да заборавам...ђаволи су скували чорбу и покупили пену са ускипеле чорбе, ми им нисмо ни оно црно испод noktiju...наслушао сам се ја говораница, немојте мислити да нисам запамтио све што је овде изречено...да нема ђавола, да нас није заплео у своје мреже као паук муве, све би било колај работа и џабалук... Али ђаво нас је свезао, па је скупља пита но тепсија и морамо да вруће испишамо што ладно попијемо...овде се ни дању не диринци, а ноћу се банчи...овде су прави победници поражени...овде су песници углавном бивши песници...овде влада касно паљење и здипи што можеш...ђаво је овде владалац, и нико не може да га отера, ни смрт сама...нема избора, ако се некад и чини да га има: то је избор између глупости и ракије...Ја увек бирам ово друго, поготову ако је препеченица нашег пријатеља Влашког Пчелара...немојте рећи да немају памети ови што су у најчвршћој вези са ђаволом, јер имају пара...папет паре прави, снага крље вади...Кажу - пара душегубница...Пара буши где и бургија неће...не волим те приче о анђелима, ко их прича: озгор мазан, а унутра празан!...нећу престати да пијем док ме ноге држе, јер мене је робија научила: љути се прво на себе, па после на другога...анђели су у висини, плуните у вис, па да видите на кога ће плувачка да падне...еј, сапатници, камо вам ум, да вам будем кум!...ко је на коњу за њим пси лају!...ко има муку и на душманска врата куца...овим светом владају *Ђавоље силе...Ђавољи човек...мени сврака није попила памет...немојте толико високо да летите...пустите пусто старовремско...Моја баба је говорила: Тако је *Шо: кад неко нађе - зађе...* Сенковићу, теби говорим: Тражи ђавола!... И трештен пијан...сагни главу, па гледај раду...*

Серафим Трималхионов покуша да заустави Насту Пса, али без успеха; гости су устали, скоро сви, осим Бранке и Филипа; и Серафиму се учини, да је дошло време за одлазак гостију, сипао је из балона пенушави прокупац прво Наси Псу, вином га је зауставио...

Бранка, која је седела између Серафима Трималхионова, домаћина, и сликара и песника Рамзе Звишког, устала је са пуном чашом прокупца, и пришла на други крај трпезе за којим је седео Филип између Аксела Сенковића и већ пијаног Наси Пса, Филиповог старог пријатеља из младости (због којег га је Бранка, узгред буди речено, оставила пре тридесет и кусур година, да би и њега после неколико недеља напустила и нашла неког трећег, четвртог, а удала се за петог, с којим је родила једино дете, ћерку, која је већ родила и своју ћерку што сада иде у основну школу).

- Сви знаће да су беле кошуље и блузе, јелек и анђерија - одлика Шумадије. А бела, велика шубара, зубун, беле панталоне и ћурдија - ношња исшочне Србије - влашке... Ја о томе највише знам, али волела бих да вам нешто кажем о ономе што не знам или најмање знам...и то веома искрено, веома лично, јер би другачије било греота..

Читала сам последњих година Белу Хамваша...Сећам се његових речи: "*Свако дело или одговара Сфинги, или не одговара; у сваком делу делује цело човечанство; свако дело или уздиже или обара свешћ или доноси свешћ или шаму. Јер, "довољно је ако*

Независни часопис нових иницијатива

један једини човек одговори Сфинги". И ако неко у усамљеним планинама, у напуштеној пећини замисли истину, истина више никада не може да нестане са земље..."

Чини ми се да ове речи важе и за људске поступке, одлуке, чинове...и за љубав...због ње сам се овамо ја запутила, због једног мачка Данила, да вас упитам све, да те упитам, Филипе Сенковићу, и себе: *Шта знамо о судбини људској? Да ли душа постоји? Шта је човек?* Дефинисали су га овако и онако, а Свети Василије Велики каже: " *Човек је невидљиво биће*".

Шта то значи? У човеку је онај унутрашњи духовни покретач, од кога зависи сва судба човекова, све промене спољашњег, сви догађаји који се догађају, пријатни или непријатни, и сви љушеви, на које нас Провиђење води - сходно квалитету његовог унутрашњег покретача, унутарњег и главног бића нашег...Нашу судбину кроји каквоћа нашег срца и свемоћ Бога, али и снови могу јако утицати на промену судбине људи...

Толико би тога имала да вам кажем, али одакле да почнем? Од почетка? А где је и шта је почетак?

Вероватно сте прочитали ону песму Данила Хармса, објављену године 1937, због које је Хармсу било забрањено да објављује:

Из куће изишао човек

*Из куће изишао човек
Са штајом и врећом
И на далеки љуш,
И на далеки љуш
Кренуо пешке.*

*Ишао је само најред
И само пред себе гледао.
Није спавао, није љио,
Није љио, није спавао,
Није спавао, није љио, није јео.*

*И тако једног јутра
Стигао у мрачну шуму.
И ошата,
И ошата,
И ошата је нешао.*

*Ако га икада срећеште,
Што пре,
Што пре,
Што пре нам јавите.*

Тако је из куће изишао мој мачак Данило, тако је из мога живота изишао и Филип Сенковић, песник у кога сам била заљубљена сиварно, ... Ево, признајем то сада после толико година...Али, песници су нестали из мога живота, онда када је Филип Сенковић - нестало!...

Нестао мачак Данило, мој љубљени мачак, као да га никад није ни било, чинило ми се да ћу полудети, и можда сам била полудела, иако сам споља била гладац, мирна, нико ништа није примећивао на послу; само да нагло слабим; да се сушим као грана. Ишла сам лекарима, није помагало; нису знали од чега болујем. Таблете су понекада помагале против главобоље; али све чешће сам се будила као поломљена, као да ме је неко пребио пре спавања, што је понекада чинио мој први муж; био је љубоморан на све оне друге које сам волела и познавала пре њега; био је пореклом муслиман, али атеист; и он је носио као ђак црвене мараме око врата и певао "Друже Тито, ми ти се кунемо..." Лекар ми је отварао боловање; лежала сам у мрачном стану сатима и сатима; понекад се и напијала и била поднадула, налик на фурију...

Нисам више била млада, нису јурили за мном; више ме нису привлачили флертови, ни ожењени који

су покушавали да авантурама са слободним распуштеницама, попут мене, лече своје болесне и промашене бракове, брачну досаду... Све су то била понижења која руше достојанство, ако сам ја још увек имала достојанство жене...

Помишљала сам тада, у кошмарима и очајању, то је било то, и можда још горе од тога, и на Филипа Сенковића, јер сам сазнала од заједничких старих пријатеља да је удовац и да се не жени... Једном сам хтела и да му напишем писмо, да се видимо, да само поразговарамо... Не, сачувај Боже, није ми никад падало на памет да би међу нама могла оживети стара, прва љубав наша, јер сам претпостављала да ме је морао мрзети и да је с годинама та мржња ...

... Али хтела сам да завршим причу о мом вољеном мачку Данилу, никад прежаљеном... Чекала сам да се врати неколико дана, чекала сам и венула и на послу и у стану, као цвеће у вази, а онда сам једног поподнева, у комшилуку, угледала мога Данила мртвог, како виси обешен о једну грану! Неко га је убио и обесио! Пребио му је тојагом кичму... Сахранила сам га у башти, крај једног јоргована, и мислила сам да је и мени дошао крај, да више нема смисла живети у овом суровом свету. Уосталом, ја сам можда и као петнаестогодишња девојка, као шипарица, била умрла, срце ми је било празно, чим сам могла да напишем песму: *Мршва сам, мене више нема!*...

Напила сам се, неколико дана нисам ишла ни на посао, ни код лекара... Онда је колегиница с посла, што ми је поклонила маче, дошла, да види у чему је ствар; и затекла ме у ужасном стању... Њој треба да захвалим, што сам овде, што сам још уопште у животу, јер она ме је првог викенда повезла својим аутом, без многих речи, у мали манастир у нашем крају, код једног старог калуђера, исповедника: духовника бољег од психијатра!...

То је било пре њеј година... 1993. године. Добила сам неколико месеци боловања. Психијатри су ме лечили лековима од не знам ни ја чега, а духовник разговорима. Имала сам ауто, научила сам да возим још првих година у браку; све чешће сам навраћала у манастир; духовник је разговарао са мном сатима и сатима, данима и данима. Лекари и психијатри су знали да сам болесна, али нису знали од чега, а духовник је знао.

Говорио је: *"Ова је болест њеби на сјасење. Без ње њи никад не би знала за Бога и за душу"*.

Можда је рекао и да моја болест није чисто зло, да је "болест тела лекарство за душу"? Духовник моју болест није сматрао казном Божјом него божанским лекарством.

- *Када се говори о судбама људи обично се мисли само на сјољашњи шок живоша људског. Но не шреба заборавиџи на драму душевну, која је увек и важнија и богаџија и замршенија од сјољашњег шока једнога човека* - цитирао је речи "свога духовног учитеља. Знао је да је човек невидљиво биће - у разговорима га овидљавао, одмрсивао стрпљиво...

- *Мршва сам, мене више нема* - тако се звала једна моја песма, коју сам написала у првом разреду гимназије, када сам и тебе срела, Филипе Сенковићу, сећаш ли се? - рече Бранка и стави руку на раме Филипу. - Ја ту песму и сада чувам. Било је то у новембру 1967. године, у нашој провинцијској гимназији; било ми је петнаест, а теби седамнаест и нешто година... Новембар, децембар... Дочек нове 1968. године: били смо срећни, и био си срећан...

Сада је 1998. година, други дан Празника Духова: теби је коса посребрена, четрдесет и девета... Друга ти је жена родила синове, и ја сам другом човеку родила дете... твоја је жена умрла, како сам чула, а мој први муж је нестао, као да никад није ни постојао, нестао већ после неколико година брака...

- *Је ли баш нужно ово исјоведање?* - протествовао је Наста Пас.

- *...Извињавам се... Али чистја исјовесџ је најбољи лек, она може да излечи њошџуно свачију душу... Не могу ништа да прескочим, мили моји, а ако бих хтела све да кажем, а хтела бих, било би потреб-*

Независни часопис нових иницијатива

но неколико дана и ноћи...Пре неколико година, када ми је ћерка завршила школе, удала се и отишла да живи са мужем, којег је сама изабрала, отишла у други град, а ја остала сама у нашем малом стану, почела сам да пушим много, понекад и *шесдесет цигарета дневно, да се сушим и добијам боју дрвета угљенисаног*. Нешто се у мени догодило, не знам шта, никад нисам најбоље разумевала себе и своје срце...*Нисам се бојала самоће; ћерка је отишла својим путем; Тако треба; једна колегиница из музеја ми је поклонила црно маче, дала сам му име по Данилу Хармсу; Данило је брзо напредовао, порастао; брже је растао од моје депресије, болести...Увек ме је чекао испред куће, кад се враћам са посла, како ме некад отац у детињству сачекивао испред школе; заволела сам га, толико сам га заволела!...А онда је мачак Данило неслао, као што је и његов имењак давно неслао...*

- Када сам као гимназијалка писала: *Мртва сам, мене више нема*, стихове које нико никад није хтео да објави, а које је Филип могао да саслуша, зато што је онда био заљубљен у мене; тад ме није волео, заволео ме је после, знам, кад је било касно. Ја нисам била сасвим изгубљена; није сасвим било угушено оно најбоље у мени што сам понела из детињства; мене је само наопако васпитање и образовање и варошки живот; продор музике са Запада, Битлса, Ролингстоунса, Мика Џегера, да их не набрајам све, уводило у напаст, као и целу моју генерацију, неколико генерација! То ме успављивало и забављало. *"Уставаног ситражара заробљава нејријашељ. Уставане душе заробљавају ситраси, и људи, и демони, и земља, и сва варљива полишура на земљи. Свећ је овај свећ симбола и сигнала. Зла судба чека онога ко као нејисмен гледа а не види и као глув слуша а не чује..."*

Вероватно се већ питате у себи, зашто вам све ово причам? Имам ли право да то чиним? Баш ја?

Ја која сам починила грех, прво према себи, а онда према другима, другом, највољенијем бићу? Да ли је то умесно у овом тренутку?

Погрешила сам много пута у животу, огрешила се о многе људе, и најдраже, највољеније, изгубила сам љубав и била глупа да поверујем да ћу је заборавити и наћи на другом месту. Да ћу заволети другог, опет заволети. Нисам била неизмерно мудра и обазрива у животу, нисам будно стражарила над свим оним што произилази око нас и у нама. *И од тога је и због тога дошло оно најгоре. Прљавишина срца.*

Међутим, могла бих тиме и да завршим, иако нисам рекла ни стоти део онога што ми лежи на души, сваки свој грех треба исповедити сваком, и тражити опроштај. Ја сам овамо решила да дођем, сазнавши за гозбу коју припрема Серафим, ма и непозвана. Захвална сам Насти што је предложио да пођем, и ево ту сам...

Пошто знам да нема броја канала и средстава, којима се Бог служи да управу судбу свакога човека на добро, ја сам овде, на овој *влашкој гозби*, да вам кажем још неколико речи, које вреде.

"Понекад биљке и животиње и минерали служе као оруђе Божјег Промисла у овом погледу. На пророка Јону ушницала је једна бундева, да се сав духом промени. На гаџара Валама ушницала је његова магарица, да се од гаџара незнабожачког обрађи у пророка Бога живог. Нисли ли сви сами примећили понекад необичне мисли у себи, свеће као свећлаци? То Бог дејствује на вас кроз мисли. Или: нисли ли се зачудили понекад, како вас изненадно посећу неко, ко вам и нехотишно и као узредно исприча злу судбу неке особе, која је пострадала баш због оних појавних греха и порока, које и ви имате? Слушајући ту причу вама се душа узмући и савесно усколеба; ви се љућите, ошкуд најпосећилац баш по вама да исприча, но правите се невешти. То је посланик Божји, браћо моја, премда он по ни сам не зна. Није он случајно испричао што вама треба да послужи као ојомена и сигнал, него што је баш главно, због чега је он

и посећу вас, послаш од благог Провиђења. Јер најчешће Бог дејствује на људе преко људи..."

Ви који ме слушате, мислећи да ми је вино ударило у главу: можда и јесте? Можда ми је душа ишјана, као оног децембра 1967. године, када си ме, Филипе, први пут загрлио, у учионици шрећег разреда после часова...Боже, па ја видим: пред нама стоји наша љубав, усправљена у својој чистоти, као бреза под снегом...

Наједнапут, Бранка зајлака, али се брзо савлада и настави:

- Волим те и волећу те овог и оног света, упркос свему...онако како те ниједна пре ни после није волела...ни твоја, опрости, покојна жена, Бог да јој душу прости...Јер чула сам ја од пријатеља даљих и блиских за тај страшни случај, и за све твоје сумње, вероватно оправдане...јер човеку је потребно да све друге окриви, тако му је лакше... Волим, веруј ми, и покојницу, коју никада нисам срела, можда зато што ти ниси умео да је волиш онако и онолико колико би било потребно; зар те и ја нисам због тога оставила, напустила? Јер ми се чинило да си...да си...смотан...незграпан... неискусан за своје године, опрости...волим је, јер припада *оном огромном народу ујокојених, фамилији - фамилији Божјој!* Јер гробље је - фамилија Божја, родбина Христова, Божја њива - посејана њива Божја, *из које ће нићи нешто дивно и славно, нешто што је можда посејано у срамоти, а што успијаје у сили...* Ти већ имаш један гроб, а знаш ли и знате ли да Руси гробље називају *складиште*, где се нешто држи на чувању; иако труне, ипак је *драгоцен* оно што се *ту чува*...волим и твоје синове, иако их никада нисам видела...Надам се да их волиш као самога себе, али не заборави да се Заповест Господња Љуби свога ближњег као себе самога, како рече премудри владика и духовник односи и на *"ујокојене исто онако као и на живе, и још више на ујокојене уколико је њих више од живих. И они су наши ближњи, наши најближи. Они су јуче били као ми, и ми ћемо сутра бити као они. Ми смо били у њима, кад су они ходили на земљи, и сад треба да будемо са њима, свесно и разумно, у једној љубави и једној надежди васкрсења. Јер нићи су они мртвији од нас, нићи ми живљи од њих пред Дародавцем живош.* Разлика је у *шме* што су наше душе још обучене у *шела*, а њихове наге, разлучене од *шела*. Ми се молимо некима од њих, од *ших ошца* и браће наше, онима који су највише засијали славом Божјом у *шелу*, - свецима Божјим молимо се, да сачувају наше градове и села од *пројаси* и беде. То нас обавезује на *узајамну брајску услугу* према ујокојеним. То нас обавезује, да се с *поштовањем* и љубављу односимо према гробовима наше браће и ошца. Јер *пуш* њихов *пуш* је и наш. Бог њихов Бог је и наш. А Бог њихов, Бог ошца наших, једини, свети и бесмртни, јесте Бог живих а не мртвих. Јер су у њему сви живи, рече Господ. Докле год иде његов живошворни дах, иде и живош, у кругу *шме* све је живо, осим оно што Он намерно одлаже да живи..."

Бранка отпи мало из чаше и ухвати Филипа за руку и настави:

- Читала сам твоје књиге песама, оних које си написао последњих година, и нарочито есеје...Дивим ти се... тамо где си написао да желиш да подигнеш малу цркву над гробом своје покојне жене...

Дај Боже да то и урадиш, да саградиш цркву над њеним костима. Ти си сахранио своју жену, као што сам и ја пре толико деценија, сахранила нашу љубав, а знаш ли шта значи *сахранити*, шта значи гробље?

"Сахранити - значи сачувати.Гробље је хранилица и чуваоница - наших ближњих, отаца и браће наше, највећег блага на земљи, блага Божјег!

Свако друго материјално благо на нама и око нас не вреди једнога гробља хришћанскога, ни најмањег. И ако изгледа да је прашина - прашина, што јест да су сви минерали и све немушће ствари уошше на крају крајева онаква иста прашина као и гробна прашина од костију наших ошца. Али није иста. Јер ова је намењена васкрсењу и живошу а она

Независни часопис нових иницијатива

је обречена на смрт. То нам казује и реч усипалница. Капелу или кућу на гробљу, где се упокојени савлађају пре сахране, Руси називају усипалница, што значи савлаоница. У самој тој речи, ојет народној и древној, садржи се једна велика идеја: мртва шела су само уславана шела, уславана а не мртва. Прах од мртвих шела јесте прах што сјава. То није, дакле, обичан прах него прах што сјава..."

- Ти си, мили мој, песник - џесник необичног праха који сјава: тебе неће одмах разумети, ни радо објављивати, ни писати о твојим књигама они што испред имена имају др-мр.Разноразни универзитетски доктори Ждрикићи, и сви они чија се презимена римују са овим....

И Бранка неочекивано искапи чашу прокупца до дна, баци је преко леђа на траву и загрли Сенковића неочекивано... Чинило се да се једва савладала да не зајеца, али већ после неколико тренутака, она седе на столицу крај Филипа, и поче да се смеје готово дечије, и исприча један кратак виц, који и остале засмеја...

Филип је видео да сви гледају према њему и очекују да одговори; уместо тога, Сенковић попи наискап чашу вина...Није се збунио, али и није био баш расположен да говори.

Огласио се један од Лукића, Млађи - и тако "спасио" Филипа.

"Смрт драгог пријатеља, жене, браће, љубавника, што изгледа најпре као сирашан губишак, поприми некако касније облик неког савешника или генија, јер што обично изврши преокрет у нашем животи; заврши епоху дејинства или младости; прекине уобичајено занимање, газдинство или начин живљења, и шако удеси формирање новог живота, који је повољнији за образовање и развишак карактера. Она удеси саварање нових одношаја и веза и удеси деловање нових ушцаја, који се у цдућим годинама покажу врло важним. Тако човек или жена, који би иначе остали сунчани вршци цвећ, који нема досћа земље за свој корен, а сунце превише пржи његову главицу, постане џадом зида и немаром башиована шумским дрвешом, које даје хлада и плода суседству на далеко у наоколо".

- На издисају је епоха хокус - покуса, хтели смо да то огласимо и зато смо покренули Алманах за живу традицију, књижевност и алхемију. Да, овај алманах покрећемо јер се не клањамо свему староме као идолу. Јер верујемо у богаство духа, у његову праву трајност и свуда присушност. Јер верујемо да у данашњем дану има досћа силе, која се може шакмичити и преобразити ону лећу или ружну јучерашњицу. Не седимо скрштених руку, не плачемо узалуд. Устали смо и пошли напред, увек напред! ...

И затим је наставио, дугајлија, сигуран у себе, громким гласом да се ори:

- Кад постоји овај свећ, постоји и Онај о коме слушање и снови имају приближнију представу и од најумнијих поштиножитеља.

Просте жене из народа одлазе на обале река са пешкирима, и понудама намењеним душама другог света.

У срцу јајастих белутака, влажних од виров, имају вечну кућу и добар извор наши мртви - у камену васкрсавају...

На спруду у сутон титрају упаљене свеће, док друге на тиквама плове, кроз влагу душе ка Сведуши...

Овај свет је налик колу долапа: доње посуде пењу се пуне, а горње силазе празне. Ко је богат данас већ сутра и прекосутра биће бедник!

Зидају куле и градове - време их и земљотрес разграђују. Бог није оно што многи мисле, већ мехур из бездана мрачнога вира, реке шеку према Њему, и носе залеђену икру и шруле шарке оног што зову повесћ, историја; легенде ће је надживети,

легенде су је надживеле!...

Балканске рамонде нису на вратима
 трговина где је много браће и пријатеља,
 већ на сиромашним каменитим гребенима
 где нема ни браће ни пријатеља... Живот, деца
 и стицање, не зависе од заслуга него
 од повољног стицаја околности,
 што је друго име за срећу... Истина је
 налик на кожу са управо одране овце!
 Надмудривање са Атињанима,
 и безбожницима и ждероњама,
 доводи до соба у којима заудару
 на уштављене коже! - Со се не може
 покварити: зато треба засолити
 што је пресно! Патње човеку
 никада нису биле драге, ни оне ни плата
 за њих. Они што праве историју народа,
 налик су на раднике што пуне буре
 пробушеног дна.

*Ко за себе гради, као Рим шћо је градио, шћргове
 насељене блудницама, куйке за уживање
 и мосћове да би убирао мосћарину,
 гради нешћо од чега ће
 у најбољем случају осћаиши само крхошине...*

Упознао сам твоје зубе, собо пуна коцки!
 Срамоту набреклију од пениса!
 Патријархални нанос,
 саздан од крупних препотопских ребара.
 Не од секира, не од глава у мраку
 у којима су се мисли изоштриле.
 Ево, из свих тих коцки излазе
 издржавши у патњи много времена.
 Зашто излазе ако им је унутра
 читав век топлота пријала? Јер су се
 коцке стале крунити, кроз пукотине се
 као вода Истина слила? Зашто их не вратимо
 у коцку коцкасте? Јер су им ивице
 оштрије од исклепаних секира.
 Ми немамо слична оружја.
 То су мршви људи, само мршви
 могу шћако ушорно да буду у кругу
 Ишћине. Изашли су из црне коцке
 налик на кожу Библије, оданде долазе.
 Хранили су се мраком унутар
 и угојили се да им лице светли.
 То су оцеубице, сви одреда. Наши
 очеви, огрезли у највећим греховима:
 зашто нас приморавају и гоне
 на признања? Какви су то људи
 кад толико памте? Велики им је терет
 на души: онда нека умру!

Ко је правио ове коцке што се
 напакон слажу? Људи без срца, који
 никад не повероваше у Бога. Јесу ли коцке
 правили да смире побуне и усијане главе?
 О ти четвртаста сатанска четвртино!
 Чија је суштина у души ревносних чиновника.

Свако је од њих, не знајући древне обичаје,
 испред куће тојагом умлатио
 змију чуваркућу! У књигама које су
 говориле о животу и о Науку, о њој
 беху нечитки спомени.
 У сновима у којима су сијали
 одблесци живота другог, мутног и
 премазаног бојама немогућег...

Јесам и одашће је моја слава!...

Прво су отпутовали аутом са Ристићем,
 Лукићи; сликар Рамза Звишки повезао је свога кума
 Насту Пса, обећавајући да ће га предати његовим
 укућанима у оближњој вароши "у свим деловима", док
 се Наста није одвајао од једне флаше пуне прокупца,
 коју му је Серафим натоочио да му се успут нађе.

Независни часопис нових иницијатива

Аксел Сенковић је понудио да повезе Бранку до околне вароши, касније, можда око девет увече када је полазио, али она рече да ће остати да преноћи у Козјем Светилишту...

*

Пренели су са трпезе испод храста лужњака у подрум каменог Козјег Светилишта остатке гозбе; почистили и довели у ред - часну трпезу, спрам месечине.

Била је светла пролећна ноћ, светла; сребрна у даљини. Серафим их је увео у своју пространу гостинску собу, па у собу за разговор, чији су зидови дебели метар и по, али пошто им се није спавало, Серафим је предложио да се мало прошетају и попели су се на брег изнад Козјег Светилишта. Ноћ је била ведрa, топла; тиха, само се из даљине, на југоистоку, чуо ехо влашке обредне музике. Небо је било осуто звездама, које су се чиниле блиске. И кад су сели у траву, Серафим рече нешто, као да му је дошапнула нека трептава звезда или један од Сведенборгових анђела, што вреди упамтити.

- Увек занемим пред овим призором... у небу је љубав, зашто што је љубав пријемчива за све оно што је у небу: мир, разумевање, мудрост и срећа. Јер љубав прима све што се са њом слаже; она жуди за њим сиварима, она их шражи, и њима се прожима, све као сама од себе, јер хоће да се богаји и усавршава помоћу њих. Ја ово знам добро, чини ми се да сам то одувек знао, пријатељи моји, јер љубав у мени испитује памћење, извлачећи из мене оно што јој одговара, она то прикупља и распоређује у себе и под себе, дајући предност једном пред другим, да би једно потпуно њој припало а друго да би јој служило. Оно што љубави не одговара, то одбацује и изгони... Прочитај нам сада, Сенковићу, оно што си желео да прочиташ за трпезом...

- Да, прочитај нам; ниси се ваљда наљутио на Насту, он је као коњ арум... - рече Бранка и благо Филипа загрли...

Није била потребна свећа, јер је све трептало од месечине...

Читао је полако усред ноћне тишине, док је издалека допирао ехо влашке обредне музике, а негде из близине мирис расцветалих ружа.

*...Нејун час пред јоноћ
Мислим о Непроцењивом благу
о гомилама угља и дијамана
на дохваћу руке...*

*Моја глад није бескрајна, већ конкретна
Сусижу ме јаки ушисци, као боре
Гледам према северу и скривеном благу
Обрисао сам прозоре и видео
много више Хијерборејаца него Црњански
Несаница води према Непроцењивом благу
Сви промашаји, сва неналажења*

*Сањао сам малог црног зеца јојодне
Пробудио ме шелефонски позив, забора-
рављени глас
Хијерборејке и Ајолона, и Диониса
који као да је долазио са оног свећа
Изгубљеног у шминама балканске пале-
оглосије*

*Свећ боље види нашу несрећу из даљине
него сви Срби збијени у једном аушобусу*

*Разговарао сам са дрогираним фанатиком
Посиојећег. Мислио о лишћу свелом
у јорши српске цркве у Сени Андреји*

Уморан сам од квази историје...

*

..Улазећи у једесеће, све мање чезнем

и све ређе се сећам. Не ишчекујем шеле-
фонске

позиве, ни писма из далека.

Живим у свећу који ујорно и шврдоглаво
ради у користи своје штеће.

Беда куца на многа враћа. И глад.

Срби пошисују петиције на Зеленом Венцу
Устајем и лежем са уздасима, с шешким
мислима.

Будим се са многим шешким сиварима,
неизрецивим.

Започео сам много шог, а колико ћу уошше
успети да завршим? Сувише је било оних
који су много хтели, много заочели
и које је омео час умрли. Друштво мртвих пес-
ника

није Друштво анђела посредника, али би
могло

бити да је било више радости. Много је
шуге.

Рим, Евроа и свеи су, обнављајући католу-
цизам,

смислили ојаку заразу, која је инфицирала
многе православне народе. Словени су глу-
јаво насели.

Русија је данас срозана као чараја. Балкан
је

слепо црево...Још га није ојерисала
Евројска

унија...Десет година Срби, говорим о већини,
иду из једног круга јакла у други.

Помрло је превремено шoliko људи
и понекад ме обузме језа кад се сећим
оних које сам лично познавао

и којих више нема. Много је живих мртваца
и међу мојим пријатељима. Новојаничарима
је добро, они су добар шифар ушћарили.

Преознајем их чим ошворе уста...

Многима су испрани мозгови.

Српски народ је доведен на руб јонора.

Том народу више нису ошребне песме,
већ басме и шужбалице...

И душа и шело су ударени на муке.

А ја никада нисам био ној -

да пред ојасношћу и јошасћима

загњурим главу у јесак...

Волим своју земљу, али бих већ сушра -
да могу - ошћушовао на крај свећа...

Ојеш се јоновила Гиганшмахија

на Пожаревачком јољу

и другде

и врховни бог је ојеш победио

јобуњене Тишане

и бацо их на Таршар,

Бердај.

Заборавио сам предање о овчијем руну

и сећам се само Немани

шшо шресе недра Земље,

шемеље, јодруме и шаване...

Федери као да су зачарани,

шресшрављени - јодрхшвајају.

Нешшо ме у грлу гуши, јење се, шребиле?

Сшшцај?

Срео сам једног од аргонауша

у Улици Вука Караџића:

Он је сада академик, јензионер.

Прича о Амору и Психи

у легендама има хејенд.

Туширам се мишом.

Гејзири Хишербореје

још греју север,

Независни часошс нових иницијашива

као појле леје баштована све ређих.
 Песницима, све ређим, преосијаје
 после свега, да чујају шраву
 по лејама цвећа овог свећа и оног,
 као што су од Хомера до јуче
 чућали метафоре из бујног миша,
 узимајући од миша оно једино
 што су могли, али га не обнављајући,
 јер можда многи нису видели
 везу нереда свог живоћа и судбине
 са мишом и племенишошћу плевљења.

Најбољи су слушили ЗЛАТНИ ПРЕСЕК,
 али не нађоше начин за његов прорачун...

Пошао сам према Злаћном пресеку
 поштујући распоред небеских шела
 сунчевог сазвежђа...

Зар се нечег бојим?
 Новог помрачења?
 Сенки месечевих?..

*

Окупио нас је већар, сушон, пеео јоргована,
 шамјан, шумадијски чај, сузе, или Прва
 љубав

усправљена као славска свећа, припаљена?

Окупио нас је око неугаслог огњишта
 на сасианак који се не одлаже -
 хук већра, глас сове, или лавез паса
 што се заплиће у облаке од којих се
 не види небо?

Између жбунова шимшира заштира
 месечев зрак. О, Месече,
 зашто си заклопио Оца нашег
 и бесшелесне силе?

Дуго траје шај хук већра
 и невреме, у чије је повесмо уредено
 скичање пса, интервали шешине,
 наша носалгија и снови...

Окупио нас је Час да се загледамо
 у једну једину шачку:
 у висини,
 у дубини,
 у даљини.

Између облака се виде ошочи морски,
 чудесни гребени,
 корални сиродови и корална осирва.

Небо је неоновљиво позориште:
 ако се човек удуби погледом
 у једну једину шачку.

Трећу димензију може видећи
 свако чији се молића и поглед примају..

Свако ко има шреће око на челу...

Окупила нас је бесшелесна сила...

- Пријатељу, као да си ми ишчупао из душе,
 све ове речи које си изрекао... Шта је од њих лепше,
 осим овог дивног ноћног неба изнад нас? И еха оне
 обредне музике из даљине? - рече Серафим
 Трималхионов срдечно.

- Идемо! Одмах! - рече Серафим и ми пођосмо
 за њим полако низ брег према његовој каменој кући,
 као да газимо по снегу, по месечини.

Кад су ушли у Козје Светилиште, на велики
 сто гостинске собе, Серафим Трималхионов баци три
 цака и два ћебета, и нали три пуне чаше прокупца.И
 уместо речи здравице, он упита само:

- Зар да преспавамо овако дивну пролећну
 ноћ и стрцање? Идемо!

Бранка се, наравно, узевши један од цакова
 насмејала; насмејао се и Сенковић.

- Идемо! Да не окаснимо...

Серафим Трималхинов је возио кроз ноћ пажљиво, и довезао их у један уцеп од брегова... Можда је било пред поноћ: чули су испод хуку потока, а високо, у стенама, у једној од пећина, ехо влашке обредне музике...

Док су протезући ноге, крај аута, истезали врат у правцу одакле је допирала ритуална влашка музика, видели су и некакве прилике, маскиране, са џаковима на телима, како грабе уз окомит камењар према гротлу пећине, које би повремено обасјао пламен велике ватре која је унутра горела...

Пошли су низбрдо, кад је Серафим Трималхионов почео да се свлачи. Филип се окренуо да види: није могао да га препозна, када је поскакујући као јарац, го од појаса наниже, потрчао узбрдо...

Хукнуо је као сова, ставивши длан на уста, довикнуо:

- Враћам се пре зоре...*Не знајте шта проишћаше!*...

5

ЉУБАВ ЈЕ АНЂЕОСКА
И НЕЗАБОРАВНА

- Замисли да сам умрла, и да ме нема, што је могло бити пре пет година, да су ме лечили психијатри; никад ме верујем не би излечили, јер они и не умеју да лече болест од које сам боловала, рече Бранка док су силазили према потоку...

- Ја сам овде дошла, и волела бих да ноћ потраје, да никад не одем одавде. Да понављам: Волим те, Филипе, онако како сам те волела пре 31 годину, не смеј се, молим те!... Волим те са љубављу коју су позлаћиле деценије, са твојом и са мојом мржњом, коју су самлеле године...

- Знаш ли, зашто сам те оставила, пре тридесет и једну годину?

- Зар је то важно, сада?

- Јесте. То је предодредило читав живој судбину. И твоју и моју. И твоје покојне жене...

Филип је ћутао. Чинило се да је занемео и да ће тишина потрајати до вечности.

- ...Од свих речи, који је језик човечији од остата свећа изговарао...ове три речи најчешће су изговаране: шта како? и зашто? И ни на какав предмет у природи нису те речи чешће упућиване него на самога човека и његову судбу. Зашто су судбе људи тако разнолике? - тако се питао. Тако је и мене питао духовник витовнички.

- Дете моје, одговор постоји: између две неистине - између помисли да ћуди богова одређују разноликост судбине, како су веровали стари пагани, или случај, како мисле наши савременици - између сујеверја и неверовања пробија себи пуш вера Божја са многомилионом војском својом, са многим народима и племенима земним, који држе веру у живог Бога као једину свешћу на замршеним стазима живоћа...

Знао је да радим као кустос, да читам и пишем, без успеха, да не објављујем, па ми је саветовао да читам нека дела најпознатијег српског духовника.

Послушала сам. Прочитала сам и речи Енглеза Томсона: "ви не можете зашресити један цвет а да не зашресите звезде".

Човек је одговоран пред Богом за сваку реч, па и празну.

"И не само речи него и помисли; и не само дела него и намере и осећаји. Све је то под једном вишом и савршеном контролом; све иде некуда, све се чува негде, и за све ће се одговарати некада.

Под шом савршеном контролом створитеља стоје и судбе људске, пошито независне од какве авешњске ћуди и случаја. Свето писмо је поуздан рефлектор, који баца светлост на разлике судбе разноликих људи како у старо време

Независни часопис нових иницијатива

Иако и у наше дане. Према Светом писму два чиниоца одређују судбу свих и свакога: срце човеково и Промисао Божја..."

"Какво срце у човека онаква му и судба од Бога..."

"...БогаИаш који избегава да служи Богу и људима својим богаИсИвом, мора да сИтрада било од болесИи или од лоИова и од раскалашних наследника или од гриже савесИи или - од свега Иага укуИно."

"...Разне судбе људске формирају се према разној каквоИи срца човечјег и према недосИижној умейносИи Творца. Сине, дај ми срце своје, говорио је Творац људима преко пророка. А СИасИИел је рекао: ниједан врабац не пада с крова без Оца нашега, и још: а вама су и власи на глави све избројане. ЕИИо вам дакле оба чиниоца, која одређују судбе људи. Наше је да уредимо срце своје, а осИтало уређује све моћна власИ Божја. Они који сву судбу своју охоло приИисују само себи, одричу власИ Божју; а они који све бацају на Бога, одричу одговорносИ своју. (...)

Чим човек промени срце своје, мења му се и судба. Ми често говоримо о променљивосИи судбе људске, али реИко изИИИујемо узроке Ие променљивосИи. МеђуИим срце је наше узрок Иоме. Срце је наше колебљиво и променљиво, заИИо и Судбодавац мења Своје методе, слично лекару који мења лекове сходно промени сИања код болесника..."

Схватила сам, после многих разговора са духовником: Један део судбине наше у нашој је власИи, и ИИо важнији део...

У нашој су власИи: мисли, жеље и намере, док у нашој власИи нису: здравље, имање, слава и Иоложај...

Максим Исповедник је говорио: "у нашој су власИи узроци али не и Иоследице" (узроци наше спољашње судбе, угодне или неугодне, зависе од нас самих - и то је једино што од нас зависи)...

Стари духовник ми је говорио ствари које се тичу замршености сваке судбине, опомињуИи ме да узроке зла одбацим од себе, као што би неко избацио змију из недара.

- Не дај срцу своме да се исИуни никаквом нечисИИом, јер ће се од њега као Иаквог исИуниИи нечисИИом цео ИИвој живоИни ИуИИ. Јер нема јаме у свеИу, у којој се може смешИИИи више нечисИИИе него ИИИо је срце људско. ИсИуни срце своје сИИрахом Божјим, вером и милошћу, и од ИИих узрока биће благе Иоследице, од ИИага семена слаИки Илодови. И од ароме срца ИИвога исИуниће се аромом цео ИИвој живоИни ИуИИ; исИуниће се уз ИИо и миром, Иакојем, храброшћу и одушевљењем за све ИИИо је добро у очима СИворИИеља ИИвога...Не гомилај нейоИребно благо, ако си га нагомилао, уИоИребљуј га хИИно на добро многих у име ХрисИово. Јер ће ИИе иначе благо ИИвоје угушиИи, Иебе и оне које највећма љубиш. СесИро, Иеби говорим, чуј и ИамИи: не оИИклањај насилно децу коју ИИи Бог као скуИоцени дар шаље, да ИИи се не би узела и она која су ИИи раније дарована.

А ИИи, деИИе моје, не очајавај за судбу своју. Обазри се на срце своје и види, какво си семе у њ Иосејао. Не избегавај службу, не бој се сИИрадања, не веруј у слейИ случај. Сећај се често речи Исусових: Вама су власи на глави избројане, и буди храбра. Твој Бог је свезнајуИи и свемоћни Бог. Веруј у Бога, чисИи своје срце и надај се добру, и само добру... тако је говорио умни и стрпљиви духовник.

-Чинило ми се да сам од стакла прозирног и да искусни духовник види све у мени, као што своје лице види у огледалу манастирског рибњака крај кога понекад ћутљиво шета и удубљује се у јата пастрмки у зеленим дубинама...

Боже, некада сам у детињству осећала то јасно, ведром детињом душом својом - тамо на југу Србије, Старе Србије, Изморника или Косова, где су моји учитељевали, и одакле смо дошли на север Србије.

Нико ми о томе није говорио, то је долазило из

моје душе. Знала сам да постоји неко или нешто, добар и племенит као мој отац, стрпљив да непрестано слуша и непрестано одговара... Између неба и земље постоји једна нечујна и невидљива суштинска веза, која непрестано ради и дању и ноћу, све од кад се Адам из прашине уобличио и Духом оживео! Крај или почетак те везе је на земљи срце човечије, моје срце, а централа на небу - Бог. Бог је веровао и слушао мене, веровала сам и ја у Њега и слушала га инстинктивно, као дете.

Када сам то заборавила, када сам то поништила?

Да ли као шипарица, онда када сам писала стихове: *Мршва сам, мене више нема?* Када сам помислила: Бог мене не види! Када сам се помирила са тим да ме не види и не чује и да не жели да општи са мном?

У некој муци одрастања, у чудовишном свету у коме смо одрастали, у испирању мозгова?

Духовник ме је наводио да му причам о својим првим животним искуствима, о љубави са тобом, Филипе Сенковићу, и о оном што сам осећала према Насти, и према другима, и према мужу; и ја сам о томе причала све како је било, не знајући зашто је тако било, и наметао се, наравно, закључак: Бог мене не воли!

- *Зар да те не воли онај који је све створио из љубави, и за кога нема друге побуде дејства изван љубави. Да те не воли, зар би те створио и на ово мегдану свећском држао?* - говорио је духовник. И додавао је речи охрабрења: - *...Нити говори: сувише сам ја грешна и џрљава, да би се Бог бринуо за мене!... Он те држи још у овом живоју и чека. Надај се у Бога, јер и Он полаже наду у тебе. Кад Он не би имао наду, да ћеш се ти једнога дана дићи и обриси ти дајеш греха са божанског огња у теби, зар би те Он држао међу живима? Гле, Бог твој није бегао од мртвих, није се окретао од губавих, није презрео жену грешницу, није одбадио ни разбојника на крсту. Ни тебе неће Бог твој ни презрећи ни одбацити. Подај му срце своје и Он ће ти дати Себе. Ти не припадаш, деце моје, народу који лако очајава...* - тако је говорио.

Увек ћу се сећати онога што ми је тај стари духовник говорио у окриљима летњих сутона кучајских гора о нашем народу, народу који никад није плићакком путовао.

- *...По великим дубинама живоја повила је наша народна лађа кроз све векове историје. Олује су је шукле ода свих страна, но нису је могле разбити. Нашом лађом управљао је не фантасични Нейшун него истински, пострадали Бог. Наши претци положили су судбу у Његове руке... Зар теби сјоштина година водили ћуљиве разговоре са јединим Христом и под Његов крст гомилати народне болове на овој земљи наквашеној крвљу и сузама, па сада ићи мимо Њега и учити се азбуци живоја од оних, који судбе своје приисују слепом и глувом случају?...*

Тако је стари српски духовник питао мене, тако ја сада питам тебе. И себе... Наш је стид огроман, и наш је пад још огромнији. *Наша је болест велика, али не - неизлечива...*

*

Кад су стигли на обалу потока, чији се вода сребрила на месечини, речи су - чинило се - биле излишне. Ту је било и ружа, и оне су, иако црвене, на месечини биле пепељасто беле.

Бранка је наједанпут потрчала према ауту, чуо је како отвара врата и како их залупљује; убрзо се вратила носећи нешто у руци. Бацила је Филипу у лице џак и ћебе, и истовремено се окренула и пошла тамо где су руже биле најгушће и почела да се свлачи...

И Филип Сенковић је скинуо све са себе, и преко голог тела навукао џак са прорезима само за очи, нос и уста, и мишице и пошао према маскираној прилици испред ружа...

Она је скакала, као што су и друге прилике - тамо горе у пећини у ноћи изнад њих - скакале... Затим је распротрла ћебе испод ружа...

Независни часопис нових иницијатива

Љубав која је била згрчена у њима више од три деценије, која их је водила, састављала, раздвајала и држала у слободи, више у добру него у злу. Она је сада могла да се опружи, исправи...

И Бранку и Филипа Сенковића Бог је држао у животу њихове прве љубави, вере, ума и безумља, те према томе и у блаженству, које је неописиво... Можда је у једном тренутку, између грчевитих загрљаја рекла, између јецаја нешто, можда баш то: *"Због овога сам те оставила, што ми то ниси учинио, онда у соби оне моје другарице из гимназије, због овога"*? Али речи нису биле више важне; они су могли да уђу у небо и постану анђели; јер оно што човек и жена имају заједничко са анђелом, то је љубав, а она је обликована по слици неба... Мада се Филипу чинило да они у тим тренуцима имају понешто више и од анђела; људски спољашњи делови и њихови животи и судбине били су обликовани по слици света, али Бранка и Филип су у љубави били као у своме небу, ушли су у божански ред у оба света...

Лежали су у ноћи испод расцветаних ружа и видели, кроз прорезе за очи њихових маски од џакова, небо - целину која представља једног човека... Ништа у тим тренуцима није друго постојало до мириса расцветалих ружа, жубора потока и еха влашке музике у висини; до неба, које је у свој својој сложености представљало њих, и њихову усправљену и заборављену љубав... То је наравно тајна још увек непозната на овом свету; можда и треба да остане тајна на Земљи; али на небу је то веома познато. *Ум анђела сасија се у знању те тајне и у ујознавању њених особиности и појединости*, како је писао давно, врло давно Сведенборг...

(1999. - 2005)

Мирослав ЛУКИЋ*

* Овај невелики обимом роман део је књ. М. Лукића **ТРЕЋА СРБИЈА: одабране стране**. Која излази у оквиру дигиталног издања **Сабраних радова** (дела) М. Лукића у 22 тома.

ПОЗИВ читаоцима, писцима, критичарима

ЗАВЕТИНЕ су публиковале целокупна дела *Мирослава Лукића* (1950) : **ЦД Вечити чудесни коренови - Сабрани радови** (2006). Објављен је на овом **ЦД**, поред осталог, и **Зборник радова I: Скривене вредности српске културе и њиховности. Прећућивани писци или о Делу М. Лукића**. Зборник чини седам самосталних књига мањег обима објављених последњих година о делу М. Лукића.

Заветине планирају да у скоријој будућности објаве допуњено и проширено дигитално издање Сабраних дела М. Лукића, допуњено документарним филмовима о животу и раду овог писца, као и **Зборником II**, у који би ушли *појединачни радови појединачних писаца, објављени и необјављивани*, који би расветљавали из свога угла поједине сегменте Лукићевог опуса. У том смислу, обраћамо се једном ширем кругу наших критичара и писаца следећим позивом:

Позивамо Вас, да у овом не само издавачком прегнућу узмете учешћа. Молимо Вас да се потрудите да Ваши текстови не пређу обим од 2 шт. табака, или 32 стр.

Ако сте у могућности, куцајте Ваше текстове, на енглеској тастатури неким од тајмсових писама. Пошаљите их електронском поштом, атачментом. На адресу zavetine@verat.net или suz207@verat.net.

Примите срдчан поздрав из **Заветина**,

Почетком фебруара 2007.

Миодраг Мркић, уредник

МИРОСЛАВ ТОДОРОВИЋ ПОСЛЕ СВЕГА

ДНЕВНИК, 3. XI 2005.

...Спокојство дана на час узбурка погребна поворка
Прође брдом у тишини као у старој причи
Неко је коначно напустио ово оустило село
Понад шуме гракшао је гавран неопсиво
Хујао ветлар у шамним крошњама борова
Пунио једра мојих мисли био Посланица
Времена и живоша песми овој само дах
Над њим слика невидљива нашла мир

Увече дуго гледам пејсаж небески
Јаша звезда из шамног рукојиса како шрејере
А около шавна тишина
Гнезила се између брда
Збрала истину времена и видеела боје
У истис овај Чита се из ноћног неба

Трешњевица

ПОСЛЕ СВЕГА

ПОСЛЕ СВЕГА средићи рукојисе
Стихове исписане на листићима папира
Фрагменте из слућеног мозаика песме
Камичак шек за васколикоси стиха

Оживе сећања и на леињи дан у манасиру Клисуре
Ено с књигом у руци
Иде сшазом монахиња
А најољу снежи кроз зпозор
Црни се бубањска шума
Из стихова давних јоши ми свећли
Онај прозор ка којем одлазећи идем
Позно истину свега сознајући
Како је то негда сјало песми се надало
Сада пожућели листови са дахом самоше
ПОСЛЕ СВЕГА

ПОСЛЕ СВЕГА

Прочишати поново сшара писма
Поцејати пошом судба људског је прах
Оживе сећања на оне кокојих више нема
О колико снова и нада живош распрши
Коме и чему више све ше речи
Пуне вере у сушра
То сушра давно прошло
Чујем глас песника Љубише Мишића¹
Песника који је живео Поезију
(Беше један од дивних божјих људи
Што једва додириваху земљу)
Писао ми из Никшића 22. XI 1981.

О тромом језику у данашњем поетском изразу

Заискри на шрен живош и време зашочено међ речима

Песник је редак гост на земљи

Цитира Мишић Фјодора Сологуба (26. VI 1982)
У ковершама као у музеју
Његове песме Пошоње верзије
Ево из Религије љубави стих
Ваљало је много тога заборавити
Много је пишања без одговора
И одговора за које нема пишања
ПОСЛЕ СВЕГА

- наставак на 84. страни-

Независни часопис нових иницијатива

PUTOPIS

Bili smo dosta u kontaktu tokom puta, ali ipak da prepričamo u najkracem nase impresije:

Kolevku nacizma smo preziveli. Meni je to bio prvi put da malo zbrisem na Zapad, pa mi je bilo vrlo edukativno. Jela je vec iskusna jer je cesto bivala u Becu, ali i ona je puna impresija iz Nemačke. Obisli smo 20ak gradova, presli 3000km ukupno. Bili smo u Minhenu, Erlangenu (3 dana, tu sam imao sastanke), Nirnbergu, Rotenburgu, Bambergu, Vajmaru, Jeni, Lajpcigu, Berlinu (4 dana), Rostoku i Libeku na Baltickom moru, Hamburgeru (2 dana), Bremenu, Hanoveru, Dortmundu, Dizeldorfu (nocenje s doruckom), Kelnu, Bonu, Vizbadenu, Majncu i konacno u Frankfurtu na Majni (2 dana). Dosta zamorno putesestvije. Vreme nas je sluzilo fenomenalno, kisa je rominjala jedino dok smo bili na obali Baltickog mora. Sve ostalo vreme bilo je suvo i 'iznad nule'. Klopali smo kobaje sa kuvanim vinom na bozicnim vasarima, mrsili se svinjetinom po pabovima i kafanama i zalivali tocenim pivom i jabukovim vinom, castili se finim kolacima po kafeima, ponekad izlazili u klubove, istrazivali crvene cetvrti, setali po muzejima i neumorno se slikali...

Pored mog prvog i najsnaznijeg utiska da je sve nevidjeno skupo :-), skapirao sam da mi bas i nismo toliko daleko od njih, to jest konacno sam skapirao da Beograd i Srbija jesu Evropa, u sta sam, sasvim glupo, sve ove godine uporno sumnjao. Od svaba smo jako puno pozajmili - gomilu reci, klopu, kolace, nacin zivota... Mnogo vise ih kopiramo no sto sam mislio. Ili mozda niko nikog ne kopira, mozda se tako zivi u Evropi? Germani su i dalje opasni po nas i svet, ma sta da oni pricaju, i ma koliko spomenika zrtvama fasizma da podignu, to garantujemo! Berlin je zaista kulturna prestonica, u to nema sumnje. Dovoljno je samo videti kakva je arhitektura po gradu, nije neophodno ni ulaziti u galerije, muzeje ili da pregledate program zbivanja u gradu. Od cuvenog nocnog zivota u Berlinu nismo puno videli. Da l' sto nam je vodac iz 2004, pa pobrojani klubovi nisu vise u trendu, ili sto je to poglavlje vodica izgleda pisano za mladje adolescente, ne znam, ali, koliko smo videli, Beograd ima jaci nocni zivot. U Frankfurtu smo nekako vise tragali za nasom dijasporom. Bio nam je trip da upadnemo na neku ex-YU zurku tamo, ali ni u tome nismo sasvim uspeeli. Zakasnili smo na Zeksijev koncert u in-door beach club-u nekih cetri-pet dana. Ne znam kako da to kazem, ali propustili smo i Cecu. 'Kraljica' je gostovala u gradskoj hali blizu Frankfurta bas to vece kad smo leteli. Frankfurtski aerodrom se uspesno bori sa maglom i nas avion nije kasnio, kao sto sam se nadao... Ma trebalo je da pomerimo let... Ipak, pronasli smo cevabcinicu 'Novi Pazar' kao i siptarsku bakalnicu sa Krasovim proizvodima, Vegetom, kafom i Plazmom! Hamburg je gotiva, nesto kao nemacki Amsterdam. Ok, nema slobodne prodaje droge, ali ima 'jaku' crvenu cetvrt i kanale svud po gradu. Za zivot, izabrali bismo Frankfurt, eventualno Berlin. Sve ostalo je sve mrtvo u 23h.

Ljubimo vas,
Marko i Jela

(Слике из Хановера и Бремена. Снимили Јелена Соколовић-Славић и Марко Славић. Емајл примљен 24. 12. 2006.)

МОЈЕ ДРВО

ја нас волим

кад ме тражиш, ја те нађем
кад не видиш да сам ту, ту сам
кад ме не чујеш, говорим
слушај тишину...
о мени помисли, ја задрхтим
мене зажели, ја те осетим
кад запеваш, ја те чујем
кад заплачеш, мени суза потече
кад сањариш о мени
не сањаш
уздрхтиш
то је додир мој
кад заспиш
ја долетим
кад спаваш
ти сав си мој
кад нећеш знати, знаћу ја за тебе
и кад ме не волиш, ја те љубим
наћи ћу те, кад се изгубиш
ја нас волим

могу и хоћу

могу и хоћу
да сам
твоја стална несталност
твоја сагласност
твоја зависност
твоја независност
твоја садашњост
твој дар
да ме пакујеш
и распакујеш
могу и хоћу
да сам
синонимирана
самогласна
сугласна
интерпунктована
могу и хоћу
да сам
твој садашњи дар
ког ћеш мењати кроз сва времена

могу да сам
твоја илегална
могу имати ривалство

могу и хоћу бити сва твоја
али нећу да будем
твоја играчка

залутала / изгубљена

испод кише наде
на тераси досаде
испод пљуска осуде
на клупи теорије
на трагу лутања
на ивици бунара
пронашла сам лудило

у језеру светлости
на стазама меморије
изгубила илузије
тражила победе
на стази живота
залутала, изгубила се

на пољима жита
на путиће рацветале
у Еденске баште
у долине снегом покривене
на врх највеће планине
отићићу да се тражим
или ћу страдати
или ћу победити
ако се нађем
писаћу теби

страх

ти не знаш одакле
нежно
тихо
наиђе
дође
увек на време
некада сам
без шума
без најаве
дотакне те
нечујно
милује те
чујеш га
осећаш га
седне до тебе
његова празнина се просипа
растеже се
загрли те
смести се
уђе у тебе
пресече те
дрхтиш
плачеш
он је у теби
страх
тачан, окрутан
никад не касни
страх увек стиже на време
благовремен
ужасан
страх

ћудљив сан

ако ни један глас неће да проговори
 треба отићи, не вратити се
 без повратка побећи
 певати, играти, молити се, плакати
 проклињати Ноћ, променити сутра
 имитирати Пикаса
 пародирати Далија
 копирати ре по ре
 хиљаду страна од Лоти
 писати, смирити свој немир
 мајмунисати Превера
 поцепати сваки лист
 почети наопачке
 узети свој живот у своје руке
 и ако жеђ за писањем ме гризе
 да убијеш наред
 слушати анђела који ће ти шапнути тихо
 твој ћудљив сан

сакривена

бити
 тајна
 услужна
 умиљата
 дискретна
 савршена
 драгоцен
 полузванична
 недозвољена
 мистериозна
 потајна
 тајанствена
 бити
 његова
 љубавница
 сакривена

моје дрво

не изгледа сасвим нормално
 стоји усправно, а ипак криво је
 да спава, да једе, да дише
 руке разгранате
 у Небо диже
 кроз ваздух се простира
срж укоренења у њакао земље
 током године увело лишће носи
 с времена на време реши да проговори
 по коју реч да мени упуту
 моје дрво ненормално
 мушко је
 гулим труп
 цедим сок
 и испијам нектар похотно
 затим тонем
 тонем под сенком његовом
 препуштам се
 природну светлост губим
 постајем тамна

кидам лишће непотребно
он намигује
огољени плод заробљава
потпуно
очаравајуће
ох природо
његов плод напет
његов плод одапет
напет, одапет, разапет
ланцима везан
окован
његов оков и мене везује
постајем део ланца
нова карика
ланчана реакција
везана
сасвим немоћна да се одупрем
волим моје дрво
моје дрво воли мене
нормално је
мушко је
идуће године
мора се пресећи

МОЖЕШ ДА МЕ ЗОВЕШ

можеш да ме зовеш
како желиш
твоја птица
мазо
моја мацо
твоја мила
имаш право
како желиш
али
зови
мацу
маца

а ја те звати нећу

* * *

од јуче
учим
за сутра
се надам
данас
живим
вечност
ме чека - нек чека
ми смо се
промасили

Зорица Сентић*

Зорица Сентић живи у Кану. У Француску је доспела са породицом шеседесетих година минулог века из порушеног Скопља, где је иначе рођена педесетих. Прву књигу стихова - **Угаси тишину** - објавила је 2005. Песме су јој превођене на енглески, шпански, италијански, француски, пољски... Први пут објављује у ч. **Дрво живота**. Имала је релативно занимљив и буран живот, о коме не воли да прича. Тражи издавача за нови рукопис.

З. Сентић, у
Скадарлији, на
крилу песника Ђ.
Јакшића. Српско
млеко ме је задоји-
ло, са македонским
сам одрасла. Са
врањанским се му-
чим. Мислим на
француском, не могу
још увек да се нас-
мејем свим вицевица
на српском...
Корени су ипак,
дубоко у мом срцу
Имам пуно усјомена
са свих дрвећа мог
дејињства, од свог
слајког воћа и
љубог поврћа...
Када слушам
музику и пишем, мис-
лим да знам зашто
сам се родила. А
када слушам нашу
музику, знам зашто
сад желим да
научим српски.

...Од недавно, сам решила да се враћим својим коренима. Учим српски од августа 2004-ше. Трудим се да, са оно мало српског језика што је остало у мом сећању од дејињства у јужној Србији, научим што више...

...Из Скопља нас је најурио земљотрес 1963. Стигла сам у Париз након три дана путовања возом. Имала сам тада тринаест година. Француски сам учила на лицу места што ми није сметало да мајурирам са одличним усехом. Тиме сам се задовољила и радила сам 28 година све и свашта...

...Засадили дрво је велика уметност. Бавили се својом децом, правили кифлице, гледали, слушајући, постављали питања, заливали лимунове, читали књигу, слушали музику. Знају слушајући, што је велика уметност! Ја сам имала и неке екстравагантне видове креације, пишући џиновска писма правим лажним Деда-Мразовима. Отворила сам приватни буџик за који су жене морале да кује годисње прејилајне карше да би у њему кућовале. Направила сам велику колекцију шешира. Ја сад не знам да ли сам стварала уметност, била сам ја. А уметност је душа човека...

...Сваки животи је један, роман, (и више), ја испољавам оно што је у мени.! Једино не знам зашто морам да пишем, али сазнају једног дана. Можда ћу прочитати у својој првој или последњој књизи? Не мислим да сам писац...

То о себи каже З. Сентић. Ова ауторка се поред писања стихова и прича бави и сликањем, модом, превођењем. Више о З. Сентић можете наћи на Веб сајту www.zorica.sentic

З. Сентић
Аутопортрет

А снег провејава ваздуг гусне
 Смркава се само ја над овим сјисом свећлиим
 А душа живоћних прича шек прамичак дима
 У плавећи на шрен само варка
 У писмима Живоће Мишковића² роман
 О живоћу јуном недаћа
 Његов шакси је био исповедаоница
 Каквих се само драма није наслушао
 Сада само неме реченице
 У спокојству слова све се смирило
Да заვიрим у душу видео бих сав јад овог света
 Сећање Успомене
 Као горе у маглу замоћане
 Међ свим ѿим писмима
 Ја видим свећли ми онај прозор у ноћи
 Ла којем преко брда идем
 Знаи да ћу шамо себе крај огњишћа наћи
 Сшарца шћо у ваћру лисћове ове прочићане бава
 Док пуцкеша ваћра и сенке бивших јо зидовима
 шћирају
 ПОСЛЕ СВЕГА

12. II 2006.

ПОСЛЕ КЊИЖЕВНЕ ВЕЧЕРИ

ПОСЛЕ књижевне вечери
 Посвећене лауреаћима
 Ућића ме новинарка за шзв. књижевне награде
 Бејах најсшарији међу казивачима сшхова

Моја лирска душа
 Трећерила је у свећлосћи
 Скоро да се чуо живоћа узДАХ
 Између и ових сшхова већра дашак шек
 А одувек

Моје су награде јесме које сам до/живео
 Излазак сунца који јосмашрам
 У јућро јулско испред родне куће
 Док шћце се оглашавају одасвуд
 А већар одвајкада ћарлија исће мисли
 Зашћо мислићи о слави и протазносћи
 У шуморењу лисја скрића је исћина
 Живоћа роман између два сшхова
 У слућњи никад записане јесме
 Сшранице шћшине и сећања само
 Награде су лирике моја јућра ова

Ал
 После шћолико књига јоезије
 Још увек се надам сшћху
 Који ће ми у вечерњем руменилу
 Међ завичајним брдима
 Показати јући у јесму о шћоме
 Песму чије речи ишчезавају
 У плавећнило видика нас призивају...
Мирослав Тодоровић*

¹ Љубиша Мишић (1948 - 1997). Песник

² Живоћа Мишковић, дугогодишњи шћеренац, Кум, шћрагично преминуо 2002.

* Мирослав Тодоровић је аутор неколико врло самосвојних песничких књига. Неке од њих су објављене са закашћењем, како сам вели, од десет година. **Теренска свеска** је објављена 1993, а написана је 1980. О књижевним наградама, клановима и осталом: Све је мучно да се речима исказати не може... Мој живоћни брод се насукао овде мимо моје воље. Мислио сам да ће ме мимоћи оно шћо је све друге снашло. Тако је Природа уредила, можда је боље шћо се много шћога одвија мимо наше воље?...

ПРЕПЕВИ ПОЕЗИЈЕ

Iz Ciklusa-ELEKTRICNA SNOVIDJENJA: Prepevi rok-poezije. Izbor, prepev i beleške o autorima: *Robert G.Tili/Tilly*

Bob Dilan

VECTO MLAD/FOREVER YOUNG

Dao Ti Bog veèite sreæe i zdravlja,
 I sve Ti ž elje ispunio,
 I da vazda drugima dobra èiniš,
 I da ga oni èine Tebi.
 I da do nebesa lestve izgradiš,
 I uspneš se na svaki stepenik,
 I da ostaneš
 Veèito mlad...
 I da u pravednika izrasteš,
 I da postaneš iskren,
 Istinoljubiv,
 I da Te uvek svetlost obasjava,
 I da Te uvek toplina greje i ljubav okruž uje,
 I da odvaž an uvek budeš,
 I uspravan i moæan u sili i snazi svojoj,i da
 Ostaneš veeno mlad...
 I ruke neka Ti uvek vredne bude,
 Noge da su Ti uvek èvrste i stabilne,
 I uvek da su Ti moæni temelji što ih imadeš,
 Kada brodovi i vetrovi smerove i pravce menjaju.
 I da Ti srce uvek razdragano bude,
 I pesma Tvoja uvek da se peva, i da ostaneš
 Veèito mlad.

SVE JE U REDU, MAMA, TEK KRVARIM/IT s ALL-
 RIGHT, MA, I m ONLY BLEEDING

Mrkla noæ sred podnevne ure
 Èak i zlato obasjava neka senka
 Šake su krvave do iznad lakata
 Krvavi su i baloni deèiji
 Koji okruž uju i sunce i mesec
 Tek da bi prerano skontali
 Kako je sasma besmisleno bilo šta pokušavati
 Ili truditi se
 Zarad bilo èega
 Iskušnja nagomilana kao beznadež ne samotne stranice svetih
 Spisa i umnih verskih knjiga
 Sve izleæe kroz zatarabljene prozore

Мислио сам да ће ме мимоћи оно што је све друге нашло. Тако је Природа уредила, можда је боље што се много штога одвија мимо наше воље?... Тако пише о себи, помало резигнирано, овај песник коме много тога није ишло на руку. Ових дана појавила се књига нашег уредника Мио Драга Мркића: Љупка језа пролазности пред вратима визије (Оглед о књизи После свега Мирослава Тодоровића), Ниш, СВЕН, 2006, 96 стр..
 Књиж. критичар Мркић оцењује Тодоровићеву књигу ПОСЛЕ СВЕГА - као књигу *штајних спремишта*, Духа, душе. Као књигу *љујког ужаса пролазности*. *Поема ПОСЛЕ СВЕГА*, по Мркићу је, *далеко од неоагитпропа, неолакировке. Она је поешичка драма својеврсног уклетог песника есхаполошког реализма, немих визија...* Убрајајући га у ретке аутентичне песнике, Мркић пише (стр. 6 нав. дела): *Данашњим аутентичним песницима није лако. На сцени су песници полицијско конјуктурни.* -У ствари, аутентичним песницима у српској поезији није било никада лако, ни кроз 19, ни кроз читав 20. век - царовала је и још увек царује тзв. бирократска књижевност, која некњижевним средствима потискује аутентичну. Припремио је и књигу есеја и критика У СЕНЦИ ДАМОКЛОВОГ МАЧА.

Независни часопис нових иницијатива

Kao mrtva priroda kroz ramove slika kojima niko neæe
 Ni na platno da pljune
 A ti sve to gledaš i naðeš se sred ratnog haosa
 Buljeæi u vodopade samilosti i empatije
 I knedle su ti u grlu no
 Za razliku od ranije
 Oseæaš da jedina si osoba na svetu koja narièe
 I dok sveštenici propovedaju i pripovedaju o zlehudoj sudbi
 Uèitelji uèi da znanje nas navodi na greh
 I navodi na bludne i samoubilaèke misli
 Èak i
 Dobrotu dobro skrivenu iza zidina svojih i stotine zamandal-
 jenih kapija
 A èak i predsednik nesretnih Sjedinjenih Država mora se
 katkad Razgolititi
 Sve vam to razara razum
 I svih inih što smatraju da umiranje je èasna rabota
 I uopšte Źivot je ponajèešæe krajnje bedast
 I uvek ispadne nekako ofrljen i nikakav
 I ja usamljen sjebanih udova i zdrobljene butne kosti
 Razapet na tuðe grehe mogu tek da procvilim:
 "Dobro je, dosta mi je, i kada bih obelodanio svoje snove
 Zasigurno bi mi strpali glavu pod giljotinu, ali-sve je u Redu,
 mama-sve je to tek-
 Źivot..."

GOSIN DOBOŠARU/Mr Tambourine man

Stan-der malo, gosin dobošaru i
 Otpevaj mi pesmu
 Jer nimalo sanjiv nisam i nemam kuda da se denem
 Stani malo, dobošaru, otpevaj mi pesmu
 I u zveketavom svitanju pratiæu te bogobojazno
 Premda znam da carstvo predveèerja povratilo se u Źalove
 Daleke
 Išèilelivši mi iz šaka
 Ostavivši me na
 Slepom tu, ukoèenog kao spomenik nesanicima
 Svesnost me sopstvena opèinjava, stamen sam na nogama
 No, nikoga da sretnem
 A pretpotopne prazne ulice pre-mrtve su
 Za snivanje
 Stan-der, malo, gosin dobošaru, otpevaj mi pesmu
 Nimalo snen nisam i nema takvog mesta gde uputiti bih se
 mogao
 Povedi me na putovanje na svojoj èarobno zaljuljanoj barci
 Èula su mi bolno naoštrena, šake mi ne oseæaju umora
 Stopala su mi utrnula, tek vršci mojih èizama
 Nestrpljivo rŹ u, orna za put
 Spreman sam da se zaputim ma gde, spreman da išèilim,
 U sopstvenoj povorci, ako si odlueio da mi zaèaraš stazu,
 Voljan sam da ti se povinujem
 Pa me povedi, tako nestajuæeg
 Kroz dimne kolutove mojih mnenja, Źelja i misli
 Dole, niz maglovite ruševine vremena, daleko iza naslaga
 Zamrznutog lišæa i korenja trava
 Ucveljenih, preplašenih stabala, napolje, na vetrovitu plaž u
 Daleko od uvrnutog dosega pomamnog èemera, tuge i jada
 Da plešem pod dijamantskim plaštom noæi
 S jednom rukom visoko uzdignutom u slobodnu tminu
 Ocertan pozadinom od morskih talasa i pene
 Peskom s cirkuskih šatri koje landaraju u noæi
 Sa svom tom beznadežnom hrpom uspomena i sudbe strpanom
 i
 Pometenom duboko pod talase
 Da zaboravim na danas do sutra
 Barem

Bob Dylan je, bez ikakve sumnje, najbitniji kantautor rok-muzike 20. veka. Jevrejin poreklom, Dylan je rođen 24. maja, 1941. godine, kao Robert Alen Cimerman/Robert Allen Zimmerman/, u američkoj državi Minesota.

Pesma "Mr Tambourine Man" nalazi se na njegovom albumu iz 1965. godine, "Bringing It All Back Home", premda ju je on napisao već godinu dana ranije, 1964. godine, za svoj prethodni album "Another Side Of Bob Dylan", no, nezadovoljan tom verzijom, doradivši je, snimio ju je u finalnoj verziji godinu dana kasnije.

**Džordž Harison/GEORGE HARRISON:
UNUTRAŠNJA SVET/L/OST/The Inner Lights**

Meni sve je znano
Na svetu ovom
Bez potrebe da pogled bacam
Ma gde
Znam kako dejstvuju nebesa

Što dalje se putuje i duže hodi
Manje se saznaje i užasnije se spoznaje
Manje se istinski zna

Bez i da izađete kroz svoja vrata
Virnete kroz svoj prozor
Sve na svetu saznati možete i sve videti
Vi osećate bilo nebesa

Što se dalje putuje
Manje se dozna
Manje se istinski saznaje

Pristižite bez putovanja
Sagledajte celinu bez uvida i pogleda
Učinite sve
Bez delanja

Pokojni solo-gitarista i najmlađi član čuvenih "liverpulskih Buba", Džordž Harison, bio je najveći mistik u grupi, oduvek obuzet dalekoističnim religijama i orijentalnim misticizmom. Sve njegove rane pesme u tom su duhu, pa tako i ova, koja je inače bila B-strana singla čiju je prvu stranu zauzimao veliki hit /Ser/Pola Mekartnija: "Lady Madonna". No, kasnije numere "zrelog" Harisona, kao, recimo, neponovljiva "Something"/koju je pokojni Frenk Sinatra nazvao "najboljom jebenom ljubavnom pesmom svih vremena"/, ili divna "Here Comes The Sun"/koju je briljantno obradio Riči Hejvns, pokazale su i najvatrenijim obožavaocima "lika i dela" kompozitorskog tandema Lenon-Mekartni, da je "Džordž i boj" bio bezobrazno zanemareni kompozitorski talenat. Uostalom, od svih solo-albuma koje su ostali članovi slavnog kvarteta objavili nakon raspada "Bitlsa", i u komercijalnom i u umetničkom smislu ubedljivo je najuspešiji bio upravo Harisonov prvenac, trostruki album "All Things Must Pass", na kom mu gostuju i takvi muzički velikani i prijatelji, kakvi su Erik Klepton i Dejv Meksn/gitare/, Bili Prestn/pokojni/, Lion Rassel/klavijature/i/li/bubnjar Džim Gordon...

SRCE OVOG (OVDE) COVEKA

-izbor iz poezije E.E. Kamingsa-

"Život, za većinu ljudi, jednostavno-nije. Uzmite društveni standard življenja. Šta većina ljudi misli pod "življenjem"? Ne misli življenje. Misli na najnoviju i najbližu pluralnu aproksimaciju pojedinačnoj pretporođajnoj pasivnosti koju je nauka, u svojoj konačnoj premda neograničenoj mudrosti, uspela prodati njihovim ženama. "

E. E. Kamings , iz predgovora "Sabranim delima" (1938.)

"Svako je ljudsko biće u sebi i po sebi neizmerno, ali suština njegove neizmernosti je upravo njegova jedinstvenost-ni sva prošla, sadašnja i buduća poezija ne bi mogla naznačiti raznolikost jastva-i samotranscendencije. Ove pesme samo nagoveštavaju tu posebnu svesnost, bez koje nijedan ljudski duh nikada i ne sanja da će se dæti iz takvih netajanstvenosti kao što su mišljenje i verovanje i znanje."

E.E. Kamings iz "Ne-predavanja" (1959.)

Izabrao, prepevao i priredio: *Robert G. Tili*

*

Edvard Estlin Kamings (Edward Estlin Cummings), koji se, iz principa, uvek potpisivao tek kao e.e. cummings, uvek malim slovima, rođen je 1894. godine u Kembridž u, američkoj državi Masačusets (Cambridge, Massachusetts). Jedan je od najvećih inovatora i avangardista ne samo američke već i vaskolike svetske poezije i savremene književnosti, uz to sjajan i vrlo cenjen slikar, još i za života (što je, većinom, prilično redak slučaj). Vremenski stešnjen između posleratne, posleratnih-"izgubljene" i "egzistencijalističke" generacije, on se po vokaciji, gotovo neograničenom vokabularu neologizama i načinu razbijanja stiha, novotarijama, ali i poznavanju i poštovanju klasične strukture pesme (istina ređe) uzdiže daleko iznad predstavnika svih pomenutih poetskih grupacija. "Da nema pesnika kao što je bio Kamings", izjavio je svojevremeno naš književnik i kritičar, Vlada Kopicl, "ne bi bilo ni, recimo, hip-hopa". I ta tvrdnja apsolutno stoji. Da ne pominjemo koliko je Kamings uticao ne samo na tzv. "bit"(beat)-književnost, već na čitavu kasniju (i hipi-) "kontrakulturu" tokom 60-ih minulog stoleća. Kamings je studirao na prestižnom američkom Univerzitetu Harvard, a prve je svoje pesme objavio u časopisu "The Dial", davne 1920. godine. Prva mu je zbirka poezija objavljena 1923. godine, a od tada slede knjige: "&"(1925.), "je 5"(1926.), "W"(1931.), "Ne, hvala"(1933.), "Sabrane pesme"(1938.), "50 pesama"(1940.), "1 x 1"(1944.), "XAYPE"(1950.), "Pesme, 1923-1954"(1954.), "95 pesama"(1958.), "73 pesme"(1963.), "Izbor iz poezije"(1965.), "Izabrane pesme 1913-1962"(1972.). Osim pomenutih, Kamings je objavio i sledeće knjige: roman "Ogromna soba"(1922.), pozorišne komade "Njega"(1927.), te "Dedamraz"(1946.), dnevnik "Eimi"(1933.), knjigu/ predavanja koje je održao na Harvardu "ja šest ne-predavanja"(1953.), kao i knjigu reprodukcija (svojih) likovnih ostvarenja "CIOPW"(1931.). Kada smo već kod njegovog likovnog dela, da pomenemo kako je počevši od 1919. godine Kamings izlagao u mnogim prestižnim galerijama, pretežno u domovini, SAD, ponajviše u Njujorku i Čikagu (New York, Chicago). Za života je bio dobitnik nagrade "Dial" (1925.), specijalne Nagrade Asocijacije Izdavača SAD (1955.), nagrade "Bolingen"/Bollingen (1957.) i mnogih drugih, ne manje

prestíž njih. Posthumno objavljena dela su mu: "73 pesme", "Izabrane pesme 1913-1962", veæ pomenuta u ranijem delu teksta, kao i "Bajke"(1965.), te "Izabrana prepiska"(1969.). Kamings je uglavnom veæi deo Źivota proveo u Njujorku i na porodiènoj farmi, na Srebrnom Jezeru (Silver Lake), u Nju Hempšajru (New Hampshire), a umro je 1962. godine, u Nju Hemšajru.

Robert G.Tili

E.E. Kamings
IZABRANE PËSME

4.

platon mu reèe: jok
je verovao (isus
mu reèe, ni tada-lao ce
mu je, jakako, skrenuo paŹ nju)
i general Źerman, jeste, bogami, gospoja, i on je,
svi mu oni reknuŹe
i èak i
(veroval
i i
li ne)
i vi ste mu neŹto natuknuli-pa i j
a, a
i svi mi (ali o
n n
i ovolicno da ne poveruje, jedini u majke)
& trebalo je japanizovano parèe
dobre, stare Źeste avenije u tintaru mu
(sina materinog)
da mu dokaŹ e *

8.

beo & zlaæa
n, n
ekada
(taj) ljljan u praŹini
(sada tek otrcan (& star))
leŹ
i i
mi leŹ i
mo u tiŹini
kao urolovano cveæe
kao sasušeni korov-sveæa od cveæa
tako-BAŠ nepojamno
(beŹe ruŹ a & nesta
ruŹ a)
valja obuèiti (se), (obuæi)se) onda moŹ da leæi
da sve je "telesno" tek te
sno
a
ko
i da je sve & sva krv
A KUDA
odavde

s ovog mesta

*-Radi se o skandalu koji je izbio nakon otkriæa kako je vlada SAD proda(va)la Japanu metalne delove rashodovanih metroa i njujorŹkih liftova iz Źeste avenije, koje su delove Japanci, kasnije, koristili za izradu municije u Drugom svet-skom ratu, ratujuæi protiv SAD (-Prim.R.G.T.)

11.

srce ovog (ovde) èoveka
ne laŒ e svom tlu

tako da ne
èiji u
opšte
nisvet
ne za
okuplja
naroèito naroèitu
paŒ nju ovog frajera & macana & 3 frtal
ja: (ko bi po ukusu opipu mirisu glasu
tiši
ne umeo
pogodi
ti èega se sve seæamo)

no radije da se po
duh
va
ti Œ ivot & sve sto
ga Œto nema nièega
za èim ovaj ovde ne l
ud
u
je više no za, eto, ljupkoŒau, recimo
(ta prva dolazi)

sneŒ
ne pa
hulje na put
u za niŒta
vilo

22.

sva glupost stoboganiŒe se u znanje
onda upravo & opet nemanje u imanje
ali zima nije zanavek, èak ni inje
sve isèili, proleæe katkad ne donese rastinje

sva povest tek je ko sankanje il dva
al i veèno(st) da je opet insistiro bih ja
jer povest i za mene premalena je
kao Œto nedostatno za nas uvek svud je sve

ne postoji vino, al eno vam je presa-
sutraŒnjica naŒa stalna je adresa
a ako bi neko baŒ vreme da traæi
zanima me dal u danas æe nas naæi

(----)

O prevodiocu

ROBERT G. TILI (Robert Gottlieb Tilly, KruŒeica, Baèka/Vojvodina, 24. juna, 1959.)-pesnik, prozaista, knjiŒevni prevodilac (engleski, nemaèki, jidiŒ i maðarski jezik), putopisac, esejista, likovni umetnik, (bivŒi) aktivista "Greenpeacea"(Grinpis), "stripar", muzièki kritièar, novinar i publicista .Deklarisani je i radikalni anarhista/aktivista srpsko-slovenaèke anarhistièke organizacije "Zluradi-Paradi"/. Osnovnu Œkolu i klasiènu Gimnaziju zavrŒio je u Subotici, na beogradskom Filozofskom fakultetu apsolvirao filozofiju i istoriju moderne umetnosti (kod pokojnog prof. Lazara Trifunoviæa), nakon èega je tokom jednog semestra asistent matematièke logike kod pokojnog profesora dr. Aleksandra Krona. Leta 1980. odlazi u SAD, gde u jevrejskom letnjem kampu za decu "Camp Akiba" radi

kao instruktor plivanja i, potom, na plaž ama američke Istočne obale, kao spasi-lac. Po povratku u (ex-)SFRJ, objavljuje poeziju, prozu, prevode (Dž ojs, Paund, Kamings, Ginsberg, Krili, Koh, Strend, Reksrot, Rotemberg, Ferlingeti, Sandberg, Dilan Tomas, Beket, Imamu Amiri Baraka, Henri Miler, Lengston Hjuž, Silvija Plat, Adrijan Henri, Jejtš, Kits, Lorens, Rodž er Mekgof, Brajan Petn, Adrijan Mièel, Pit Braun, Lajoš Kašak, Katalin Ladik, Lajoš Nađ-Parti, Peter Esterhazi, Jož ef Atila, Èat Geza, Endre Adi, Ištvan Besedeš), ilustracije, stripove i vizuelnu poeziju, signalističke radove, mejl-art, i kolaž e, u svim značajnijim listovima s ovih prostora, od kranjskog "East-West" (pokojni Franci Zagoriènik), preko novosadskih "Uj Symposion", "Hey, Joe" (pokojni Vojislav Despotov), "Transkatalog" i "Polja", osiječke "Revije", beogradskih "Vidika", "Studenta", "Dela", "Knjiž evne Reèi", i "Knjiž evnih Novina", do sarajevskog "Oslobođenja". Objavljivan i u inostranstvu (Mađarska, Švedska, SAD) Od 1976. do 2005. ž ivero je na tri kontinenta /Evropa, Amerika, Afrika/ i bavio se se raznim poslovima: bio je novinar, maneken, drvoseèa, disk-dž okej, nastavnik engleskog jezika, knjiž ar, karikaturista, dizajner, barmen, košarkaški trener, radnik u peèenjari girosa i tortilja i terenski statističar. Najduž e se izdrž avao kao profesionalni (bluz) muzičar, i u periodu od 1985. do 2005.. objavio je 19 nosaèa zvuka, kao i dva audio-vizuelna DVD-a, pod umetničkim pseudonimima-Lonesome Bob Tilly (Usamljeni Bob Tili) i - Mighty Robert T. Lee (Moèni Robert Ti- Li), što za srpske, što za slovenačke, hrvatske, mađarske i holandske diskografske izdavačke kuæe. Pisao je i muziku za teatar : "Glifak", budimpeštanskog reditelja i koreografa Lasla Lantoša, 1991. i "Tom Dž ons", predstavu kapošvarskog pozorišta "Èiki Gergelj", 1986. godine, u rež iji Zoltana Babarcija), kao i za film ž elimira ž ilnika "Evropa preko plota", iz 2005. godine. Pokrenuo je i uređivao prvi knjiž evni fanzin u Vojvodini, "Renesansni Vašar"(1975-1981), uređivao list studenata sociologije i filozofije beogradskog Univerziteta, "Zarez" (1979-1980), bio najmlađi (pridružen) član prve avangardne multimedijalne umetničke grupe u Vojvodini, "Bosch & Bosch", predstavljao Vojvodinu na Međunarodnim Danima Poezije u Sarajevu, krajem leta 1981. godine (s pokojnim subotièkim multimedijalnim umetnikom i osnivaèem i vođom pomenute grupe "Bosch & Bosch"-Slavkom Matkoviæem). U domenu konceptualne umetnosti, kolaž a, redi-mejda, gvaša, crtež a, stripa, vizualne poezije, signalizma, hepeninga, performansa i mejl-arta, imao je desetak grupnih izlož bi u zemlji i inostranstvu i sedam samostalnih izlož bi: u Subotici (1994.), Zemunu i Osijeku (1985.), Beogradu (1981.), Baji (1993.), Kapošvaru (1986.), i Augsburgu (1987). 1992. godine, rež iser Karolj Vièek snimio je o njemu i njegovom umetničkom delovanju jednosatni dokumentarni film u produkciji RTV Novi Sad, pod naslovom: "Truba-Dur". Od novembra 1998. godine ž ivi i radi u Subotici kao novinar na subotièkom radiju..Piše na srpskom, hrvatskom, mađarskom i engleskom jeziku. U štampi mu je knjiga poezije na engleskom jeziku i jidišu-paralelno, za renomiranu američku izdavačku kuæu "City Light Books" iz San Franciska- " Blasphemers Holy Book"/Biblija bezbož nika, za koju je predgovor napisao urednik iste, legendarni guru bit-generacije, američki knjiž evnik i likovni umetnik, Lorens Ferlingeti, a koju je, s Tilijem u saradnji, sa srpskog na engleski preveo naš renomirani prevodilac, dr Zoran Paunoviae, iz Novog Sada. Razveden je, i ima kaèer, Mašu (24). Od proleæa 2006. ž ivi u Kanjiž i, i bavi se isključivo pisanjem...

Vladimir Kirda Bolhorves IŠCEZAVANJE ZAVICAJA

POGLED IZ DALJINE

Velike livade,
na kojima smo napasali krave,
na horizontu, podvuèenom travnatim
nasipom omiljenog a dalekog kanala,
behu opervaž ene niskom jednakih,
zelenoplavih jablanova,
koji me podseæahu na beskrajnu
kolonu vojnika u pokretu.
Pokatkad bih se pitao:
Šta sve ima iza te granice
dragog mi i morskog zavièaja,
u šarenom belom svetu?

Èak i moje selo,
koje je spokojno lež alo
na drugoj strani horizonta,
zavuèeno u sliveno zelenilo,
iz kojeg je strèao samo crno-beli toranj crkve,
bilo mi je, bar na mahove,
tajanstveno i privlaèno,
iako sam dobro poznavao
veæinu njegovih ljudi
i sve šorove.

Независни часопис нових иницијатива

Tada još nisam znao
da su mnogi fenomeni ž ivotu
(za naivèine) lepi i fascinantni
samo dok se posmatraju
iz daljine.

POGLED IZ DUBINE

S vremena na vreme uspeo bih,
na Velikim livadama, nagovoriti drugare,
ferijalne kravare, da stado poteramo
prema omiljenom a dalekom kanalu.
Nakon brèkanja u mlakom pliaèaku,
zaronio bih u prohladnu, tamnu dubinu,
do koje ne dopire ni pesma trstenjaka,
ni tanka noga rode.
Onde bih na trenutak otvorio oèi
i zagledao se u zanjihanu,
sunèanim zracima obasjanu
površinu vode.

Pož eleo bih, detinjski luckast,
da zauvek ostanem na dnu kanala,
u podnož ju šumnih tršèanih gustiša,
u fluidu natkriljenom listovima lokvanja,
među ribama i vodenim insektima,
među obnaž enim, beloputim rusalkama,
bezbriž an, od svakojakih nepogoda
suvozemnog sveta zaštiæen,
prema svemu izvan vodenog raja
trajno ravnodušan.

Tada još nisam znao
da æu veliki deo ž ivotu provesti
u mutnoj dubini, s pogledom uperenim
prema prozraènoj, olimpijskoj,
nedosež noj visini.

SUNÈANI SEPTEMBAR
U HATARU

Ponekad, nedeljom, kad doðem na selo,
kasno ruèam, zajašem bicikl
i, obišavši najpre neke stare šorove,
produž im u hatar, onamo gde su,
èini mi se, livade najšire, lenije
najduž e, kukuruzi najzreliji.

Zalazim duboko u carstvo osunèano, uvelo,
praæen mnogoznaènim šušketanjem
krtih, sasušenih, a ž ivih listova kukuruza;
zastajem tek na krajnjoj poljskoj raskrsnici,
pred zapuštenim drvenim krstom,
nikad mirniji, ni uzbuðeniji.

Ne uzbuðuje to mene samo krst u polju,
sa pokidanim limenim lukom i zarðalim raspetim
Isusom; ovde me još, sem šapata kukuruznog lišæa,
smiruje i uzbuðuje otvorenost neba,
hrpa uspomena i kosmièna samoæa.

Seæam se, recimo: tu smo nekad kosili ž ito.
Deda je, veæ loman, predveèe skrivao srpove
i govorio: "Deco, tu su, evo, pod ovom krstinom.
Zapamtite, da sutra ne traž ite,
ako noæas zaspim veènim snom."

Vladimir Kirda Bolhorves, tvorac heuteranizma, književnik i sociolog kulture, rođen je 1. oktobra 1942. godine u Ruskom Krsturu. U rodnom selu izučio je mašinbravarski zanat, u Novom Sadu završio Višu tehničku mašinsku školu, u Subotici diplomirao na Ekonomskom fakultetu, u Beogradu magistrirao na Fakultetu političkih nauka (smer: sociologija kulture i kulturna politika). Službovao je u Ruskom Krsturu, Novom Sadu, Bečeju i Subotici. Od sredine sedamdesetih godina zaposlen je u RTV Novi Sad. Danas u toj medijskoj kući, u Rusinskoj redakciji, kao urednik složenih emisija uređuje i prilozima popunjava emisije tv programa na rusinskom jeziku. Glavno delo: mnogotomni heuteranističko - kulturnosociološko - autobiografsko - romaneskno - poetski venac "**Snevajući zvezdu Heuteranije**". Dosad je objavljeno - na srpskom (ponešto i na rusinskom) jeziku - prvih pet tomova ovog ostvarenja: "Zagorama", "Reka čarobnica", "Kalemegdanski drumovi", "Nemačka, Nemačka" i "Opijanjanje vetrom i vatrom". Časopis **Drvo života** donosi u ovom broju nekoliko pesama iz višetomnog dela ovog autora "Opijanjanje vetrom i vatrom"...

(Muzika je, govorio sam tada, najčistija umetnost, slikarstvo najprirodnija, bar kao stvaralački proces, pozorište i film mogu da budu najatraktivnije umetnosti, ali književnost je, s obzirom na ulogu koju ima u ljudskoj duhovnosti, pa i duševnosti, najrelevantnija.), piše V.K.B. u jednom autobiografski intoniranom tekstu. *Znao sam da umetnik ne mora sve eksplicitno da kaže, da treba svom spoljašnjem saradniku u stvaranju umetničkog dela da pruži priliku za domišljanje, za dograđivanje, a ipak sam popunjavao celu površinu hartije, lesonita, platna. Ovu manu je nesuđeni slikar predao piscu. Ni taj ne uspeva da je eliminiše, pa će u naredna tri pasusa svojim prijateljima tri nove, možda korisne, možda suviše napomene pokloniti...)* *Stvaraoci koji se bave isključivo poezijom pretvaraju u pesme gotovo sve što vide, čuju, osećaju...Napisace i ove stihove:*

*Davno, veoma davno,
još pre Kalidase, čak pre Ovidija,
jednom kad je pesnik, umoran od života
i neveseo, na mesečini hodao žalom
i slušao pesmu mora,
tajnovit mesečev zrak mu je
došapnuo:*

*"Ma kud pošao,
ma gde bio, ma šta činio,
uvek imam na umu
da je tvoj život samo san.
Čas lep, čas ružan, vedar ili tužan,
ali uvek samo san, prevaran
i prolazan."*

Nema pesnika bez sumnje u sebe. Međutim, u opusu ovog autora sirojo srpskoj književnoj javnosti skoro nepoznatog ima veoma zanimljivih i podsticajnih stihova, fragmenata i pesama. Prvi put mu nesto objavljujemo... - Ur. M. L.

Вести из ЗАВЕТИНА

Веб презентација ЗАВЕТИНА премештена је на нову интернет адресу, почев од јануара 2007
www.zavetine-83.com.

*

И даље траје књижевни конкурс **Амблем тајног писма света**. Видети детаљније услове на Веб сајту **Заветина**

*

Knjizevna nagrada DRVO ZIVOTA Podsecanje -odjek u medijima

**Nagrade izdavaca "Zavetine - Mobarov institut"
"Drvo života" za tri autora**

Nagrade "Drvo života" koje dodeljuje pozarevacki izdavac "Zavetine - Mobarov institut", postale su vlasnistvo trojice autora: Aleksandra Lukica za roman "Maestro Per Pjetro", Brane Dimitrijevic za zapise srpskog vojnog hirurga od 1916. do 1918. godine pod nazivom "U kontejneru" i Mirosljuba Milanovica za zbirku pripovedaka "Vetrenjak". Medju nagradama, koje ce biti naknadno urucene, su zastitna povelja, testija prepečenica, sadnica brsljana i kafa sa

Независни часопис нових иницијатива

Osnivacem. Povodom dodeljivanja ove nagrade, izdavač je saopstio: - "Drvo života" je simbolična korektivna nagrada i dodeljuje se autorima čije su knjige nadzivele ne samo sezonu u kojoj su objavljene već i mnoge druge nagrađene i nenagrađene knjige koje su završile brzo kao (sk)art istorije.

Autoritet jednoj nagradi ne daju ugledni članovi žirija već visoka vrednost nagrađenih dela. Bilo je monopolskih izdavača koji su se služili svim sredstvima da namaknu neku uglednu nagradu svojim autorima, kako bi i sami od toga imali koristi. Sve to je dovelo do inflacije cina nagrađivanja. Svet u kome živimo, kultura i književnost u kojoj delujemo, odvikao se od svetlosti. Valja se u tami neznanja, noćnih mora i iluzija. I oni koji dodeljuju nagrade i oni koji ih primaju govore kao sto bi kanarinac cvrkutao u kavezu. Znajuci za tu nevolju srpske oficijelne kulture i književnosti, srpske oficijelne kritike, pa i oficijelnog nagrađivanja, srpski izdavač "Zavetine - Mobarov institut" je ustanovio nagradu "Drvo života". M. V. (List DANAS, rubrika Kultura, sreda 18. decembar 2002)

*

Коментар

Mirca Belatukadruz (suz@sbb.co.yu), 06.02.2007, 09:49

Лепо је што "Политика" пише о томе да имамо превише књижевних награда - можда највише на Балкану³ - мада је то окаснело. Преиспитивање толиких награда отпочели су у нашој културној јавности, још пре шест година, часописи "Заветина", а 2003. године Едисија БРАНИЧЕВО из Пожаревца је објавила изванредну књигу "ДОКТОР СМРТ" која је на непоновљив начин извргла руглу наметање одређених књижевних награда и писаца. Књижевне награде су и у оној старој СФРЈ, и данас у Србији, постале инструмент или одређених групација и кланова, и не служе оном због чега би требало да постоје. Осим можда књижевне награде "Дрво живота", коју однедавно додељује један београдски издавач, као корективну награду, симболичну, која се додељује, кад се све друге награде у Србији поделе. Ту се не може ништа силом: биће потребно много времена док се неке ствари у српској култури, књижевности и друштву не почну да сређују успостављањем истинских вредности.

(Овај Коментар је објављен у Политици - електронско издање листа, као реакција на текст Ревизија књижевних награда Биљане Стојановић, објављеног на културним странама - 06.02.2007. Тај текст има поднаслов *Критичко преиспитивање броја признања могло би бити начин да се успостави ред у вредновању домаћег књижевног стваралаштва...*)

*

У освртима на књижевну награду **Дрво живота** поткрадале су се и извесне грешке. Не додељује књижевну награду Дрво живота, рецимо, пожаревачки издавач **Заветине - Мобаров институт**, већ београдски, итд.

Награда Дрво живота додељује се почев од 2001. године.

Први добитници били су **Србољуб Митић** за књигу песама **Нови кључеви** (награда додељена *послужумно*), и **Александар Лукић**, **Саватије Иг. Митровић** и **Батрић Церовић**, за књигу огледа **На ветру, на чистини, на висини**.

2002: **Александар Лукић: Маестро пер Пјетро** (роман), **Брана Димитријевић: У контејнеру**

(оглед), и **Мирољуб Милановић: Ветрењак** (збирка приповедака).

2003: **Мирослав Лукић: УМЕТНОСТ МАХОВИНЕ.**

О српској култури и поезији 20. века. студија. Едиција БРАНИЧЕВО, библиотека АБ ОВО, књ. 3, 174 стр.

Миливој Ненин: СТАРИ ЛИСАЦ - присећања и прештампавања: приче п/о Павићу, есеји, Едиција БРАНИЧЕВО, библиотека АБ ОВО, књ. 4, 91 стр.

Године 2004. и 2005. књижевна награда *Дрво живота* није додељена. Тих година су, наравно објављиване, књиге, романи, есеји, огледи, међу којима је било на десетине овећаних књижевних наградама, којих овде има као и плеве. Инфлација је захватила и књижевне награде и саму литературу, и културу, и све, изгледа, иде **ниже и наниже**, како гласи наслов једне од књига објављених баш у том периоду, где је, иначе, узгред буди речено, једино наслов дотакао истину...

ДОБИТНИЦИ КЊИЖЕВНЕ НАГРАДЕ ДРВО ЖИВОТА за 2006..

1

Мирослав Тодоровић:
СПРАМ РАСУТИХ ЗВЕЗДА:
Рукопис живота

Ниш, ч. **Унус мундус**, св. 3, 19-20-21-22/ 2006,
стр. 257 - 327

2

Владимир Јагличић: МЕСОЈЕЂЕ

роман, Пожаревац: Едиција БРАНИЧЕВО,
2006, 237 стр.

3

**Јован Пејчић: МИЛАН РАКИЋ НА
КОСОВУ: завет-песма-чин**

Београд: Конрас, 2006, 436 стр.

Заветине, по четврти пут, додељују књижевну награду *Дрво живота*, за 2006. годину, писцима неспорних књижевних вредности, који нису у жижи књижевног живота: двојица живе у унутрашњости земље; трећи је професор универзитета у Нишу. Ове године, сва тројица, објавили су надахнуте и стрпљиво писане књиге, које савремена књижевна критика није ни регистровала, јер је, изгледа, кратковида (зрикава).

Први пут добија књижевну награду *Дрво живота* песник из Ниша, **Мирослав Тодоровић**, за најновију књигу пробраних песама **Рукопис живота**, која је пуна *истина малих збивања и открива суштинску живошћу*. Треба рећи: и књижевна критика и награде, некако су заобилазиле овог песника уравнотеженог песничког развоја. Његова једина књижевна награда после свега и до сада беху **песме које је доживео**. Тодоровић је објавио 13 књига поезије. Увршћен је у скоро сва издања антологије српске поезије 20. века *НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ...*

*

Владимир Јагличић: МЕСОЈЕЂЕ

Грађа од које је Јагличић морао поћи, пишући роман **МЕСОЈЕЂЕ**, нису само досијеи његових јунака, већ и многе друге ствари. Ту грађу је имагинација даровитог песника - успешно сварила, савладала, и зато је Јагличићев рукопис довршен, документован, убедљив и занимљив. За разлику од покојнога Киша и Михајловића, Јагличић даје једну ширу лепезу робијаша, и дубље и минуциозније сагледава *џајлолошки, криминални и нељудски профил једног система који је грађен на сили, рушењу, лажима и преименовањима*. Нико још није написао у српској литеартури овакву књигу, - **нико од оних, ња и хваљенијих, који су знали истину, и који и у сјајности примењују кейман**. Страдалништво и мучеништво, верујућих, у овој Јагличићевој књизи, равно је - страдалништву и мучеништву првих хришћана, прогнаничким сабирањима и збеговима српским кроз векове, мартирејуму српске деце из турских времена, познатијем као данак у крви. Страдалници Јагличићеве књиге - нису злочинци, већ новомученици тзв. Титове Југославије. *Да је било могуће објавити ову и овакву књигу 1992. године, Јагличићево име би обишло свети*.

Ова ће књига доживети много издања, не толико због своје актуелности, колико због тога што Српски народ и до данас у дубини душе своје воли и поштује мартиреј, не због патолошких склоности, већ због незалечених рана. Јагличић није написао само једну потресну мартирологију, већ и незаборавну апологију. Што ће читалац схватити на крају књиге из исповести једног од Максимовића. Овом књигом страдалници и мученици по савести и хтењу, сведоче, и као такви су сведоци Христови од Бога посведочени. Нема још пар књига у српској књижевности 20. века за које би се то с правом могло рећи!

Верујућима и праведницима, заточницима слободу, судили су - одступници. Силом и смрћу, тортуром и понижењима *Шумадија је уштеривана у ројство фараонско руком фараона и кнућом најгорих*. Читање ове књиге ће бити од велике помоћи како млађим читаоцима овде тако и читаоцима по свету, јер ће преко нових српских мартира титоизма, упознати његову стравичну злочиначку шапу. Видеће шта је све послератна Србија претрпела - по судницама, по мучилиштима, и по казаматима. Видеће, како је *стварана матрица Страве*. Видеће и схватити зашто су деведесетих партије на власти у Србији и Црној Гори наследили структуру и органе, средства и начела послератног комунистичког система. Ово је наравно тешка књига, као и *"Зайиси из мртвог дома"* Достојевског; али ово је књига, пре свега, о томе, како је придављивана једна друга Србија, крвнички и немилосрдно, да би се трасирао пут и доминација шкарта - људског и уметничког. Исприповедана је бриљантно, уравнотежено, мајсторски...

*

Јован Пејчић: МИЛАН РАКИЋ НА КОСОВУ: завет-песма-чин

Одавно је уочено да у српској књижевности постоји мањак монографија о појединим песницима, како 19. тако и 20. века. То није случајно и то има свој дубљи разлог. Писање монографија о појединим нашим песницима посао је мукотрпан и одговоран. То није посао за ентузијасте већ за ствараоце који су се већ опробали као књижевни истраживачи и полиграфи, у најсрећнијем случају. Јован Пејчић, професор Српске књижевности 20. века на Филозофском факултету у Нишу, када се одлучио на истраживање конзулских дана Милана Ракића на Косову, и уопште живота песника и контекста времена, имао је иза себе, довољно и животног и стваралачког искуства, наравно и приређивачког. Имао је, осим тога и срећу, у раду на овој књизи, која је једна од бољих у овој области.

Ова књига није настала случајно или сама од себе, и није искључиви плод ауторског напора, научно-књижевне обдарености писца, личне воље за истином, како пише аутор. Девет година се Пејчић занима овом темом, седам година је скупљао грађу, пет година трајао је рад на рукопису - објављена је четврта верзија. Монографија Пејчићева има *Шему која је Ђосиф Штранија него што изгледа, а јунак њезин* - како пише аутор - *загонећнији је и дубљи него што се мисли...* Пишући ову књигу, Пејчић је, захваљујући потомцима по женској линији Љубомира Ковачевића (фамилији Јелене Митровић - Станић, Оливере Тасовац и Иване Аранђеловић), које су му ставиле на располагање целокупну породичну заоставштину академика Ковачевића и његове деце, дошао до драгоцене грађе - преписке, дневничких белешки и докумената друге врсте, фотографија, личног албума слика Милице и Милана Ракића. Инжињер Сениша Влајковић, праунук Ковачевићев, савесни чувар, омогућио је Пејчићу потпуно и неограничено коришћење рукописног и фото наслеђа својих предака. Пејчићева књига садржи 440 страна; повез зје тврд, шивен концем. Корице: иберциг. Књижни блок је штампан на матираном 135-грамском премазном папиру федригони, тонираном бојом *Pantone 1205c*. Илустрована је са 237 фотографија, 23 репродукције, 6 цртежа, 10 аутографа, 26 факсимила, 8 мапа и 19 издања. Књига је штампана у 1000 примерака, од чега два ручно повезана библиофилска тиража: 33 примерка у кожном повезу, нумерисана бројевима од 001 до 033, и 77 примерака у платну... Преломом и типографијом ове књиге бавио се Љуб. Златановић. Књига је иначе објављена као прва у Библиотеци *Грамаџа*.

Основ психобиографскога, друштвено историјскога и литерарног истраживања у књизи *Милан Ракић на Косову - песма - завеш - чин* одређују Ракићеве косовске године (1905 - 1912).

стицајем околности, књига је више него актуелна данас. И може бити од велике користи млађим генерацијама.

Књига је својеврсна синтеза, надахнуто и документовано писана. Пејчић даје један од најцеловитијих портрета Милана Ракића. Књига има и резиме на крају на неколико светских језика....

*

Едиција ЗАВЕТИНЕ честита награђеним ауторима.

Накнадно ће, након договора са ауторима, бити утаначен дан доделе књижевне награде Дрво живота, коју чини: Повеља, кафа са Оснивачем и могућност објављивања новог рукописа...

КОВИОНА

Две приче и неколико мисли као успут посејане - то је све што је Бранимир Ђосић сазнао у Женеву 1928. године о *КОСОВСКИМ* годинама Ракићевим. Премало.

Потиштеност Ђосићеву приметио је, по свему, и Милан Ракић, његов саговорник. И покушао је да га утреши: Кад будем остарио и повукао се у Ковиону, онда дођите, причаћу Вам.

Ковиона? То је Ђосића изненадило. Био је затечен: шта може бити Ковиона?

Помогла му је Ракићева супруга Милица: Ковиона, то је [Миланов] сан. Ви не знате где је то? Код Рипња. Ту ћемо направити кућу и живети у успоменама.

Независни часопис нових иницијатива

Милан Ракић принудно је пензионисан крајем априла 1933. године. Министарски указ затекао га је на месту посланика у Риму. Одатле је отпутовао са женом у Париз, на неколико месеци. У Београд се вратио пред крај 1933. године. Бранимир Ћосић, болешљив од детињства, умро је од грудоболје 29. јануара 1934. године. Јесу ли се - крајем 1933, почетком 1934 - Ћосић и Ракић видели?

Прича Ћосићу обећана - није се догодила.
Ковиона се, Ракићу, није догодила...

Цитирано према књизи **Јована Пејчића МИЛАН РАКИЋ НА КОСОВУ. Завет - песма - чин**, Београд, 2006, Конрас, 436 стр., стр. 215

Ковиона би се, ипак, могла догодити, већ данас - као нови, електронски, књижевни часопис, посвећен првенствено непоткупљивој савременој српској књижевној критици. Могао бих бити оснивач и издавач таквог једног часописа...

Ковиона - стратешко средство за презентацију критичарске литературе. Књижевни часопис, који би се разликовао и од некадашњег **СКГ**, и од **XX века**, и из чијег шињела би изашли писци генерације која надлази, која још није дошла.

Часописи који данас постоје, и који се баве књижевном критиком (тобоже), на известан начин *нашћимовани* су, како би рекао Б. Лазаревић, у духу официјелном. Нема часописа који би на свој начин хтео *у све ѿонске редове...* Све су то пристаништа нечег, доиста, бившег. Ракић је имао свој сан - Ковиону. Тај сан је неостварен. Тај сан се може обистинити, изгледа, код нас, тек кад прође сто година, углавном самоће. Тај сан може остварити дух - који може (по Б. Лазаревићу) - *да ѿсеѿи све ѿределе свог духа, и других духова, и да се извије далеко изнад себе у ове вечне сѿвари, и да иде у душу свих ѿјава и, одавде свуда, да се враѿи наѿраг у своје лежишће, и изрази и уобличи: ѿо је дух који је велики и слободан, и он је ѿај који залази у вечно и неминовно*.

Неко треба да направи нови пут у српској књижевности, заиста. Постојећи часописи то не чине. Они утабавају постојеће путеве.

Ковиона - то није само сан Ракићев, већ и сан васионе: васиона, велика мисао, која пробија нови пут.

У јесен 1943. Бранку Лазаревићу се чинило да *никакве уѿехе нема*. Присећа се Паскалових речи: *Каква је химера човек? Каква новина, какво чудовиѿе, какав хаос, какав ѿредмеѿ ѿроѿшловља, какво чудо...* Да је безмерно бедан човеков случај у универзуму.

Човек ѿу мора да се враѿи на ѿроклеѿу Евину јабуку, јер смо од ѿочешка ѿроклеѿи и изгнани и херувим са ѿламеним мачем чува ѿуѿ ка дрвеѿу од живоѿа. *Свеѿо ѿисмо се ѿога сеѿило; сеѿило се да божју кривицу ѿребаѿи на нас и да нас, због себе, ѿрокуне. И ѿако ѿо иде од ѿраѿочешка и ѿако ће ѿо ићи до нашег скончања. То, ѿак, иѿо Бог каже у Свеѿом ѿисму, нас не ѿеши; ни нас ни Њега кога ѿаквог, нама за уѿешење, ѿаквог сѿворисмо. Јер како се умириѿи кад је и Он, баш у самоме Писму, ѿако узнемирен и ѿако неуѿешан. Народна ѿесма има ѿраво: *А од Бога, од сѿарог крвника*.*

Тајна је ѿо, Свеѿа ѿајна и, без ње, можда, све би било још ѿајније.

Па ипак: *Чуѿће Бога! Да заврѿим како сам и ѿочео ово данас, са Паскалом: Сазнај, дакле, какав си ѿарадокс самоме себи. Поникни, разуме немоћни; ѿуѿи, глуѿа ѿрироди...*

Сабрана дела Б. Лазаревића објављена су

скоро четрдесет година после смрти аутора. Та дела припремљена 2003. поводом 120-годишњице Лазаревићевог рођења, као део моралног дуга према једном од најзначајнијих српских књижевних критичара XX века, који је, из политичких разлога, дуго био одгурнут у страну и већим делом заборављен, постала су доступна. Мали број људи у Србији зна шта се све догодило на крају са овим прекумановским интелектуалцем, књижевником и дипломатом 1945 - 1946. Одузета му је породична кућа у Београду, као и на Хвару; премештен је у стан у Ул. Алексе Ненадовића 2. У току рата супруга и син Ђорђе су умрли, а млађи син Иван је погинуо у рату као члан Демократске омладине у сукобу са партизанима. Из Београда се преселио у Дубровник; покушао је да илегално побегне у Италију и био ухапшен. После је отишао да живи код пријатеља у Херцег Новом, где је као самац и подстанар живео скоро пуних двадесет година, до смрти. Умро је 6. октобра 1968 и сахрањен је на гробљу поред манастира Савине у Боки Которској...

Ковиона - Двестогодишњи брест- запис, који у својим годовима носи прошлост и садашњост и будућност. И небеско-земаљски паралелизам. Тело и душу. Када је у српској култури и књижевности кулминирало само тело, само један део, то је било опасно, неприродно и погубно. Многе су цивилизације нестајале зато што су губиле равнотежу тела и душе. Сетимо се опет Лазаревићевих лековитих речи: *Ићи само у једном правцу носи каишашпрофу. Кад је египћанска цивилизација била на врхунцу, рај је био и на небу и на земљи. Тако је што било и са осталима. Треба шражити Бога на оба месиа, и једновремено. Ако је шражен и нађен само на једном месшу, каишаклизма је пред врашима...*

Ковиона - призива ону уметност која као и велике реке делтом утиче у бескрај. Призива писце и критичаре чија је мисао делтоидна.

Ковиона - зна да религија и уметност иду заједно, да ритуална акција тражи уметнички приказ. И дозива критичарски дух, широк, на свим путевима, који мири све противуречности и може да живи под свим констелацијама...

Ковиона - Да се никад ништа не заборави!...

(ПРЕТЕК. Једна од идеја)

М. Л.

СТЕЖА

Срдобољу у Хомољу лече на разне начине. Неки кувају јаку и густу кафу са врло мало шећера и дају болеснику да пије пре јела; други копају корен од њишоме перунике, исшуку га и поштоје у води, па дају од ње воде по шри њуш на дан. Али као најбољи лек смашра се корење од дивље жуше перунике, што расије по баровишим местима у висини од једног метра, а коју сељаци зову **стежа**. Њен је корен шврд, и кад се расече, поцури шечност, која на ваздуху брзо поцрвени. Ту шечност ухватије у чаши, помешају с мало воде и дају болеснику да пије пре јела...

Сава Мил. Милосављевић: **ОБИЧАЈИ СРПСКОГ НАРОДА из среза хомољског**
Београд: СКА, 1913, стр. 216

ДРВО ЖИВОТА

24 - 28 / 2005-2006.

н о в а с е р и ј а

Оснивач, издавач, власник
гл. уредник
Мирослав Лукић

Уредништво (привремено)
Мира Сајичић, Димитрије Лукић
Јелена Соколовић, Миодраж Мркић

Адреса редакције и администрације
11000 Београд
Сердар Јанка Вукојића 1 / 13
телефон **063-7 669 853**

Часопис излази најмање 4 пута годишње у свескама
до 7 шп. табака
Годишња претплата 730 дин.
За правна лица 1200 дин.
За претплатнике из Европе 30 евра
За претплатнике из Америке 35 долара

Књижарска цена овог броја 110 дин.
Директна куповина од издавача 90 дин.

Детаљније информације
Web site
www.zavetine-83.com
Е-маил
zavetine@verat.net
телефон **063-7 669 853**

Уредник прима **средом од 12 - 13 ч.**
Библиотека ОШ "Мика Алас"
Јованова 22, Београд

Обавештење

Едиција ЗАВЕТИНЕ ће публиковати у 2007. години ЦД: **Острво усред бескраја: Периодика Заветина**, дигитално издање свих до сада објављених бројева часописа **Заветине, Дрво живота, Уметност махагонија и Трећа Србија**, све у свему око 120 бројева. На овом ЦД ће наћи се и алманах **ВЕЛИКА МАГАЗА**. Јединствена прилика за све заинтересоване да обезбеде на време целокупну часописну продукцију ЗАВЕТИНА. Уз овај ЦД Едиција ЗАВЕТИНЕ ће својим поручиоцима поклонити и 1 документарни филм о Заветинама, као и одштампан на папиру број 16 - 20/ 2005 Треће Србије (једини који није дигитализован). целокупну своју досадашњу часописну продукцију.

На ову адресу слајти писма, поруџбине:
Библиотека ОШ "Мика Алас", Јованова 22
11000 Београд
(За Лукића)